

PARAPLEGIK

ISSN 0351-9163

Št. 121

GLASILO ZVEZE PARAPLEGIKOV SLOVENIJE

junij 2010

INTERVJU Z ROBERTOM CUGLJEM
OBNOVITVENA REHABILITACIJA
EVROPSKI KONGRES ZVEZE PARAPLEGIKOV
PRVI TURNIR V BILJARDU
POTOPIS LIBIJA

TISKOVINA

POŠTNINA PLAČANA PRI POŠTI 1130

KAZALO

Delo zveze stran 4

Strokovno stran 11

Intervju stran 13

Delo društev stran 15

Potpis stran 30

Iz življenja stran 33

Šport stran 36

Kultura stran 48

Zahvale stran 55

Oglasi stran 56

Razvedrilo stran 57

Križanka stran 59

Glasilo Paraplegik izdaja Zveza paraplegikov Slovenije in njena pokrajinska društva: Društvo paraplegikov ljubljanske pokrajine, Društvo paraplegikov Dolenjske, Bele krajine in Posavja, Društvo paraplegikov Gorenjske, Društvo paraplegikov Istre in Krasa, Društvo paraplegikov Koroške, Društvo paraplegikov Prekmurja in Prlekije, Društvo paraplegikov severne Primorske, Društvo paraplegikov severne Štajerske in Društvo paraplegikov jugozahodne Štajerske
Za ZPS: Dane Kastelic

Glavna in odgovorna urednica: Tina Pavlovič

Uredniški odbor: Jasna Tepina, Dani Globokar, dr. med., asistent fiziater, mag. Aleksandra Tabaj, Jože Globokar, Dane Kastelic, Barbara Slaček, Benjamin Žnidaršič

Tajnica uredništva: Darja Kos

Lektoriranje: Darka T. Podgoršek

Tisk: C.VISTA d.o.o., 3270 Laško

Prelom in obdelava slik: C.VISTA d.o.o.

Avtor fotografije na naslovnici: Robi Skarlovnik

Osnovni podatki uredništva: Zveza paraplegikov Slovenije, Štihova 14, 1000 Ljubljana, p.p. 5714, Tel.: 432-71-38, fax.: 432-72-52

Email: zveza-paraplegikov@guest.arnes.si

Spletna stran: www.zveza.paraplegikov.si

Transakcijski račun: 03170-1001146571

Poštnina plačana pri pošti 1130

Naklada: 1800 izvodov

ISSN 0351-9163

Hoj hoj, dragi bralci,

spet smo tu, spet med vami. O novostih in dogodivščinah, ki se vam dogajajo, ste nas kar pridno obveščali. Prav tako pa smo tudi mi za vas poskušali pripraviti čim več informacij, takšnih in drugačnih.

Gotovo vas predvsem zanimajo novosti glede obnovitvene rehabilitacije in uporabe drugih kapacitet v prihajajočih poletnih dneh. Tudi društva so pridno poročala o svojem delu, aktualni so bili predvsem občni zbori, ki so potekali spomladi. Vredno je posebej omeniti potopis v

libijsko Saharo. Na potovanje sta se namreč odpravila tudi naša dva člana. Svetovno znano puščavo sta v skupini uspešno prečkala s štirikolesniki (ATV). To pa je podvig! Rada pa bi pohvalila tudi raznovrstnost prispevkov v rubriki šport. Opažam, da se šport med paraplegiki in tetraplegiki zelo pridno razvija in sem prav navdušena.

Ne morem pa prezreti dejstva, da nekateri prispevki prihajajo krepko čez zadnji rok oddaje. Znova vas prosim, da se držite danih rokov in tako tudi meni močno olajšate delo.

Poletje je lep čas. Spominov pa ne ohranjajte le zase, temveč jih delite z vsemi nami v prihodnji številki.

Uživajte!

Vaša urednica Tina Pavlovič

Hura! Počitnice so tu!

Končno si bomo lahko nabrali novo energijo in moč. V polnem teku je obnovitvena rehabilitacija v Zdraviliščih Laško, Čatež in Zreče. Vsi, ki boste izkoristili to dobrino, ki nam jo na podlagi javnega razpisa sofinancira ZZS, se zavedajte, da to ni samo po sebi umevna pravica. Za okrepitev svojega zdravja jo izkoristite, kar se le da.

Na razpisu smo prejeli odobreno sofinanciranje za 491 para- in tetraplegikov ter 40 spremljevalcev. Na podlagi prejetih prijav se bo letošnje obnovitvene rehabilitacije udeležilo 545 para- in tetraplegikov, 63 najtežje prizadetim pa smo zagotovili spremljevalca. Triaža tudi letos poteka pod strokovnim vodstvom URI Soča. Odzivi članov na organizacijo in storitve v zdraviliščih so po prvih informacijah odlični.

V aprilu se je končala večmesečna revizija poslovanja zveze za leto 2009 in revizijska hiša oz. pooblaščenka revizorka je izrekla odlično mnenje. Revizija je potrdila, da Zveza paraplegikov Slovenije deluje v skladu z Zakonom in računovodskimi standardi SRS

33, pa tudi s sprejetimi akti Zveze. To neodvisno mnenje je dobra popotnica tudi za nadaljnje delo naše organizacije.

Maja se je končal tudi evropski kongres zveze paraplegikov, katere soustanoviteljica leta 2006 je bila tudi naša zveza. Na evropski ravni smo dobili novo predsednico, Jane Horwell, ki prihaja iz Danske. Več vas bodo s tem seznanili naši predstavniki v nadaljevanju.

Predvidevam, da se bo toplo poletje podaljšalo tudi v toplo jesen,

Predsednik Dane Kastelic

predvsem v slovenskem političnem prostoru. Razpisane bodo lokalne volitve. Pozivam vse člane in članice, ki se čutite sposobne in imate ambicijo po aktivnem sodelovanju v javnem življenju, da ta izziv sprejmete. Iz dobre prakse in izkušenj, ki jih imajo naši zdajšnji občinski svetniki, je mogoče ugotoviti, da je na njihovo pobudo odpravljenih veliko arhitekturnih in komunikacijskih ovir. S tem pa je odpravljena marsikatera težava ne samo za invalide, ampak za vse, ki živijo v lokalni skupnosti in imajo zato boljše kvaliteto življenja.

Dejstvo je tudi, da če nismo aktivni v svojem okolju, se potem nismo upravičeni vse povprek pritoževati nad slabimi rešitvami.

Drage članice in člani, izkoristimo ponujene možnosti v vseh pogledih našega življenja in lepo preživimo čas do jesenske izdaje našega glasila Paraplegik.

Vaš predsednik Dane

KONGRES IN SKUŠČINA DELEGATOV ESCIF V LOBBACHU

Delegati Zveze paraplegikov Slovenije smo se med 19. in 21. majem 2010 udeležili 5. kongresa Evropske zveze paraplegikov, ESCIF (European Spinal Cord Injury Federation), ki je potekal v Lobbachu blizu Heidelberga v Nemčiji.

Kongresu smo prisostvovali Mirjam Kanalec, Špela Šušteršič, asistent dr. Danijel Globokar in Barbara Slaček. Del kongresa je vsako leto tudi skupščina ESCIF in letos je bila

Drugi dan kongresa smo po obilnem zajtrku poslušali predstavitev medicinskih dosežkov pri poškodbi hrbtenjače, ki jih je predstavil predsednik ISCOS, prof. Fin Biering-Sørensen, dr. med.

Naslednje predavanje je pripravil dr. Abdul Al-Khodairy, predstavil je tehnološke rešitve za ljudi s poškodbo hrbtenjače (elektrostimulacija, robotika ...). Sledila je predstavitev, ki je bila zanimiva z vidika napredka tehnologije, saj smo bili priča predstavitvi dosežkov s področja tehnologije, ki nam lahko pomaga pri premikanju predmetov (invalidskega vozička) s pomočjo računalnika, ki ga upravljamo z mislimi oz. se odziva na možgansko aktivnost (biometrija). Te »praktične« rešitve je predstavil prof. dr. José del R. Millán.

Prof. dr. José del R. Millán.

tudi volilna.

Za nami je bila osemurna pot, na kateri so nas pri prečkanju Avstrije del poti spremljali tudi sneg in nizke temperature. Ko smo prispeli na cilj, smo se takoj udeležili odprtja kongresa. Pozdravili so nas takrat še aktualni predsednik ESCIF Daniel Joggi, ustanovitelj Manfred Sauer iz fundacije Manfred Sauer in predstavnik nemške organizacije paraplegikov (German Spinal Injuries Association). V nadaljevanju je sledila predstavitev mednarodne organizacije, ki se ukvarja s problematiko poškodbe hrbtenjače IPSCI (International Perspectives on Spinal Cord Injury), ki jo je predstavil Per Maximilian von Groote. Lahko si predstavljate, da nam po večerji ni ostalo več veliko energije in spanje je bilo samoumevna rešitev.

Po kosilu smo razpravljali o zdravljenju in poizkusnih terapijah za ljudi s poškodbo hrbtenjače. V debati, katere moderatorka je bila Jane Horswell, so sodelovali Daniel Joggi, Martin Codyre, Corinne Jeanmaire in Paolo Cipolla. Znanstveniki s področja zdravljenja poškodbe hrbtenjače so navzoče še posebej opozorili, naj ne verjamejo, da že obstaja možnost »ozdravitve« s

Konstruktivna debata.

presaditvami izvornih celic, ki jih izvajajo nekatere države (Kitajska, Rusija ipd.), saj tega doslej še niso znanstveno potrdili.

Kot že rečeno, je del vsakega kongresa tudi skupščina, in tokrat smo izvedli tudi druge volitve. Volili smo predsednika, podpredsednika in tri člane upravnega odbora. Za novo predsednico ESCIF je bila izvoljena Jane Horswell, ki je ESCIF doslej predstavljala kot podpredsednica, na njeno funkcijo smo delegati izvolili Winnifred de Moes. Preostali trije člani upravnega odbora so še Gunilla Ahren, Pietro Vittorio Barbieri in Janez Trdina.

Univerzitetna ortopedska klinika v Heidelbergu.

Čestitke ob rojstnem dnevu Manfredu Saverju, ustanovitelju fundacije.

Zadnji dan smo si za začetek delovnega dne ogledali podjetje Manfred Sauer, v katerem izdelujejo moške katetre, urinske vrečke in urinalne kondome. V nadaljevanju kongresa so

sledila poročila delovnih skupin, implementacije ter dela in aktivnosti v prihodnje. S tem je bil uradni del kongresa tudi končan. Po kosilu smo se podali še na voden ogled Univerzitetne ortopedske klinike v Heidelberg, kjer se ponajša z oddelkom za zdravljenje in rehabilitacijo ljudi s poškodbo hrbtenjače. Na tem oddelku svojim pacientom zagotavljajo celostno obravnavo, od operacije po poškodbi in zdravljenja do osnovne začetne rehabilitacije. Še nedavno je

takšna obravnava v tem centru trajala od šestih mesecev do enega leta, vendar se tudi v Nemčiji spoprijemajo s finančnimi težavami v zdravstvu, zato so ta zdravljenja skrajšali na šokantnih osem tednov. Po osmih tednih pa pacienta pošljejo v obravnavo v druge rehabilitacijske ustanove oz. zdravilišča. Drugi del ogleda je bil oddelek za raziskovalno dejavnost, kjer preizkušajo nove tehnologije pri zdravljenju takih pacientov.

Še dvanajsturna pot domov, tokrat deževna in brez snega. Po treh dneh novosti, druženja in novih poznanstev ... – ljubo doma.

Barbara Slaček

OBNOVITVENA REHABILITACIJA

Zveza paraplegikov Slovenije je v letu 2010 organizirala skupinsko obnovitveno rehabilitacijo paraplegikov v skladu s Pravili obveznega zdravstvenega zavarovanja in sklepom Upravnega odbora Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije.

Vsako leto se Zveza paraplegikov prijavi na razpis, ki ga objavi Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije. Po prejetju izidov razpisa sklenemo z Zavodom za zdravstveno zavarovanje Slovenije pogodbo o izvajanju skupinske obnovitvene rehabilitacije.

Po prejetju sklepa ZZZS in podpisu pogodbe se članom pošlje dopis in prijavnica, s katero se prijavijo v enega od treh krajev, s katerimi imamo letos sklenjene pogodbe o izvajanju skupinske obnovitvene rehabilitacije. Na podlagi prejetih prijav se opravi razporeditev skupin. Prijavnico je mogoče najti tudi na spletni strani <http://www.zveza-paraplegikov.si/>.

Zveza paraplegikov kot izvajalec omogoča udeležbo vsem paraplegikom in tetraplegikom, ne glede na članstvo v organizaciji, ki se bodo odzvali na razpis.

Tako bomo v letu 2010 zagotovili izvajanje 14-dnevne skupinske obnovitvene rehabilitacije za osebe s paraplegijo in tetraplegijo, njihovo število pa je predvideno v Sklepu UO Zavoda za zdravstveno zavarovanje. Vsi, ki so pravočasno oddali prijavnico, lahko skupinsko obnovitveno rehabilitacijo izkoristijo vsako leto, saj število prijav navadno bistveno ne presega števila uporabnikov, ki ga odobri ZZZS, čeprav je v razpisnih pogojih omejeno, da taka rehabilitacija uporabnikom pripada vsako drugo.

Drugače bi bilo, če bi se prijavili vsi člani, ki se leto pred tem niso. Takrat bi vsi, ki so obnovitveno rehabilitacijo izkoristili leto dni prej, izpadli in bi morali čakati priložnost naslednje leto.

Kljub številnim usklajevanjem vsem članom terminsko ali kako

drugače ne moremo ustreči. Tako mora včasih kateri od članov odpovedati svoj termin zaradi objektivnih razlogov, ki onemogočajo obnovitveno rehabilitacijo v nekem terminu, tako da takrat navadno zaprosi za poznejši termin ali pa se v tistem koledarskem letu popolnoma odpove možnosti obnovitvene rehabilitacije.

Poleg tega je treba še prej opraviti vse pisne in ustne dogovore z izvajalci skupinske obnovitvene rehabilitacije ter s tem zagotoviti najboljše razmere za vse paraplegike in tetraplegike.

Razpisni pogoji ZZZS kot financerja tega programa so se letos po nekaj letih prvič spremenili, kar zadeva število uporabnikov. Tako bo Zavod za zdravstveno zavarovanje letos sofinanciral 491 paraplegikov in tetraplegikov, število spremljevalcev je ostalo nespremenjeno, se pravi, da bo ZZZS sofinanciral 40 spremljevalcev, čeprav bi jih nujno potrebovali večje število. Medicina je namreč v zadnjih letih napredo-

vala in mnogi, ki bi pred leti zaradi posledic nesreč umrli, danes preživijo, vendar ostanejo težki invalidi, tetraplegiki, povsem odvisni od 24-urne pomoči.

Poseben problem je tudi staranje članstva, kar opazamo že nekaj časa in sovпада s staranjem celotne populacije. Analiza starosti tistih, ki se prijavijo na obnovitveno rehabilitacijo, pokaže, da je njihova povprečna starost nižja od povprečne starosti celotnega članstva. Ta podatek kaže na to, da se starejši redkeje odločajo za obnovitveno rehabilitacijo, čeprav bi jo še bolj potrebovali, razlog za to pa je, da jim ne moremo zagotoviti spremstva. Marsikdo, starejši od 65 let, bi ne glede na diagnozo potreboval spremstvo, in ker tega ne moremo zagotoviti niti vsem tetraplegikom, se številni starejši z diagnozo paraplegija preprosto niti ne prijavijo.

Letošnja skupinska obnovitvena rehabilitacija poteka v treh zdraviliščih. Poleg Zdravilišča Laško in Term Čatež smo letos prvič organizirali skupinsko obnovitveno rehabilitacijo v Termah Zreče, kjer bodo v letošnji sezoni skupine manjše, do šest udeležencev. Če pa bo zanimanje za tamkajšnje skupinske obnovitvene rehabilitacije večje, se bomo poskušali dogovoriti za večjo kvoto.

V Termah Zreče bodo poleg terapij, ki so določene po pogodbi, opravljali tudi kateterizacijo za tetraparetike in tetraplegike, ki nimajo svojega spremljevalca. Zveza kot organizator skupinske obnovitvene rehabilitacije opravlja vsa organizacijska dela glede usklajevanja in vodenja obnovitvene rehabilitacije, kar vključuje sprejem prijavi, razporeditev skupin (tu je pomembno upoštevanje vseh posebnih potreb posameznikov), pisne in ustne dogovore z izvajalci skupinske obnovitvene rehabilitacije, zagotovitev ustreznih spremljevalcev, napotitev skupin, stalne stike z zdravniki in zdravstvenim osebjem

zdravilišča, realizacijo medsebojnih in finančnih obveznosti.

V zdraviliščih je zagotovljeno izvajanje obnovitvene rehabilitacije, da bi ohranjali preostale sposobnosti oziroma preprečevali posledice invalidnosti, ki paraplegika nenehno spremljajo (kontrakture sklepov, atrofije, mišična oslabelost, poslabšanje prekrvitve ...). Vsak posameznik je obravnavan individualno, prav tako mu predpišejo terapijo (vsakdo ima povprečno tri terapije). V tem sklopu je zagotovljeno izvajanje kolektivnih in individualnih terapij, kar ima za cilj kompleksno psihosocialno rehabilitacijo oseb s paraplegijo, tetraplegijo, paraparezo, tetraparezo, ki so vzrok za priklenjenost na invalidski voziček in ki povzročajo inkontinenco na blato in urin.

V okviru skupinske obnovitvene rehabilitacije so zagotovljeni medicinska obravnava posameznika, terapije, družabne, kulturne in interesne dejavnosti, šport in rekreacija, predavanja in predstavitevne novosti pripomočkov in njihove uporabe, obiski strokovnih rehabilitacijskih delavcev.

Poleg tega terapija vsebuje fizikalne metode, aktivno vadbo, individualne asistirane vaje, skupinske vaje, raztegovanje sklepov. Za lajšanje bolečin uporabljajo različne vrste protibolečinskih terapij (tens, UZ), ki so kombinirane tudi z različnimi vrstami masaž. Zveza paraplegikov vidi v skupinski obnovitveni rehabilitaciji poleg velikih zdravstvenih uspehov tudi psihološki in socialni učinek, saj so zdravilišča odprtega tipa, poleg tega pa usposobljeni spremljevalci poskrbijo, da paraplegiki in tetraplegiki aktivno preživijo čas, ko so na skupinski obnovitveni rehabilitaciji.

Izvajalci skupinske obnovitvene rehabilitacije nam zagotavljajo namestitev v ustrezno opremljenih dvoposteljnih sobah v hotelu oziroma na bolniškem oddelku glede

na indikacijo, začetni in končni zdravstveni pregled ter tri terapije, in sicer masažo, individualno razgibavanje in protibolečinsko terapijo oz. drugo terapijo po dogovoru z zdravnikom.

Skupinska obnovitvena rehabilitacija se izvaja z namenom ohranjanja preostalih sposobnosti, ki so še ostale po poškodbi ali bolezni, oziroma za preprečevanje nezaželenih zdravstvenih posledic, ki paraplegike in tetraplegike spremljajo. Vsak posameznik se obravnava individualno, predpisane so mu terapije, ki najbolj ustrezajo njegovim potrebam. Terapije temeljijo na fizikalnih metodah, individualno asistiranih in skupinskih vajah, pa tudi aktivnih vadbah, za člane, ki zmorejo takšne terapije.

Paraplegiki in tetraplegiki največkrat izbirajo med ročno masažo, podvodno masažo v termalni vodi, razgibavanjem, elektrostimulacijo in limfno drenažo spodnjih udov. Lahko pa uporabljajo tudi pripomočke za stojo ter v okviru svojih zmožnosti tudi druge pripomočke za pomoč pri gibanju, ohranjanju gibljivosti ter mišične moči. Poskrbljeno je tudi za vse, ki bi si želeli sprostitve v savni in fitnesu. Udeležijo se lahko tudi jutranjega razgibavanja in dihalnih vaj, na voljo je neomejeno kopanje v termalnih bazenih. Menimo, da prav plavanje v zdravilni vodi našemu organizmu najbolj koristi. V prijetno topli vodi se namreč sprostimo in lažje aktiviramo vse mišice, tudi tiste, ki nam le delno služijo. Po ročni in podvodni masaži ter aktivnem plavanju v bazenu je naše telo resnično temeljito razgibano.

Na podlagi strokovnih mnenj zdravnikov in fizioterapevtov ter poročanja paraplegikov in tetraplegikov je očitno, da obnovitvena rehabilitacija blagodejno učinkuje na človeka s poškodbo hrbtenjače.

Janko Zupan

OBISK NA OŠ STARA CERKEV

Prva velika aktivnost Zveze paraplegikov Slovenije v letu 2010 je bila 19. marca na Osnovni šoli Stara Cerkev pri Kočevju, kjer so naši člani predstavili različne aktivnosti. Pri učencih smo želeli zmanjšati oziroma odstraniti tabuje o drugačnosti in poudariti prostovoljno delo.

Otroci so se najprej zbrali v telovadnici in tam jim je svojo knjigo o Levu Rogiju predstavil član Društva paraplegikov Prekmurja in Prlekije Igor Plohl. Pozneje so se učenci razdelili v skupine in krožili po različnih delavnicah, še prej pa je vse zbrane pozdravil predsednik Društva paraplegikov ljubljanske pokrajine Gregor Gračner. Članici aktiva žena DPLJ, Alenka in Marija, sta osnovnošolcem predstavili

ročne spretnosti in tudi otroci so lahko poskusili v tovrstnem ustvarjanju. Slikar Željko Vertelj, tetraplegik, ki slika z usti, je predstavil tudi to umetniško spretnost. No, tudi učenci so s čopičem v ustih poskusili narisati prve umetniške likovne poteze.

Podpredsednica zveze Barbara Slaček jim je pozneje predstavila potapljanje paraplegikov in tetraplegikov ter jih poučila o varnosti v cestnem prometu. Hkrati jih je opozorila na nevarnosti in posledice nepredvidnega vključevanja v cestni promet. Naša prostovoljka Vanja je spregovorila o prostovoljstvu, dejavnosti, ki je neprofitna, a če se izvaja s pravim namenom, lahko človeka zelo bogati. Za konec so spretnosti igranja košarke

na vozičkih predstavili košarkarji DP ljubljanske pokrajine in DP jugozahodne Štajerske. Za piko na ipa sta udeleženca paraolimpijskih iger in svetovnih prvenstev, Ivan Lisac in Bojan Lukežič, pokazala še, kako se igra namizni tenis na invalidskih vozičkih.

Aktivnosti sofinancira Urad za komunikacijo RS s projektom Prosto voljec – steber socialne mreže in Ministrstvo za promet s projektom Najboljši voznik, varen in varčen.

Barbara Slaček

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA PROMET
DIREKCIJA REPUBLIKE SLOVENIJE ZA CESTE
SVET ZA PREVENTIVO IN VZGOJO V CESTNEM PROMETU

DONACIJA ZVEZI PARAPLEGIKOV SLOVENIJE

V soboto, 10. aprila 2010, smo ob praznovanju pete obletnice igralnega salona Casino Lev igralni salon prejeli donacijo v višini 2500 EUR.

Iz rok predstavnice za stike z javnostjo Mateje Žavbi je simbolični

ček prevzela podpredsednica zveze paraplegikov Slovenije Barbara Slaček. V zahvali je poudarila pomembnost tovrstnih dejanj, saj so dodatna finančna sredstva izredno dobrodošla in pomagajo pri uresničitvi zastavljenih projektov. Donacija bo porabljena namensko,

in sicer za sofinanciranje medicinskotehničnega pripomočka in sofinanciranje posebnih socialnih programov zveze.

Pripravila:
Špela Šušteršič

OBVESTILO

Kot vsako leto tudi v letošnji sezoni ponujamo možnost izkoriščenja zmogljivosti v Domu paraplegikov v Pacuğu.

Sezona je že v polnem zamahu, vendar je še vedno nekaj prostih mest za posamezne člane zveze. Cena polpenziona za člane zveze, njihove spremljevalce in družinske člane znaša 25,00 EUR na osebo na dan. Še posebno pa nas bo v vročih dneh vabil naš bazen, ki je prilagojen za vstop vanj tudi za

najtežje invalide. Opozoril pa bi na odgovornost posameznikov, da sami poskrbijo za svojo varnost v bazenu. Prav tako naj si vse organizirane skupine, ki bodo poleti še izvajale programe v Domu, priskrbijo dovolj spremljevalnega osebja za osebno asistenco posameznemu invalidu. Dom namreč nima osebja za vsakodnevno pomoč posamezniku.

Na svidenje v Domu paraplegikov.

Jani Trdina

Prilagojen bazen tudi za najtežje invalide.

UČNI NASAD NA VRTU

Učni nasad na vrtu ob našem domu v Semiču dobiva končno podobo – nasad obeta pester in bogat pridelek.

Občina Semič sodeluje s Sadjarskim društvom Bele krajine pri projektu Ohranitev sadjarske kulture. Projekt je precej obsežen, vanj pa sodi tudi ureditev učnega nasada pri našem domu. Že v lanskem aprilu so belokranjski vinogradniki in sadjarji na našem vrtu posadili veliko sadik avtohtonega sadnega drevja in 120 trsov cepljenke, v letošnjem marcu pa je 24 prostovoljcev članov Sadjarskega društva Bele krajine in Vinogradniškega društva Semič posadilo še vse manjkajoče sadike. Po sajenju je Jani Gačnik praktično pokazal tudi obrezovanje sadnega drevja.

In tako je zdaj na našem vrtu 120 trsov cepljenke, 50 sadik avtohtonega sadnega drevja (skorša, carjeviča, bobovca, krivopeclja, kosmača, kanadke, mošancija, tepke, češnje itd.) in 10 sadik črnega in rdečega ribeza, malin, robide in kosmulje.

Da bi se dogovorili o akcijah, ki naj bi pripeljale do končne ureditve projekta, ki se bo imenoval po dr. Viktorju Dergancu (ureditev z vozičkom dostopnih potk, postavitve manjšega starinskega vinskega hrama – starinske lesene belokranjske zidanice, ograje in vzorčnega čebelnjaka), sta se 20. aprila v Semiču odpravila arhitekt zveze Matjaž Planinc in vodja počitnikovanja Slavko Bračič. O vseh nedorečenih stvareh sta se pogovarjala z županom Jankom Bukovcem (mejašem in našim prijateljem), ki je poleg predsednika zveze Daneta Kastelica tudi pobudnik tega projekta. In tako bo že v letošnjem poletju postavljena ograja okrog vrta, hram in čebelnjak. Ob nasadu bo tudi pano z

Župan Občine Semič Janko Bukovec (desno) zavzeto sodeluje pri izvedbi projekta.

vsemi podatki nasada, kip dr. Viktorja Derganca in informativni turistični pano Bele krajine.

Nasad bo namenjen izobraževanju sadjarjev in vinogradnikov, pridelek, za katerega verjamemo, da bo v polni rodnosti nasada bogat, pa si bomo delili z učenci OŠ Semič, ki bodo vzdrževali tudi klopce in potke, ko bodo dograjene.

Jože Globokar

Delo zveze

IZ ZGODOVINE PRVE ZAPOSLOTITVE PARAPLEGIKOV

Malo smo pobrskali po arhivu nekdanje fizioterapevtke in naše prijateljice Majde Kobal in našli njen zanimivi prispevek z naslovom: **PONIKVE – PRVA USTANOVA ZA ZAPOSLOTITEV NATEŽJIH INVALIDOV V SLOVENIJI**. Kobalova v obširnem prispevku (objavljen je bil v letu 1958 v reviji **Medicinska in profesionalna rehabilitacija pri takratnem Zavodu za rehabilitacijo invalidov LRS**), piše o težavah pri prvih zaposlitvah paraplegikov Sloveniji. Težnja

po **vsestranskem usposabljanju in zaposlovanju se je pokazala že po prvih medicinsko usposobljenih paraplegikih v letu 1954, ko je začel delati Oddelek za protektiko v ZRI**.

Tisti paraplegiki in tetraplegiki, ki so imeli doma urejene razmere, so ob prihodu v domače okolje sporočali, da so zadovoljni, da hodijo, imajo dobro nego, da opravljajo različna dela in da se spet počutijo kot ljudje. Mogoče se za današnje

razmere malo čudno sliši »hodijo«, ampak v tistem času so bili s pomočjo po meri narejenih opornic (aparatov) in bergel vsi paraplegiki sposobni »prehoditi« krajše razdalje. Ta usposobljenost je imela tudi vrsto prednosti; paraplegiki so znali loviti ravnotežje, z lahkoto so premagali nekaj deset stopnic, dosegli so višje ležeče predmete, boljše je bila prekrvavitev telesa, izognili so se preležaninam in še bi lahko naštevali. Toda Kobalova pravi, da jo bilo pisem s tako vsebi-

no zelo malo, zato pa jih je bilo veliko z najrazličnejšimi prošnjami, ki so prihajala že nekaj mesecev po odpustu.

Paraplegiki in tetraplegiki so se ob prihodu v neurejeno domače okolje spopadali z vrsto skoraj nerešljivih težav. Materiala in pripomočkov za saniranje inkontinence ni bilo, velika večina je imela zaradi neustreznih sedežnih blazin in slabe nege hude preležanine, vsepovsod so bile arhitekturne ovire in revščina, za nameček pa še hud kompleks manjvrednosti. Zato ni čudno, da so se vsi želeli čim prej vrniti v okrilje zavoda, kjer so bili enaki med enakimi. In večino so jih tudi sprejeli, toda v zelo slabem zdravstvenem stanju z ogromnimi dekubitusi. Naravnost strašljivo je bilo gledati ljudi, ki so bili ob odpustu dobro telesno in duševno rehabilitirani, ko so se vrnili, pa so bili tako rekoč na dnu in so morali spet na začetno rehabilitacijo. Žalostno pa je bilo, da se je ta začarani krog ponavljal leta in leta.

Veliko je bilo mladih, ki niso imeli ustreznih življenjskih razmer in nege. Radi bi se zaposlili in sami skrbeli za svoje življenje. Zato so v ZRI začeli iskati ustanovo, ki bi nastanila in po možnosti zaposlila tovrstno populacijo invalidov. Po daljšem iskanju primernih prostorov so našli veliko podporo in razumevanje pri upravniku Doma po-

čitka Mohoriču v Ponikvah. Začeli so preurejati dom, ki naj bi izpolnjeval vsaj tri pogoje:

- v stanovanju naj invalid ne bi imel občutka, da je v zdravstveni ustanovi;
- primerna bolniška nega;
- organiziranje delavnic s primerno dejavnostjo, ki bi v ekonomskem smislu razbremenila dajave skupnosti in dobro vplivala na uporabnikovo telesno in duševno stanje.

V takem domu bi se poklicno usposobili najtežje gibalno ovirani invalidi, kajti tudi pri njih je treba vedno presojati »celega« človeka. Hkrati bi se izognili velikim stroškom, ki so nastajali ob hospitalizaciji. Toda tudi takrat sta zakonodaja in birokracija zahtevali svoje. Pereče je bilo predvsem vprašanje socialno nezavarovanih oseb, ki jih je bilo med invalidi največ.

Dom počitka v Ponikvah je imel takrat dve trinadstropni stavbi in manjšo, dobro oskrbovano ekonomijo ter vsa gospodarska poslopja. V stavbi, kjer je bil do leta 1952 »dečji« dom, je v pritličju dobil prostor oddelek z imenom Dom za poklicno usposabljanje najtežjih invalidov. Prostori so imeli dvoposteljne sobe, jedilnico, ambulanto, umivalnico in sanitarije. V podpritličju so bile delavnice, kjer so se »priučevali« šivilje, moški pa v lesni galanteriji. V prvem in drugem nadstropju so bili nastanjeni »nepokretni« starostniki.

Predvidena je bila preureditev celotne stavbe skupaj z osebnim dvigalom, z njo pa bi bili mladi invalidi povsem ločeni od starejših in onemoglih o s k r b o v a n - cev. S tem bi se zmogljivost povečala za 80 oseb. Nekda-

Paraplegiki pa v lesni galanteriji.

njo kapelo so preuredili v dvorano za kino predstave (imeli so že svoj kinoprojektor) in druge kulturne prireditve.

V dom, ki je bil strokovno povezan z ZRI, so sprejemali medicinsko rehabilitirane invalide za poklicno priučitev. Oskrbni stroški so znašali 250 takratnih dinarjev na dan, toda že ob osnovanju doma so predvidevali, da bodo invalidi v rednem delovnem razmerju plačevali neki odstotek za socialno zavarovanje in si s tem pridobili svojo delovno dobo ter pravice iz socialnega zavarovanja. Ta odstotek naj bi bil zaradi invalidnosti in specifičnosti dela nekoliko nižji od prispevka drugih zavarovancev.

Kobalova je ob koncu prispevka zapisala: »Trdno zaupamo, da bomo s tesnim sodelovanjem vseh tistih, ki so na usposabljanju, in tistih, ki bodo v prihodnje še prišli, dosegli, da se na naše invalide ne bo več gledalo kot na pohabljenice, temveč kot na urarje, šivilje, krojače itd. Seveda so ob tem računali tudi na sodelovanje upravnih in družbenih organov. In tako naj bi rehabilitacija tudi v Sloveniji dobla tisto vrednost in zaupanje, ki jo je imela v svetu.

(V prispevku so tudi izrazi, ki so bili takrat v rabi, op. p.)

Parapleginje so se izpopolnjevale v šivilski stroki.

Povzel:
Jože Globokar

PARAPLEGIK INŠTRUKTOR VARNE VOŽNJE

Postal bom (verjetno) INŠTRUKTOR VARNE VOŽNJE

Večina vas že pozna naš projekt Še vedno vozim, vendar ne hodim. V okviru tega projekta sem predaval na srednji šoli v Murški Soboti, kar je organizirala ga. Tamara Gaber, ki je tudi vodja prometno-varnostnega centra v Murški Soboti. Je ena redkih, ki razume, koliko truda, poguma in osebne moči je treba vložiti, da lahko predstaviš svojo življenjsko zgodbo, kot jo predstavljamo člani projektne skupine ŠVVV-NH.

Na vsak način se nam je hotela oddolžiti in je predlagala, da v zameno za naša predavanja izobrazimo nekoga izmed nas za inštruktorja varne vožnje.

Začelo se je marca. Najprej 14 dni teoretičnega dela od 16. do 20. ure in vsakodnevna vožnja v Maribor. Ja, bilo je napornih 14 dni. Poleg službe zjutraj še predavanja popoldne, zato sem zvečer samo še »padel« v posteljo. Čeprav sem kot univ. dipl. inž. strojništva veliko stvari o avtomobilski tehnologiji, fiziki vožnje itd., kar sem spoznal že v času študija, se je še vedno našla kakšna zanimivost.

Vsi pa smo komaj čakali, da se začnejo praktični treningi na ÖAMTC - je - vem poligonu varne vožnje Lang-Lebring v Avstriji. Tam imajo treninge varne vožnje že mnogo let, v Sloveniji pa poooočasi začnemo slediti evropskim direktivam. (Res velja, da smo vsaj pet let za npr. Avstrijo in Nemčijo).

Začetek prvega dne je potekal v predavalnici, kjer nam je prijazen avstrijski inštruktor, seveda v nemščini, začel razlagati osnove vaj, ki jih bomo izvedli čez dan. Zraven je za tiste, ki nemščine niso razumeli, pri prevodu pomagal tudi izkušen slovenski inštruktor.

Vaje smo začeli kot vozniki začetniki in ne kot bodoči inštruktorji, saj smo morali videti, kako bomo pozneje sami vodili voznike začetnike skozi vaje.

Začelo se je s slalomom. Vožnja med stožci z različno hitrostjo, najprej po suhem, nato tudi po mokrem in spolzkem cestišču. To je vaja, pri kateri kandidati spoznajo pravilno sedenje za volanom, pravilno obračanje volana, pomen varnostnega pasu in še marsikaj.

Nadaljevalo se je z zahtevnejšimi, a tudi zanimivejšimi vajami.

ÖAMTC-jev poligon varne vožnje Lang-Lebring v Avstriji.

Denimo z zaviranjem v sili. V sodobnih vozilih je mnogo pripomočkov, ki nam olajšajo zaviranje v nevarnih okoliščinah, kot so ABS, ESP, BAS. In pri tej vaji marsikdo spozna, kako težko se je že pri nizki hitrosti pravočasno ustaviti pred oviro.

Ko k zaviranju priključimo še izogibanje oviram, se za marsikoga začnejo problemi. Oviro predstavljajo vodni curki, ki ti, če se »zaletiš«, malo operejo avto. Problemi so zanašanje in občasno tudi kakšna pirueta oz. zasuk avtomobila. Ker nekateri že občutijo zanašanje in sukanje avtomobila, se je treba naučiti rešiti tudi takšen položaj.

Zato je na vrsti vaja na hidravlični plošči. To je vaja na najširšem območju poligona, ki kljub svoji širini za marsikoga postane še skoraj premajhno. Hidravlična plošča zamažne zadek vozila, ko jo vozilo s sprednjimi kolesi prevozi. Takrat je vozilo na spolzki podlagi, približno takšni, kot bi bila pokrita s snegom ali poledenela. Vozilo zanese v eno ali drugo stran, voznik pa se mora naučiti rešiti situacijo, pravilno in pravočasno reagirati. Ta vaja je med vsemi najbolj adrenalinska in zanimiva.

Vendar so vse te situacije v varnih okoliščinah in ob upoštevanju na-

vodil tudi brez posledic.

Simulacija vožnje v ovinek, po suhi in mokri-spolzki podlagi, tehnika gledanja pri vožnji v ovinek in v kritičnih situacijah, zaviranje na deljeni (pol mokri-pol suhi) pod-

lagi, varnostna razdalja ...

Vse to in še kajšna so vaje, ki jih lahko na treningu varne vožnje doživite in spoznate, kako reagirati v kritičnih situacijah.

Praktična vožnja je bila le še posledek na do tedaj pridobljeno teoretično znanje med študijem in med 14-dnevnimi predavanji. Hvala tudi Zvezi paraplegikov, ker sem imel možnost preizkusiti škodo roomster z zimskimi pnevmatikami. Tako sem spoznal razliko

med zimskimi ter letnimi pnevmatikami in voznimi lastnostmi dveh različnih vozil – svojega in roomsterja. Kot paraplegik žal nisem moral preizkusiti drugih zanimivih vozil, ki jih ponujajo na samem poligonu (npr. BMW 1, alfa mito, fiat 500, MB SLK ...).

Seveda pa me kmalu čaka še izpit pred komisijo ministrstva za notranje zadeve (MNZ).

Držite pesti, da ga uspešno opravi in postanem prvi paraplegik inštruktor varne vožnje, ne samo v Sloveniji, ampak verjetno tudi v Avstriji in še kje. Potem pa vabljeni na treninge!

Matej Lednik

NOVOSTI PRI UPOŠTEVANJU DOHODKOV

Spoštovani člani, za lažje razumevanje vam posredujem informacijo, kaj vse naj bi se štelo v dohodek družine oz. posameznika na podlagi predlaganega Zakona o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev:

Za ugotavljanje materialnega stanja družine oz. posameznika se upoštevajo vsi dohodki in prejemki vlagatelja in vseh oseb, ki se po tem zakonu upoštevajo pri ugotavljanju materialnega položaja. Določitev dohodkov temelji na načelu, da je treba upoštevati vse dohodke in prejemke, razen tistih, ki so namenjeni kritju posebnih potreb (ne upoštevata se npr. dodatek za pomoč in postrežbo, dodatek za veliko družino).

Tako se v dohodek načeloma štejejo vsi dohodki in prejemki, ki so obdavčljivi po Zakonu o dohodnini in niso oproščeni plačila dohodnine. Poleg teh pa zakon taksa-

tivno našteva tudi druge dohodke, s katerimi posameznik ali družina razpolaga in ki so oproščeni plačila dohodnine. Zakon namreč upoštevava načelo, da je pri ugotavljanju upravičenosti do socialnega transferja treba upoštevati vse dohodke in prejemke, s katerimi družina zares razpolaga, ne glede na to, ali so vir dohodnine ali ne.

Invalidnina, invalidski dodatek in dodatek za posebno invalidnost po Zakonu o vojnih invalidih in Zakonu o pokojninskem in invalidskem zavarovanju ter nadomestilo za invalidnost po Zakonu o družbenem varstvu duševno in telesno prizadetih oseb so prejemki, namenjeni preživljanju invalidnih oseb.

Poleg navedenega se upoštevajo tudi sredstva za nego in pomoč ter druge oblike dolgotrajne oskrbe, ki jih dobiva oseba, za katero skrbi tisti, ki ga upoštevajo pri ugotavljanju materialnega položaja.

Ta sredstva se kot dohodek štejejo tistemu, ki skrbi za pomoči potrebno osebo (»oskrbovalcu«), in ne osebi, ki je do njih upravičena. Če »oskrbovalec« dokaže, da nego in pomoč daje v drugačni vrednoti, se kot dohodek upoštevava višina sredstev v tej vrednosti.

V dohodek se ne štejejo prispevki zavarovanca za socialno varnost, ki jih za posamezne zavarovance v skladu s posebnimi predpisi plačuje Slovenija ali samoupravna lokalna skupnost, ki ne nastopa kot njihov delodajalec.

Vsi dohodki in prejemki, ki se upoštevajo, se upoštevajo po zmanjšanju za normirane stroške oziroma dejanske stroške, priznane po zakonu, ki ureja dohodnino, ter za davke in obvezne prispevke za socialno varnost, odtegnjene od teh dohodkov.

Povzela
Špela Šušteršič

IZ NOVELE ZAKONA O DAVKU NA MOTORNA VOZILA

V Uradnem listu RS, št. 9/10, z dne 9. 2. 2010 je bil objavljen Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o davku na motorna vozila – ZDMV-C, s katerim se od 1. 3. 2010 dopolnjuje in spreminja vsebina veljavnega Zakona o davku na motorna vozila.

Bistvo novele ZDMV-C je okoljska naravnost, s katero se v sistem obdavčitve vključujejo rešitve Kjotskega sporazuma glede postopnega zmanjšanja onesnaževanja okolja s toplogrednimi plini. Prav tako se upoštevajo usmeritve Evropske unije glede obdavčitve avtomobilov, ki spodbujajo vezavo obdavčitve motornih vozil na kazalnike obsega onesnaževanja z izpusti, predvsem z izpustom CO₂ in izpusti onesnaževal (predvsem trdih delcev in dušikovih oksidov), ki negativno učinkujejo na kakovost zunanjega zraka.
(VIR: <http://poslovni.saop.si/novice/nova-zakonodaja/zakon-o-davku-na-motorna-vozila>)

Sprememb, ki se dotikajo nakupa vozil za invalide, ni veliko. Vseeno pa vas obveščamo o tem, kaj zakon pravzaprav predvideva.

Pri plačilu cestnega sklada smo upravičeni do plačila davka od cestnih motornih vozil, ki so nabavljena za prevoz invalidov, in sicer od enega motornega vozila:

- z delovno prostornino bencinskega motorja do 1,8 l in dizelskega motorja do 1,9 l;
- z delovno prostornino bencinskega motorja do 2,0 l in dizelskega motorja do 2,2 l za motorno vozilo z avtomatskim upravljanjem;
- posebej prirejenega za prevoz invalidov na invalidskem vozičku, ki ga največ enkrat v petih letih kupijo invalidske organizacije in osebe, ki imajo voziško dovo-

ljenje ali jim je potrebna pomoč drugih oseb, ki imajo voziško dovoljenje.

Za osebe (invalide) se štejejo:

- osebe, pri katerih je zaradi izgube, okvare ali paraliziranosti spodnjih okončin ali medenice nastala najmanj 80-odstotna telesna okvara;
- osebe, ki so popolnoma izgubile vid na obeh očesih;
- osebe z zmerno, težjo ali težko telesno ali duševno prizadetostjo, ki jim je priznana invalidnost po zakonu, ki ureja družbeno varstvo telesno in duševno prizadetih oseb;
- otroci, ki potrebujejo posebno nego in varstvo.

Oprostitev se po prvi in drugi alineji uveljavlja po predpisih o pokojninskem in invalidskem zavarovanju na podlagi odločbe, ki vam jo izda Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije. Oprostitev po tretji alineji se uveljavlja na podlagi odločbe o priznanem statusu invalida v skladu s predpisi iz te alineje oziroma odločbe pristojnega centra za socialno delo, izdane na podlagi izvedenskega mnenja o razvrščanju otrok in mladostnikov z motnjami v telesnem in duševnem razvoju. Oprostitev po četrti alineji se uveljavlja na podlagi odločbe centra za socialno delo o priznanju dodatka za nego otroka, ki potrebuje posebno nego in varstvo, v skladu z zakonom, ki ureja starševsko varstvo in družinske prejemke.

Oprostitev za invalidske organizacije se uveljavlja na podlagi potrdila ministrstva, pristojnega za delo, družino in socialne zadeve.

Oprostitev davka na motorna vozila se uveljavlja z vložitvijo zahtevka za povračilo plačanega davka pri davčnem organu v treh

mesecih od nakupa, pri uvozu pa pri carinskem organu v treh mesecih od uvoza. Davčni oziroma carinski organ vrne plačani davek iz tega zakona v 30 dneh po prejemu zahtevka.

V prometno dovoljenje tako kupljenega oziroma uvoženega avtomobila se vpiše, da je za kupljeno vozilo uveljavljeno povračilo davka.

Če invalidska organizacija, invalid oziroma njegovi starši ali skrbniki prodajo motorno vozilo, za katero so po tem zakonu uveljavljali vračilo davka, ali ga brezplačno ali kako drugače odtujijo pred potekom petletnega roka od dneva nakupa oziroma uvoza, morajo plačati davek v višini davka, za katerega se je zahtevalo vračilo, in pripadajoče obresti od dneva nakupa oziroma uvoza do dneva plačila davka. Ob izpolnjevanju osnovnih pogojev se pravica do oprostitve na novo vzpostavi dan po takšnem plačilu. Če je bilo motorno vozilo poškodovano v prometni nesreči za več kot 70 % tržne vrednosti motornega vozila na dan nesreče, se sme poškodovano motorno vozilo prodati, ne da bi bil plačan davek. Če invalid umre pred potekom petletnega roka od dneva nakupa oziroma uvoza motornega vozila, smejo zakoniti dediči prodati motorno vozilo, ki so ga podedovali, ne da bi plačali davek.

Če upravičenci niso vozniki, lahko v njihovem imenu motorno vozilo vozijo starši oziroma skrbnik ali osebe, ki imajo pisno pooblastilo upravičenca, njegovih staršev oziroma skrbnika brez obvezne navzočnosti invalida v motornem vozilu.

Iz ZDMV-C povzela
Barbara Slaček

VSAK DAN, KO KOMU POMAGAŠ, JE VREDNO ŽIVETI

INTERVJU Z ROBERTOM CUGLJEM

Mag. Roberta Cuglja večina pacientov na Univerzitetnem rehabilitacijskem inštitutu Slovenije Soča verjetno ne pozna. Ali pa ga poznajo le na videz, ko se, skoraj vsak dan, sprehodi po hodnikih inštituta, v katerem je zaposlen že deset let, vodi pa ga šesto leto.

Generalni direktor Soče rad poudari, da je bil inštitut, ko ga je prevzel iz rok prejšnjega direktorja Franca Hočvarja, v dobri kondiciji, brez lažne skromnosti pa tudi doda, da ga je s pomočjo sodelavcev postavil na novo, sodobno pot, na kateri napreduje tako strokovno kot finančno. Na prvo mesto na tej poti pa magister ekonomije Robert Cugelj še vedno postavlja pacienta in njegovo dobro. Tako bo vedno in tudi zato, pravi, je dobro, da je inštitut znova pridobil naziv univerzitetni inštitut.

Zakaj se vam je zdelo tako pomembno, da Inštitut za rehabilitacijo spet dobi naziv univerzitetni?

Inštitut je ta naziv pred leti že imel, s spremembo zakonodaje pa so vsi inštituti, ki organizacijsko niso bili del univerze, ta naziv izgubili. Nam se je zdelo pomembno, da ga znova dobimo predvsem zaradi našega pedagoškega dela in zaradi delovanja inštituta v mednarodnem prostoru. Inštitut ne deluje le v medicinski, ampak tudi v psihosocialni in okoljski rehabilitaciji. Na pedagoškem in raziskovalnem področju sodelujemo z osmimi fakultetami, kar je za ustanovo s področja zdravstva nenavadno.

Posebno nenavadno se bo moralo komu zdelo, da sodelujemo s športno in pedagoško, strojno in elektro fakulteto, če naštejemo le nekatere. Naziv univerzitetni nam omogoča, da nas fakultete prepo-

znavajo kot sestavni del univerzitetnega raziskovalnega in pedagoškega procesa. Še bolj pa je ta naziv pomemben v mednarodnem prostoru. Pomeni namreč, da si vrhunski, da izvajaš najzahtevnejše medicinske, pedagoške in raziskovalne projekte in programe. Ne nazadnje imajo veliko koristi od tega naziva tudi pacienti, saj vrhunsko znanje, mednarodne izkušnje in povezave s tujino in fakultetami uporabljamo pri delu z njimi, namenjeno je njim.

Ste edini tovrstni inštitut na Slovenskem, kar je dobro in slabo. Dobro zato, ker je pri vas res zbrano vse znanje, slabo pa, ker nimate konkurence in lahko hitro postanete samozadovoljni.

Primerjamo se s podobnimi ustanovami v Evropi in svetu in prav naziv univerzitetni prinaša več možnosti sodelovanja s primerljivimi institucijami v tujini. Tam smo se uveljavili že pred več kot desetimi leti posebej na področju rehabilitacije poškodb zaradi min. Naše storitve na tem (in ne le na tem) področju so res vrhunske in kosamo se lahko z najuglednejšimi institucijami v svetu. Na domačem »parketu« pa je pomembno, da doktrino medicinske, psihosocialne in okoljske rehabilitacije prenašamo v druge ustanove po Sloveniji, v zdravstvene in socialne domove, centre, bolnišnice tako na primarni kot na sekundarni ravni, v vse slovenske regije, vse ravni zdravstva. Rehabilitacija – in to celostna rehabilitacija – postaja družbena potreba, kar bi morala dojeti tudi naša politika. Ne le zdravstvena, ampak tudi šolska, socialna, tista, ki oblikuje dejavnosti celotne družbe.

Generalni direktor Soče mag. Robert Cugelj.

Pojem rehabilitacija pogosto razumemo le kot del medicine in fizioterapije, pozabljamo pa na širše pojmovanje rehabilitacije, v katero sodita tudi psihosocialna in okoljska rehabilitacija.

Res je, tako imenovana celostna rehabilitacija je zanemarjena tako na sistemski ravni kot v vsakodnevnom življenju. Gre namreč za to, da medicinska rehabilitacija spravi človeka na noge, v nekakšno funkcioniranje, psihosocialna ga vrača v delo, šolo, na košarkarsko igrišče, okoljska pa v njegovo življenjsko okolje, kjer se lahko giblje, kuha, slika ali obiskuje gledališke predstave.

Pravite, da se zatika že na sistemski ravni.

Žal šele orjemo ledino pri tovrstnem sodelovanju s centri za socialno delo, šolami, podjetji, tudi zdravstvenimi ustanovami. Ministrstvu za zdravje smo pred nekaj

meseci posredovali predlog za pravo mreže ustanov za celotno rehabilitacijo, zdaj čakamo na njihov odziv, na podpis ministra, da bi le oblikovali mrežo ustanov, v katerih bi potekala ne le medicinska, ampak tudi psihosocialna in okoljska rehabilitacija. Izvajati bi jo morali predvsem zdravstveni domovi, pa tudi socialni zavodi, centri za socialno delo. Bojim pa se, da celo na ministrstvih (šolskem in za delo, družino in socialne zadeve) še ne prepoznavajo pomena celotne rehabilitacije. Sem pa seveda optimist, premika se na boljše. Po 20 letih žanjemo sadove dela našega centra za poklicno rehabilitacijo, ki vsako leto pomaga več kot tisoč pacientom, da se znova vrnejo v aktivno delovno življenje.

V zadnjem času smo veliko naredili tudi za prepoznavnost okoljske rehabilitacije, ki jo predstavljamo strokovni in širši javnosti v našem »pametnem domu« Iris. V njem si lahko ogledate množico stvari – od najpreprostejših, najdrobnejših rešitev, ki pacientom olajšajo vsakodnevno življenje, do najzahtevnejših komunikacijskih, informacijskih in tudi tehnoloških rešitev. V zadnjem času smo začeli intenzivno razvijati tudi robotiko, ki bo kakovost življenja naših pacientov močno izboljšala.

Ampak preden se pacient, inva-

lid, para- ali tetraplegik, vrne v domače okolje, preživi pri vas kar precej časa.

Res je, pa tudi močno ga namučimo (smeh). Vaši bralci vedo, kako nepopustljivi so včasih naši zdravniki, fizioterapevti in drugi strokovnjaki, ko gre za medicinsko rehabilitacijo. Svoj posel odlično obvladajo in natančno vedo, do katere meje obremeniti pacienta, kakšne domače naloge mu naložiti, kakšno terapijo mu predpisati. Pacienti pa so seveda zelo različni, nekateri imajo nižji bolečinski prag, drugi višjega, eni so bolj pridni, drugi manj, včasih pa imamo kar težave zaradi prevelikih pričakovanj. Posebno če so pospremljena z »obljubami« s klinike, od koder dobimo pacienta, kjer mu včasih tudi nepremišljeno obljubijo, da bodo kot novi, ko bodo končali rehabilitacijo v Soči ali da bodo shodili, pa za to ni nobenih fizioloških možnosti. Tudi zato smo se v zadnjem času lotili projekta delovne terapije, ki jo za zdaj izvajamo še poskusno pri desetih pacientih.

Naši strokovnjaki jih obiščejo doma, še preden jih zdravnik pošlje k nam, vidijo, kako pacient živi, razmišljajo, kaj narediti, da bo po rehabilitaciji čim bolj kakovostno in dejavno živel in se o tem pogovarjajo s pacientom in njegovimi svojci. To je zamisel, ki jo zdaj, kot

rečeno, preizkušamo, nadaljevati pa bi jo morale zdravstvene in socialne ustanove v pacientovem domačem okolju. Mislim na zdravstvene domove in pacientovega izbranega splošnega zdravnika, center za socialno delo in seveda na svojce ter ne-

vladne organizacije v pacientovem okolju. Mi pa se bomo k pacientu vračali čez tri ali šest mesecev ter preverjali, kako mu gre, kdo od naštetih potrebuje našo pomoč in kakšno.

Kakšen pa je zdaj vaš odnos z nevladnimi organizacijami, društvi, zvezami?

Sam sem prepričan, da igra civilna družba izjemno pomembno vlogo pri celotni rehabilitaciji naših pacientov. Posebno društva, ki delujejo v kraju pacientovega bivanja in ga zato (lahko) najbolj poznajo. Seveda bi bilo sodelovanje lahko še veliko boljše, odvisno pa je seveda tudi od posameznikov. Podobno je s svojci. Prepričan sem, da je njihova vloga izjemna, ne le, ko se morajo spoprijeti z velikimi spremembami v svojem življenju in v življenju bolnega ali poškodovanega sorodnika.

Rednih srečanj s svojci, ki smo jih nedavno poskusno uvedli na dveh oddelkih, se udeležujejo tako naši zdravniki kot psihologi, socialni delavci, fizioterapevti in marsikatero dilemo odpravijo takoj. Nekateri svojci se že zelo dobro vključijo v rehabilitacijo poškodovanega ali bolnega svojca pri nas, mu pomagajo po cele dneve, drugi pač manj. Na tem področju nas čaka še veliko dela, žal pa je psihosocialna stroka, ki se največ ukvarja s tem, premalo upoštevana in cenjena. Zelo primanjkuje strokovnjakov, predvsem kliničnih psihologov, pa tudi leta in leta traja, da dobijo izkušnje za delo z našimi pacienti.

Kako pa je z medicinsko-tehničnimi pripomočki? Uporabniki se velikokrat pritožujejo, da morajo zanje doplačevati velike vsote denarja.

Pravila obveznega zdravstvenega zavarovanja, ki urejajo to področje, so po mojem mnenju dobro napisana in jasna. Pravijo, da dobi pacient medicinsko-tehnični pri-

Potrebna je celotna rehabilitacija, to je tako medicinska kot psihosocialna in okoljska.

pomoček za svoje funkcioniranje, zaplete pa se pri vprašanju, kako to »funkcioniranje« pojmuje. Funkcioniranje lahko pomeni, da človek naredi 5 ali 10 korakov po stanovanju ali pa, da hodi v službo, se šola, kmetuje, če ima kmetijo, tudi potuje, igra košarko, slika. Počne vse, kar je počel prej ali kar si želi početi. Največja težava je, da pri odločitvah o tem, kakšen medicinsko-tehnični pripomoček bo pacient dobil, niso upoštevane potrebe celostne rehabilitacije, to je tako medicinske kot psihosocialne in okoljske.

Na Zavodu za zdravstveno zavarovanje žal še vedno upoštevajo večinoma samo medicinsko rehabilitacijo, in če naš zdravnik pri predpisovanju invalidskega vozička na primer upošteva še druge vidike rehabilitacije, je vprašanje, kdo bo tak voziček doplačal, kdo bo kril socialni in okoljski element.

Če na primer tetraplegik hodi v šolo in za krmiljenje vozička potrebuje posebno računalniško napravo ali za delo na računalniku napravo za vodenje in te stvari niso zapisane kot standard, se zaplete. Za (osnovno) funkcioniranje invalida te stvari niso nujne, mu pa omogočajo kakovostnejše življenje. Vesel sem, da zadnje čase zdravstvena zavarovalnica te naprave plača iz sredstev obveznega

zdravstvenega zavarovanja. V pogajanjih z njo smo tudi dosegli, da ne delajo več velikih problemov, ko je treba doplačati kakšno funkcionalno napravo. Že večkrat smo tudi predlagali, da bi ustanovili poseben sklad, v katerem bi se zbirala sredstva z ministrstva za zdravje, ministrstva za šolstvo in šport ter ministrstva za delo, družino in socialne zadeve, da bi invalidi vendarle dobili pripomočke, ki bi jim omogočali dejavno življenje.

Da bi se na primer tudi na šolskem ministrstvu zavedeli, da invalidi hodijo tudi v šolo, želijo igrati košarko ali odbojko in zato potrebujejo drugačen in s tem tudi dražji voziček. Kljub neugodni ekonomski situaciji sem optimist, tudi zato, ker smo na Svetu vlade za invalide, tudi skupaj z Zvezo paraplegikov Slovenije dosegli, da je ministrstvo za zdravje v Zakon o izenačevanju možnosti invalidov uvrstilo tudi financiranje nekaterih medicinsko-tehničnih pripomočkov.

To pomeni, da bo lahko neki pripomoček financiran iz blagajne Zavoda za zdravstveno zavarovanje in posebnega sklada. Para- in tetraplegiki pa bodo imeli možnost dobiti iz tega sklada denar za prilagoditev vozila vsakih šest let; doslej so, kot veste, morali prilagoditev vozila plačati sami.

Stvari se torej vendarle premikajo na boljše, kako pa se »premiška« vaš inštitut?

Sam sem ponosen na to, kar smo dosegli, in verjamem, da gremo po pravi poti, po poti odličnosti in kakovosti. Nezadovoljen pa sem z načinom upravljanja javnih zavodov. Direktorji imamo skoraj povsem zvezane roke: plače so določene, kadrovsko politiko oblikuje sistem financiranja zavodov in plačna politika, skoraj nobenega orodja nimamo v rokah, da bi lažje in bolje upravljali javne zavode. Želel bi si bolj proste roke, več svobode pri sprejemanju odločitev, nadzorni svet pa naj me nadzoruje in odstavi, če njegovih pričakovanj ne bi izpolnil. Bojim se, da nam bodo zaradi sponzorskih in donatorskih sredstev, ki jih res ni malo, celo zmanjšali denar iz proračuna. Pa se pri zbiranju donacij in sponzorskih sredstev hudo namučimo.

Ko pridete zvečer domov, si rečete: bilo je vredno?

Jaz pravim tako: vsak dan je vredno živeti, če imaš možnost komu pomagati. In jo izkoristiš. Vsak dan, ko se sprehodim po hodnikih inštituta in vidim, da smo pomagali mnogim, sem zadovoljen in življenje je vredno.

Jasna Tepina

TELEVIZOR ZA PARAPLEGIKA

Petek je bil za Srečka Teskača z Zgornjega Gruškovja 45 poseben dan. Devetintridesetletni paraplegik se je pri vožnji z avtomobilom pred trinajstimi leti, nedaleč od doma, tako poškodoval, da je postal paraplegik. Lani pa je doživel še novo zdravstveno težavo, iz katere se je s pomočjo zdravnikov z Inštituta Republike Slovenije za rehabilitacijo srečno izvžil. Tudi sicer Srečkovo življenje do

zdaj ni bilo preveč prijetno.

Še ko je ležal v bolnišnici leta 1997 zaradi takratne nesreče, je po vrnitvi z obiska pri njem, malo pod Trojanami, zadela kap njegovega brata dvojčka. Bil je takoj mrtev. Oba z bratom sta bila takrat stara 27 let. Nekaj mesecev za tem je preminulo še njegovo dekle. Od takrat živi Srečko sam na svojem domačem domu na Zgornjem Gruškovju.

S pomočjo prijateljev in sosedov mu uspe zgledno vzdrževati svoj dom. Srečka vsak teden obiskuje tudi socialna oskrbovalka Združenja invalidov – Forum Slovenije (ZIFS) Slava Zorc, ki mu skupaj s svojim možem Egonom pomaga v različnih okoliščinah. In prav Slava Zorc je nanj opozorila predsednika ZIFS Boruta Pogačnika, ta pa je vse sodelavce združenja obvestil, da bi težkemu invalidu rad podaril tele-

vizor ob četrti obletnici smrti njegove mame Jožice, ki je bila znana prijateljica ljudi v stiski. Na združenju so se odločili, da je Srečko Teskač prava oseba, ki zasluži takšno darilo.

Predstavniki združenja so se tako s Srečkom Teskačem sešli na njegovi domačiji in mu predali televizor, ki bo težkemu invalidu prišel ravno prav, saj se mu je stari nedavno pokvaril. Borut Pogačnik je sicer tudi avtor radijskih oddaj Za ljudi odprtih src, ki jo o invalidih in invalidnostih že deset let vodi na Radiu Ptuj.

Srečko Teskač kljub svoji invalidnosti optimistično zre v svet in ima še veliko načrtov za preure-

ditev svoje domačije. Verjetno se bodo še našli ljudje odprtih src, ki bodo pomagali še pri drugih nujnih zadevah. Slava in Egon Zorc mu skupaj s prijatelji in dobrimi sosedi pomagata, kolikor moreta.

Na Srečka pa je ponosna tudi teta Tiliška Teskač, ki živi nedaleč stran na sosednjem vrhu in je tudi gibalno ovirana. Tudi njej je usoda v zelo kratkem času vzela kar pet najbližjih. Za ljudi, ki živijo odmaknjeno od večjih središč, večkrat niti ne vemo, kakšne težave morajo premostiti,

Predstavniki združenja so se sešli s Srečkom Teskačem na njegovi domačiji in mu predali televizor.

da preživijo svoj vsakdanjik.

ZIFS

HIŠA SADEŽEV

14. 4. 2010 smo v času, ki je rezerviran za aktiv žena, program prilagodili in tisto sredo namenili medgeneracijskemu sodelovanju v panogi medicarska delavnica.

Ob predhodni prijavi in dogovoru so nas obiskale ga. Marjana Gomboc, sicer mentorica šiviljskih delavnic, Nataša Vrščič, koordinatorka v Hiši sadežev, ter Marija Sapač kot

mentorica tokratnih medicarskih delavnic. Povedale so, da z nami zelo rade sodelujejo, saj zanje invalidnost nikoli ni bila tabu, temveč jim nasprotno daje priložnost za sodelovanje, druženje, za zgodbe, ki jih piše življenje ...

Naše članice so Hišo sadežev že obiskale na šiviljskih delavnicah, ki sta jih vodili ga. Gomboc in ga. Kološa, vendar so se na koncu vse strinjale, da so prostori na našem društvu primernejši za nadaljnje delo raznolikih delavnic.

Naslednje, pod naslovom Ustvarjalne delavnice, so se že izvajale na društvu pod vodstvom ge. Željke Hobljaj. Skozi njen estetski čut so nastajale lične in praktične darilne škatlice različnih velikosti in barv.

Tudi zadnje, medicarske delavnice, ki jih vodi ga. Marija Sapač, so se izvajale na sedežu društva. Udeležba je bila precejšnja. Ga. Marija Sapač se z medicarstvom ukvarja

Spretne in pridne roke naših članic.

Izdelki, ki jemljejo dih.

že 40 let, a svoje delo zaradi velikega veselja do njega z znanjem in

prakso vedno znova dograjuje in izpopolnjuje.

Prelepi medicarski izdelki, ki so lahko tudi v obliki svečk, so nastajali pod strokovnim očesom ge. Sapač in pod spretnimi rokami naših članic. Najprej so vosek raztopile in ga vlile v različne modele. V njih se je masa ohlajevala in strjevala, izdelke so odstranile iz modela in ga po želji rahlo okrasile.

Vosek ima že sam po sebi svojstveno lepoto, ki bi jo ob preveliki de-

koraciji izničili. Lepota naravnega voska se kaže tako v njegovi barvi kot tudi aromi.

Vsaka je na koncu dobila v dar izdelek, s katerim si je v svojem domu pričarala košček življenja, čebeljega panja ...

Anita Trebše

SHRANJENO SONCE ...

Pletkarska delavnica, ki je 18. 5. potekala v našem društvu v okviru TVU LUMS in meddruštvenega srečanja s članicami iz Društva paraplegikov Dolenjske, Bele krajine in Posavja, je bila prva takšna, čeprav so vsakoletna meddruštvena srečanja že tradicionalna.

Pri Jakobovih iz Beltincev ohranjajo družinsko tradicijo izdelovanja okrasnih izdelkov iz slame pod prepoznavno blagovno znamko Dožnjek. Brigita Smodiš, profesionalna pletilja s slamo, je poučila članice o mojstrstvu pletkarskega znanja, ki, kot pravi, izboljšuje, razvija in blagodejno vpliva tudi na motorične spretnosti. Na ogled je postavila različne izdelke, svetila, obesila, vaze in druge okrasne predmete, spletene iz

Prikaz pletenja iz slame.

ržene slame. Navzočim je predstavila razvoj obrti ter šege ob žetvi, ki so bile v preteklosti v navadi na tem območju Prekmurja.

Tako smo izvedeli, da je človek ob Muri v svoji okolici vedno znal poiskati ustrezne surovine za izražanje svojih rokodelskih veščin.

Ilovnata prst panonskega sveta je v izobilju ponujala glino za lončarstvo, za pletkarske izdelke pa so poiskali šibje, les in trsje. S

koruznih polj so jeseni kožuhali ličje, iz ržene in pšenične slame pa so spleтали okrasje za bivalne prostore in prekrivanje streh.

Vsaka članica je dobila priložnost, da večino pletkarstva tudi sama preizkusi in si ukrade košček sonca, spravljenega v okras, ki JE PLOD ŽITNIH POLJ ...

Anita Trebše

Okraski, delani z ljubeznijo.

UTRINKI DRUŠTVA PARAPLEGIKOV LJUBLJANSKE POKRAJINE

OBČNI ZBOR DRUŠTVA

Društvo paraplegikov ljubljanske pokrajine je drugi redni občni zbor pripravilo 24. marca 2010 v prostorih restavracije Štern v Ljubljani.

Po uvodnih formalnostih, minuti molka v spomin članom, ki so društvo v tem obdobju zapustili, in poročilu verifikacijske komisije je delovno predsedstvo – Zlatko Bernašek (predsednik), Cvetka Štirn in Rafko Jurjevčič (člana) – začelo delo. Člani društva in gostje občnega zbora so najprej prisluhnili poročilom nadzornega odbora, disciplinske komisije, poročilom referentov (sociala, interesne dejavnosti, osebna asistenca, šport, odpravljanje arhitekturnih ovir) in poročilu predsednika za leto 2009. Po razpravi so poročila sprejeli in potrdili.

V nadaljevanju so sprejeli program dela za leto 2010 in dva pravilnika. Sledila je obsežna razprava, v katero se je vključil tudi predsednik Zveze paraplegikov Slovenije Dane Kastelic in članom podal vrsto zanimivih informacij.

Po končanem delu občnega zbora smo se člani in gostje zadržali na družabnem srečanju, ki ga je z dobro glasbo in šalami popestrili Jernej Pikel iz Kisovca.

OBISKALA STA NAS ŽUPAN IN PODŽUPAN

V aprilu sta nas obiskala župan Mestne občine Ljubljana Zoran Janković in podžupan Jani Mödendorfer. Predsednik društva Gregor Gračner jima je na kratko predstavil celotno dejavnost društva, po ogledu prostorov pa pripomnil, da so ob številnih aktivnostih društva naši prostori že premajhni. Zato je županu predstavil naše želje o večjih prostorih, ki jih je Zoran Janković absolutno podprl. Toda to je zahteven večletni projekt, ki ga bomo izvedli le s pomočjo župana, oziroma MOL in tudi drugih občin.

SESTANEK Z VODILNIMI V OBČI- NI RIBNICA

V sejni sobi Doma starejših občanov v Ribnici je potekal sestanek na temo Naredimo mesto prijazno invalidom. Na sestanku je bil župan Ribnice Jože Levstek s svojo ekipo,

predstavniki društva invalidov, predstavniki medijev in predstavnika našega društva – predsednik Gregor Gračner in Slavko Ivančič.

Na sestanku je bila predstavljena problematika ureditve prometnih in dostopnih površin gibal-

no oviranim osebam na območju občine Ribnica. Te v sedanji obliki ne ustrezajo in ne omogočajo primerne uporabe. Čim prej je treba pristopiti k projektnim rešitvam, ki bodo omogočale enakovredne možnosti za dostop do javnih površin in objektov. Upamo, da bo srečanje kmalu obrodilo sadove.

STEREOTIPI IN PREDSDODKI

Že lani smo študentom pedagoške fakultete v Ljubljani predstavili dejavnost društva, življenje in delo paraplegikov in tetraplegikov ter jih povabili k sodelovanju. In tako je v aprilu šest študentk – Sandra, Suzana, Nežka, Berni, Hani in Kaja – obiskalo in predstavilo projekt z naslovom Preskoči oviro v svoji glavi – da mi boš pomagal premagati mojo!

Torej zanimiv, predvsem pa daljnosežen in koristen projekt, ki bo pomagal premagovati ali odstraniti stereotipe in predsodke tako pri invalidnih kot neinvalidnih ljudeh. Kot pedagoginje bodo pri tem odigrale pomembno vlogo. Projekt smo skupno dopolnjevali in na plakatih predstavili v šestih temah – Skrb zase, Prosti čas, Mobilnost, Partnerstvo in družina, Splošno

Predsednik društva Gregor Gračner ob predstavitvi dejavnosti društva.

Člani društva so dobili vrsto zanimivih informacij.

mnenje o družbi ter Zaposlitev in šolanje. Študentke so nas z avtobusi LPP in vzpenjačo popeljale tudi na Ljubljanski grad, projekt pa so skupaj z nami predstavile tudi na pedagoški fakulteti.

POMAGALI SMO ČISTITI SLOVENIJO

Tudi Društvo paraplegikov ljubljanske pokrajine je 17. aprila dodalo kamenček v mozaik vseslovenske akcije OČISTIMO SLOVENIJO V ENEM DNEVU. Na zbirnem mestu v Ljubljani se je zbralo nekaj več kot deset paraplegikov našega društva, njihovih svojcev in spremljevalcev.

Opremljeni z vrečkami in rokavicami smo očistili področje Tabora, Vrhovčeve, Ilirske in del Njegoševe ulice ter Hrvaški trg. Razveseljivo je, da so bili ob tem najbolj zavzeti otroci naših članov – Isak, Maruša, Maša in Julija. No, naš prispevek ni zelo velik, saj je gibanje z invalidskim vozičkom precej omejeno, veseli pa smo, da smo se pridružili nekaj tisočem prostovoljcev, ki so čistili našo prestolnico.

5. SAMOSTOJNA RAZSTAVA NAŠEGA SLIKARJA

V avli Kulturnega doma v Postojni je bilo 23. marca odprtje 5. samostojne razstave slikarja našega društva Silva Mehleta. Likovna dela v

oljni tehniki, ki jih je slikar imenoval OPUS PETIH LET, so bila razstavljena v sosednjem prostoru v Galeriji na vogalu. Hkrati je v avli Kulturnega doma njegova hčerka Edith Mehle, dijakinja Likovne gimnazije v Ljubljani, razstavljala svoje umetniške fotografije.

Številne ljubitelje likovne umetnosti je v tem prelepem in odmevnem kulturnem dogodku najprej pozdravil in nagovoril župan Občine Postojna Jernej Verbič, nato pa je likovna dela Silva in Edith Mehle ocenila umetnostna zgodovinarica in likovna kritičarka Polona Škodič, ki je hkrati tudi povezovala kulturni program. Popestrili in obogatili so ga kitarista Tine Črnuželj in Žan Černe, kot posebno presenečenje pa ženski pevski zbor ŠIŠKE iz vrtca Postojna.

Povemo naj, da je Silvo Mehle eden tistih naših slikarjev, ki so člani Mednarodnega združenja slikarjev, ki slikajo z usti ali nogami. Kot

Tudi člani društva smo se priključili čistilni akciji.

štipendist se je temu eminentnemu osemstočlanskemu združenju iz vsega sveta pridružil v letu 2003.

NAJBOLJŠE KEGLJAČE IMA NAŠE DRUŠTVO

Na jubilejnem, desetem spominskem tekmovanju Petra Zdovca v kegljanju, ki ga je v marcu v Celju pripravilo DP jugozahodne Štajerske, so kegljači našega društva osvojili vsa prva mesta razen v skupini TETRAPLEGIKI.

Med kegljačicami je z najboljšim rezultatom (461) turnirja prvo mesto osvojila Cvetka Štirn, med kegljači je bil prvi Martin Tabak, med veterani, pri katerih je tekmovanje štel za državno prvenstvo, je zmagal Emil Palameta, za nameček pa je naša ekipa zmagala tudi v ekipni konkurenci.

ODLIČNI TUDI NA TRADICIONALNEM TURNIRJU

DP ljubljanske pokrajine je XII. tradicionalni kegljaški turnir zaradi dotrajanega kegljišča v Domžalah pripravilo v Kamniku. Udeležba je bila velika, saj se ga je udeležilo več kot 50 kegljačic in kegljačev iz osmih pokrajinskih društev.

V ekipni konkurenci so pokal Občine Domžale osvojili kegljači iz DP

V prijetni družbi na Ljubljanskem gradu.

Silvo Mehle in župan Jernej Verbič sta si skupaj ogledala razstavo.

Prekmurja in Prlekije, ki so podrla 827 kegljev, drugo mesto je osvojila ekipa DP Ljubljanske pokrajine (820), tretja pa ekipa DP severne Štajerske (819). Med kegljači je bil prvi trenutno naš najboljši kegljač Martin Tabak (235), drugi je bil Miran Jernejšek – MB (227), tretji pa Viktor Rupnik – LJ (222).

Vse organizacijske niti so bile tudi tokrat v rokah naše odlične kegljačice Cvetke Štirn, ki ima tudi večino zaslug, da ta športni kegljaški dogodek vsestransko podpirajo številni pokrovitelji in donatorji.

DP MERCATOR LJUBLJANA PRVA NA MEMORIALU

DP Ljubljanske pokrajine je od 23. do 25. aprila v športni dvorani OŠ v Zgornjem Kašlju pri Ljubljani pripravilo jubilejni, 30. Pogačnikov memorial in hkrati 14. mednarodni turnir v košarki na invalidskih vozičkih.

V finalni tekmi sta se srečali DP Mercator Ljubljana in PDM Treviso. Tekmo, ki si jo je skoraj v celoti ogledal tudi župan, je končala z izidom 68 : 48 (33:17) in s tem osvojila zmagovalni pokal.

Najboljši strelc turnirja je bil Flavio Cardoso (PDM Treviso), za najboljša igralca pa so razglasili Marjana Trdino in Iza Semenoviča (DP Mercator Ljubljana).

Tekme so vodili sodniki: Sinan Ferizović (BiH), Nedžad Budimlić, Vasa Špari, Andrej Sušnik in Franc Šafarič (vsi SLO), za zdravniško službo je skrbel medicinska sestra Ame-

la, finalno srečanje pa popestrila izredno simpatična plesna skupina plesne šole Urška.

Ob razglasitvi izidov so ekipam, najboljšemu strelcu in igralcu turnirja pokale podelili župan MOL Zoran Janković, predsednik Zveze paraplegikov Slovenije Dane Kastelic in referent za šport Robert Žerovnik.

Končne uvrstitve: 1. DP Mercator (SLO), 2. PDM Treviso (I), 3. KKI Vrbas (BiH), 4. KKI Vodice (CRO), 5. Hobit Brno (CZ), 6. RSV Salzburg (A)

Ob tej priložnosti je organizator izdal ličen bilten, v katerem so pozdravni nagovori organizatorja prireditve Gregorja Gračnerja, predsednika Zveze paraplegikov Slovenije Daneta Kastelica in župana MOL Zorana Jankoviča.

V biltenu so predstavljene tudi nastopajoče ekipe, mesto gostiteljev in sponzorji ter donatorji, ki so

Cvetka Štirn je na turnirju v Kamniku osvojila prvo mesto, še večji uspeh pa je dosegla v Celju, ko je dosegla najboljši izid turnirja.

Nepremagljive so bile kegljačice našega društva. Prvo mesto je osvojila Cvetka Štirn (221), drugo Senka Ivanišević (221), tretje pa Nada Čaušević (179).

Med veterani je prvo mesto osvojil Ludvik Škraban – MS (226), drugo Anton Simonič – MS (221), tretje pa Hasan Čaušević – LJ (213).

Tekmovalce je pozdravil župan MOL Zoran Janković.

podprli to največjo košarkarsko prireditev.

Bolj obširno o dogodkih si lahko ogledate in preberete na spletni strani društva www.drustvo-paralji.si.

Utrinke pripravil: **Jože Globokar**

PLESNA PREDSTAVA RDEČI ČEVELJČKI

Imenitna predstava s prikupnim imenom je imela svojo premiero 22. aprila v SNG Nova Gorica.

Že samo naslov predstave, predvsem pa imena nastopajočih so me kar vabili na ogled premiere. Vodja predstave je logopedinja Katja Bucik, plesalci pa so mladostniki in otroci na invalidskih vozičkih iz Centra za izobraževanje, rehabilitacijo in usposabljanje Vipava ter plesalci iz plesne skupine Vrtiljak. Med nastopajočimi so tudi trije člani Društva paraplegikov severne Primorske – Marko Sever, Janko Černigoj in Ivo Mahne.

Naj povem, da je bila dvorana polna vse do zadnjega kotička. Kdor si je hotel predstavo ogledati, si je

Plesna tehnika hip hop.

moral precej hitro rezervirati vstopnico. No, meni ni bilo žal, predstava je res odlična. Navdušenje pa je z izjemnim aplavzom pokazalo tudi preostalo občinstvo.

Rdeča nit plesne predstave je, da lahko plešemo, kadar to želimo in kakor si želimo. S plesom so dokazali, da zanje ni ovir.

Zanimanje je bilo tolikšno, da so predstavo doslej že trikrat ponovili. Prepričana sem, da jo bodo morali še kar ne-

kajkrat, saj je njeno sporočilo res izjemno in je prav, da jo vidi čim več ljudi.

Čestitke vsem nastopajočim!

Tina Pavlovič

Rdeča nit plesne predstave je, da lahko plešemo, kadar to želimo in kakor si želimo.

OBČNI ZBOR PARAPLEGIKOV V NOVEM MESTU

Tako kot vsako leto smo se tudi letos zbrali na rednem občnem zboru, vendar zaradi novih predpisov mesec dni prej kot prejšnja leta, saj zahtevajo, da se občni zbor sestane in potrdi zaključni račun do konca marca, ko ga je treba oddati. Kljub kislemu in deževnemu vremenu se je zboru udeležilo precejšnje število članov. Po kratkem, a prijetnem glasbenem uvodu učencev osnovne šole Drska je predsednik društva pozdravil vse navzoče člane, članice in njihove svojce ter predsednika Zveze paraplegikov g. Daneta Kastelica in strokovno delavko Špelo Šušteršič.

Po izvolitvi delovnih organov občnega zbora in potrditvi zapisnika občnega zbora v letu 2009 so referenti poročali o opravljenem delu, interni knjigovodja pa je poročal o pridobljenih in porabljenih sredstvih v preteklem letu.

O delu društva je poročala tudi strokovna delavka Martina Glavič, saj je njeno delo povezano z vsemi področji delovanja društva. Brez nje si danes delovanja društva ne moremo več predstavljati. Za besedo je prosil tudi predsednik društva Jože Okoren, ki se je zahvalil vsem poročevalcem za njihovo zavzeto delo pri društvu. Programe vodijo profesionalno in sam je pri tem

... del udeležencev na občnem zboru bistveno razbremenjen. Pri tem pa referenti za svoje delo prejemajo minimalno nadomestilo. Mlade poziva, da bi se več vključevali v različne dejavnosti pa tudi v samo delovanje društva. Na koncu je delovni predsednik dal besedo tudi predsedniku Zveze paraplegikov, ki nas je seznanil z različnimi pomembnimi informacijami iz dela zveze.

V razpravi o delu v prejšnjem letu je sodelovalo kar precej članov. Zanimalo jih je predvsem vse o socialnovarstvenih pravicah paraplegikov, nabavi ortopedskih pripomočkov in obnovitveni rehabilitaciji ter letovanjih v toplicah, na morju in v Semiču. Bilo je kar nekaj predlogov za izboljšanje bivanja na podaljšani rehabilitaciji.

Jože Okoren je tudi predlagal, naj vsak, ki letuje v kapacitetah ZPS ali v okviru obnovitvene rehabilitacije v zdraviliščih, ob koncu letovanja napiše, ali je zadovoljen ali ne in s čim ne.

Tako bi imela tudi Zveza paraplegikov pregled nad tem, s čim člani niso zadovoljni in koliko je takih. Na koncu razprav je občni zbor potrdil letno poročilo za leto 2009.

V nadaljevanju je strokovna delavka društva Martina Glavič predstavila vsebinski plan dela za leto 2010. Povedala je še, da smo programe prijavi na FIHO, tam pa so že tudi odobrena sredstva, prav tako je že približno polovica občin objavila svoje razpise, na katere smo se prijavi. Dobili smo že nekaj sklepov in pogodb, iz katerih je razvidno, da lahko v tem letu pričakujemo manjše sofinanciranje občin. Brez razprave je bil potem sprejet tudi program dela za leto 2010.

Na koncu je potekala živahna razprava o različnih zadevah. Med drugimi je bilo pohvaljeno tudi glasilo Paraplegik za objavljanje strokovnih člankov o pravicah in obveznostih paraplegikov, saj nas take zadeve izjemno zanimajo.

Srečko Žlebnič

Nastopajoči in ...

SKRBIMO ZA SVOJE ZDRAVJE

Po programu dela društva smo predvideli tudi zdravniška predavanja na teme, ki se nam zdijo v danem trenutku najbolj pereče.

Povabili smo prim. dr. Tatjano Erjavec iz Univerzitetnega inštituta za rehabilitacijo invalidov v Ljubljani. Prijazno se je odzvala našemu povabilu in nas seznanila z novostmi glede preprečevanja srčnega infarkta. Kot vemo, je največje zlo visok krvni tlak, za katerega je do zdaj veljalo, da je najboljši čim nižje vrednosti oziroma okrog 120/80. Po novem naj bi se ta vrednost dvignila na 130/90, pa tudi 140/90 naj bi bilo še normalno. Srčna frekvenca oziroma pulz pa je po novem od 60 do 70 utripov na minuto.

Holesterol ima mejno vrednost 5 mmol/l, koristen holesterol 3 mmol/l. Raven normalnega krvnega sladkorja je še naprej enaka, to je okrog 6 mmol/l. Da bi se tem nevarnostim kar najbolj izognili, je priporočljiva prehrana sredozemskega območja. To pomeni veliko rib, veliko zelenjave in sadja, olivno olje, ne masne hrane in vseh drugih pregreh, ki, kot vemo, delajo težave. Zelo pomembna je tudi telesna aktivnost, in sicer 30 minut

na dan.

V prihodnosti se pričakuje, da bo vsakdo imel neki genom, iz katerega bo razvidno, katera zdravila so zanj najkoristnejša in še marsikaj drugega. Sicer pa smo v Sloveniji glede visokega krvnega tlaka v primerjavi z Evropo, kjer je pregledane približno 40 % populacije, kar dobro obravnavani (50-odstotna pregledanost).

Pri infarktu je zelo pomemben čas - čim hitreje je treba poklicati prvo pomoč. Pri težkem infarktu je čas, ki omogoča preživetje, zelo kratek in vsaka minuta je zelo pomembna. Pri manj hudih infarktih je tega časa le nekaj več.

Zato je pomembno posvečati pozornost bolečini, ki se pojavi za prsnico, je izredno močna in neprekinjeno traja več kot pet minut, ali bolečini, ki seva v levo roko ali

Pogovor z zdravnico in vedno dobrodošle preiskave

med lopatice pa tudi v vrat in čeljust. Po končanem predavanju sta nam prim. dr. Tatjana Erjavec in sestra Branka izmerili krvni tlak, pregledali krvni sladkor in holesterol. Priznati moram, da sta imeli kar veliko dela, ker je bila udeležba članov številčna in smo jima vzeli kar veliko časa.

Po vsem prestanem ter po prejetih izvidih, ki so bili za nekatere ugodni, za nekatere pa manj, smo se malo še sprostili na lepem, sončnem dvorišču in si privoščili prvi piknik letos.

Bernarda Zorko

PARAPLEGIKI VELIKO SODELUJEMO S ŠOLAMI

OBISK DIJAKOV GIMNAZIJE NOVO MESTO

V četrtek, 1. aprila 2010, smo na društvu pričakali dijake iz drugega letnika Gimnazije Novo mesto.

Predstavili smo jim različne aktivnosti in programe društva. Govorili smo o reševanju socialnih problemov, dobrodošli možnosti prevo-

za članov, o arhitekturnih ovirah, s katerimi se srečujemo, pokazali smo jim ročno kvačkane rožice, ogledali pa so si tudi slike iz zloženke. Z besedami in s fotografijami smo predstavili športne dejavnosti invalidov nasploh. Nato so si ogledali še društvene prostore ter se na sončku zadržali zunaj. Zelo jih je zanimalo, kako imamo prilagoje-

ne avtomobile, da lahko vozimo. Srečanje smo končali s skupinsko fotografijo.

PREDSTAVITEV KOŠARKE NA VOZIČKIH NA OŠ DRSKA V NOVEM MESTU

V okviru praznika Mestne občine Novo mesto je Agencija za šport

Zaključek srečanja z gimnaziji.

Novo mesto v sodelovanju s Fundacijo za šport in številnimi športnimi društvi organizirala pester športni program pod skupnim imenom Rudolfovi tedni športa.

V okviru tega programa smo se v četrtek, 15. 4. 2010, s košarkarji iz gorenjskega društva dobili v OŠ Drska ter jim predstavili košarko na vozičkih. S kolegi smo zato odigrali prijateljsko tekmo. V ekipo smo vključili tudi nekaj pogumnejših učencev in demonstracija je bila zelo uspešna. Dogajanje je posnela televizijska ekipa Vašega kanala. Sodelujoči smo dobili majice in priznanje za sodelovanje na tednu športa.

OBISK OSNOVNE ŠOLE BLANCA

Dolenjski paraplegiki smo se odzvali tudi povabilu učencev in učiteljev OŠ Blanca. Učenci so nas z veseljem sprejeli in že na začetku je bilo veliko vprašanj, tako da smo bili tudi mi veseli, da lahko delimo svoje izkušnje.

Prepričani smo, da so tudi nekaj odnesli pri poslušanju naših zgodb in o delovanju Društva paraplegikov Dolenjske, Bele krajine in Posavja. Pogovarjali smo se s tremi skupinami – od najmlajših do malo starejših. Jože Vodusek pa jim je predstavil tudi slikanje z usti, kar so z občudovanjem opazovali. Prilagamo tudi prispevka dveh učenk.

V petek, 16. 4. 2010, so osnovno šolo Blanca obiskali člani društva paraplegikov Dolenjske Novo mesto. Dušan Rupar, Jože Vodusek, Anica Radej in Franci Škrbina so nam predstavili delovanje društva. Člani so se najprej na kratko predstavili, nato so povedali, zakaj so invalidi in s čim vse se lahko paraplegiki ukvarjajo, npr. s športom, s slikanjem, s šivanjem ...

Mi smo jih z velikim zanimanjem poslušali in jim postavljali vprašanja, na katera so z veseljem odgovarjali. Najbolj nas je zanimalo, kako se peljejo z avtomobilom, ali se ukvarjajo s športom, kako se presedajo ... Najbolj pa nas je navdušil Jože Vodusek, ki nam je predstavil slikanje z usti. Z obiskom članov društva paraplegikov smo se naučili veliko novega in spoznali, da lahko invalidi še vedno počnejo veliko zanimivih stvari.

Larisa Očko,
4. razred

V vsaki ekipi je igral tudi po en učenec OŠ.

V petek, 16. 4. 2010, je našo šolo obiskalo nekaj članov društva paraplegikov. Obiskali so nas štirje člani. Dušan Rupar, Jože Vodusek, Franci Škrbina in Anica Radej. Najbolj nas je navdušil gospod Jože Vodusek, ki se je poškodoval z mo-

tornim kolesom. Z motornim kolesom se je poškodoval tudi gospod Franci Škrbina.

Gospod Jože Vodusek se je nato navdušil nad računalništvom. Potem pa so ga nekateri člani prepričali tudi za slikanje z usti. Od takrat zelo rad slika. Pokazal nam je veliko slik in tudi, kako slika z usti. Naslikal je travnik. Gospo Ani-

sem tudi jaz. Uči nas razne motive in pri tem uporablja razne barve. Imeli smo se zelo fino. Upam, da nas bodo še kdaj obiskali.

Nina Kosem,
4. razred

PREDSTAVITEV OB DNEVU ZEMLJE

Pogled na del stojnice društva paraplegikov.

co Radej že poznamo, kajti na naši šoli uči otroke vezenje. Pri krožku

so povabili tudi nas, člane Društva paraplegikov Dolenjske, Bele kraji-

že peto leto se novomeški učenci ekošole ob dnevu zemlje, 22. aprila, zberejo v Novem mestu ob reki Krki pri Planetu Tuš, kjer potekajo razne delavnice in veliko drugih raznovrstnih aktivnosti ter zabave. Medse

Obiskali smo tudi učence OŠ Stopiče.

ne in Posavja.

Ker je bilo bolj slabo vreme, so nam pripravili prostor z mizami v stavbi, na toplem, kjer smo predstavili delček delovanja našega društva. Ustvarjanje slike z usti našega Jožeta in izdelovanje rožic iz papirja in nogavic je z zanimanjem opazovalo veliko zvedavih otroških glav ter drugih obiskovalcev. Naše roke so bile glede na veliko zanimanje prepočasne pri izdelavi cvetja.

Nekateri so se pomerili tudi v znanju šaha z našima članoma. Tako so tri ure predstavitve kar hitro minile.

ZAHVALA OB NAKUPU KOMPIJA

V avgustu 2009 smo na mojo pobudo začeli zbirati sponzorska sredstva za nakup kombija, prirejenega za prevoz invalida, mojega invalidnega svaka, tetraplegika Andreja Plantana iz Vavte vasi.

Pri zbiranju sredstev sem sodelovala z Društvom paraplegikov Dolenjske, ki se mu za sodelovanje in pomoč iskreno zahvaljujem.

Aprila smo s pomočjo občine Straža, Društva paraplegikov Dolenjske, Zveze paraplegikov Slovenije, Centra za socialno delo Novo mesto in posameznikov dobrega srca, prijateljev, znancev in sorodnikov ter podjetij in društev iz občin Straža, Dolenjske Toplice in Novo mesto ter drugih delov Slovenije, ki so darovali sredstva, kupili kombi renault trafic, ki smo mu dodali še

klančino, po kateri se bo Andrej lahko zapeljal v kombi.

S tem bo Andrej, za katerega skrbita njegova starša Olga in Boris Plantan, postal bolj mobilni in samostojen, bistveno pa jim bo olajšano delo pri pripravi na prevoz in sam prevoz Andreja.

Za dobrosrčnost se vsem omenjenim institucijam, podjetjem, društvom in posameznikom, ki ste kakor koli prispevali k nakupu kombija in s tem k uresničitvi Andreje-

Novo, prirejeno vozilo za Andreja.

vih želja, v svojem, Andrejevem in v imenu celotne družine Plantan najlepše zahvaljujem.

Maja Gimpelj Plantan

OBČNI ZBOR DPIK

Na podlagi 30. člena statuta Društva paraplegikov Istre in Krasa je bil 2. letni občni zbor DPIK sklican v nedeljo, 28. 3. 2010 ob 13.30 uri na turistični kmetiji Hudičevce na Razdrtem.

Delovno predsedstvo je vodil Benjamin Žnidaršič. Glavna tema občnega zbora so bila poročila predsednika Željka Gecija o delu društva v letu 2009 in poročilo nadzornega odbora. Poročilo so navzoči soglasno sprejeli. V

nadaljevanju smo potrdili tudi načrt za leto 2010 in sprejeli nekaj pobud članov.

Predstavnici Zveze paraplegikov Slovenije, podpredsednica Barbara Slaček in socialna delavka Špela Šušteršič, sta predstavili predlog zakona o dolgotrajni oskrbi in Zakon o izenačevanju možnosti invalidov.

Po koncu uradnega dela se je začel bolj sproščen del, ko smo

Občni zbor DPIK na Hudičevcu.

se pogovorili tudi o manj resnih temah.

Benjamin Žnidaršič

ARCUS
MASAŽNI STOLI

T. Kita
Designed by Toshiyuki Kita
Made in Japan

FAMILY
inada
medical chair

**največkrat nagrajeni
masažni stoli**

info telefon: 041/633-911

www.arcus.si, www.inada.si, www.sogno.si

IZ KNEŽJEGA MESTA

Spomnim se, da je v prejšnji številki revije Paraplegik članek o našem društvu nosil naslov Končno pomlad. Razen nenehnega »aprilskega« dežja ne morem reči, da smo jo občutili, in že je tu poletje ... pustimo se presenetiti.

Vso energijo smo zadnje mesece usmerjali v gradnjo montažne bivalne enote, o kateri si lahko preberete v naslednjem članku. Seveda zaradi tega posebni socialni programi niso nič trpeli. Nasprotno, na vseh področjih nam je uspelo pridobiti nekaj dodatnih finančnih sredstev in naše delovanje smo tako le še okrepili. Kot verjetno za vsa društva, ki so združena v Zvezo paraplegikov, je bilo tudi za nas najpomembnejše dejanje izvedba rednega letnega občnega zbora članov, znova v gostišču Rimljan v Šempetru v Savinjski dolini. V glavnem smo sprejemali poročila referentov posameznih programov in osem pravilnikov, s katerimi bomo lažje izvajali dejavnosti.

Ob dnevu žena smo našim članicam in spremljevalkam podarili simbolična darilca. Srečanja sta se udeležila tudi predsednik zveze Dane Kastelic in strokovna delav-

ka veze Špela Šušteršič. Zbrane je zabaval humorist Sebastjan Kamenik.

Veliko preseñenje je na društvo prinesel Franc K o d e r m a n , avtoprevoznik in lastnik podjetja Frenk bus, d.o.o. Ob praznovanju svojega jubileja, abrahama, se je odločil, da se odpove darilom in vabljenе goste prosil, da naj denar, ki bi ga porabili za nakup daril, raje podarijo našemu društvu. Na praznovanje rojstnega dne je povabil tudi predsednika društva in mu izročil zbrani denar, ki so ga ljudje dobrega srca podarili našemu društvu.

Člani društva smo bili ob svetovnem dnevu zdravja, sedmem aprilu, povabljeni v Zdravilišče Laško, kjer so se v avli predstavila številna invalidska in humanitarna društva, med njimi tudi Zveza paraplegikov.

Košarkarji na turnirju v Slovenski Bistrici.

osvojil prvo mesto, društvo se je ekipno uvrstilo na drugo mesto, med paraplegiki pa je Zoran Štrulin osvojil tretje mesto.

Na državnem prvenstvu v kegljanju naši člani niso pokazali veliko borbenosti, saj je le Aleš Povše zasedel drugo mesto med tetraplegiki. Na ribičiji v Prekmurju so naši ribiči ekipno osvojili prvo mesto, med posamezniki je zmagal Slavko Mikec, na drugem mestu pa je bil Rudi Centrih. Na državnem prvenstvu v namiznem tenisu sta Slavko Mikec in Henrik Plank v kategoriji tetraplegikov osvojila drugo in tretje mesto. Na pokalu Zveze paraplegikov je bila naša ekipa košarkarjev druga.

Člani so se udeležili tudi Maratona treh src v Radencih in med paraplegiki je Matej Lednik zmagal. Ponašamo pa se tudi z dobrimi rezultati v novi panogi – biljardu. V Celju je potekal prvi turnir in dva naša člana sta dosegla viden rezultat. David Slaček je osvojil prvo mesto, Simon Gračnar pa tretje. Čestitke vsem!

Dobrodelnost Franca Kodermana.

O uspehih naših športnikov pa zdaj že ptički pojejo in da ne bom preveč naložila (o vsem si lahko preberete v športni rubriki), naj omenim vsaj tiste najodmevnejše. Na Memorialu Petra Zdvca v kegljanju je med tetraplegiki Aleš Povše

Barbara Slaček

PROJEKTNA EKIPA »ŠE VEDNO VOZIM – VENDAR NE HODIM« JE S SVEŽIM VETROM DOBILA ŠE VEČ ZAGONA

Cilj, da izkušnjo posameznika, ki je zaradi prometne nesreče pristal na invalidskem vozičku ali je kakor koli drugače poškodovan, sliši cela generacija mladostnikov na leto (približno 17.000), je vodilo, ki smo si ga zadali v projektni skupini »Še vedno vozim – vendar ne hodim«. Projekt je tako iz lokalnega prerasel v nacionalnega – njegova čedalje večja prepoznavnost namreč spodbuja strokovne delavce na šolah, da nas vabijo na vedno več srednjih šol po celi Sloveniji.

Doslej je **inovativne vsebine**, ki so jih naši člani pripravljali deliti z drugimi, da bi se drugače dotaknili mladostnikov in spodbudili njihovo odgovorno ravnanje v cestnem prometu, slišalo že **več kot 5000 mladih in bodočih voznikov**. Čedalje večje povpraševanje srednjih šol po predavanjih pa je spodbudilo tudi precejšnjo razširitev projektne skupine. Svež veter in nove zgodbe je prineslo kar šest novih predavateljev, ki že počasi samostojno ali še v spremstvu naših »starih mačkov« predajajo svoje izkušnje naprej.

Vsaka zgodba je namreč drugačna, vsaka presunljiva in po svoje zanimiva, z vsakim novim pred-

vanjem pa se še razširi, poglobi in dobi nove razsežnosti. Po več kot odlično opravljenem delu v lanskem letu in potrditvi, da se naša predavanja mladih zelo dotaknejo, odmevna pa so tudi med strokovnjaki, ki delujejo na področju prometne varnosti in med splošno javnostjo, smo se tudi v letošnje leto podali polni novih in še višjih ciljev.

V prvi polovici leta so naši predavatelji opravili predavanja po srednjih šolah po vsej Sloveniji – v Radovljici, Kamniku, Celju, Murski Soboti, Ptuju, Mariboru, Ljubljani, Škofji Loki, Ljutomeru, Krškem ... Dijaki, ki zgodbe slišijo, največkrat malce v šoku povedo, da si res niso »mislili, da se takšna zgodba lahko naredi in kaj vse za sabo potegne« ... Odslej bodo na cesti pozornejši!

Zaradi takšnih izjav in naših dosedanjih izkušenj smo se s **člankom** z naslovom **Vloga neformalnega izobraževanja o varnosti v cestnem prometu pri mladostnikih na primeru projekta Še vedno vozim**

- vendar ne hodim predstavili tudi strokovni javnosti na simpoziju Dejavniki varnosti v cestnem prometu, ki smo jo organizirali skupaj s Celjsko interdisciplinarno skupino za varnost v cestnem prometu (CIASVCP). Naš projekt pa smo predstavili tudi obi-

skovalcem sejemskega četverčka Avto in vzdrževanje, Moto Boom, Logotrans in Razstave gospodarskih vozil v **Varni ulici** na Celjskem sejmu.

Prepričani smo, da bomo s svojim pristopom tudi letos prispevali k povečanju preventivnih aktivnosti in tako posledično k izboljšanju črne statistike na slovenskih cestah, svoja predavanja pa nadgradili še z novimi aktivnostmi, ki jih imamo v načrtu.

V svoje vrste pa še vedno vabimo nove člane, ki bi se nam pridružili pri pripovedovanju svojih izkušenj. Ste aktivni, kreativni in si želite, da bi čim manj posameznikov prebolelo izkušnjo, ki ste jo doživeli sami? S svojo zgodbo jim lahko podate nov pogled na vožnjo in življenje. Želite sodelovati pri projektu za večjo varnost v cestnem prometu (kot poškodovanec, kot partner, sorodnik ali znanec poškodovanega)?

Pridružite se nam!
Dodatne informacije:
info@vozim.si, tel: 040/588-854,
Ana

ŠE VEDNO VOZIM - VENDAR NE HODIM

NOVA PRIDOBITEV V NAŠEM DRUŠTVU

Po večletnih željah, da bi v našem društvu imeli lastno počitniško hiško nekje ob morju, se nam je v letošnjem letu ta želja uresničila, in sicer v kampu Ankaran. Že lanske jesen me je predsednik Janez Hudej povabil, da bi sodeloval pri projektu, saj se kot tetraplegik dobro zavedam problematike nedostopnosti v različne objekte, ker za svoje gibanje potrebujemo veliko več prostora.

Po več letnih željah imamo v našem društvu, v kampu Ankaran, lastno počitniško hiško.

Za idejno zasnovo smo si najprej ogledali kamp v Atomskih toplih, kjer ima Društvo distrofikov Slovenije postavljen prilagojen prijeten kontejner. Ugotovili smo, da bi bil lahko takšen kontejner z manjšimi popravki dostopen tudi nam, tetraplegikom, zato se je delovna skupina lotila dela. Našim zahtevam so bili najbolj pripravlje-

Ločen je spalni del z električno posteljo in električnim dvigalom.

ni prisluhniti v podjetju Arcont iz Gornje Radgone, kjer izdelujejo bivalne kontejnerje. Čez zimo smo se dogovorili o vseh podrobnostih, zato da zagotovimo funkcionalno uporabnost hiške vsem našim uporabnikom.

V marcu so stekla prva gradbena dela, saj je bilo treba zabetonirati nosilne stebre, na katere je podjetje Arcont postavilo bivalni kontejner. Zidarska dela je prevzel podjetnik iz okolice Ankarana.

Klančina pred vhodom ni prestrma, tako da je dostopna tudi paraplegikom in tetraplegikom, ki imajo slabšo moč v rokah in ne uporabljajo električnih vozičkov. Terasa pred vhodom je dovolj velika za večje število ljudi, kjer bodo lahko dnevi ob dobrotah z žara hitro minevali. Največji poudarek pa smo namenili notranjosti, saj je s 30m² dovolj prostora za večjo družino. Ločen je spalni del z električno posteljo in električnim dvigalom, kopalnica pa je dovolj velika, da se lahko oprhamo tudi tetraplegiki. Tako me veseli, da pri

Klančina pred vhodom ni prestrma, tako, da je dostopna tudi paraplegikom in tetraplegikom.

tem projektu niso pozabili tudi na nas, najtežje ovirane, za kar gre velika zasluga predvsem našemu predsedniku.

Prepričan sem, da vam bodo vsem, ki se boste odločili za počitnice v Ankaranu, te ostale v lepem spominu, saj je bivanje pod borovci in pogled na morje posebno doživetje. Še posebno v teh težkih časih boste imeli priložnost pozabiti na vsakodnevne skrbi.

Peter Planinšek

Lep razgled na morje.

POTOPIS LIBIJA 2010

1. DEL

Kako in kdaj so se začele porajati ideje o odhodu na afriško celino, še sama nisva vedela. Verjetno je to potovanje nadgradnja najinega skupnega hobija – vožnje terenskih vozil.

Kot člana ATV Quad kluba Slove-

Ulica v Tuniziji.

nija sva se udeležila nekaj skupnih srečanj in dobila sva povabilo v skupino, ki je načrtovala odhod v libijsko Saharo. Priprave so začele potekati konec lanskega leta s pridobivanjem sponzorjev, pripravo dokumentov, servisi vozil. Priprave vozil, rezervni deli, vodiči in policijsko varstvo so predstavljali precejšen strošek. Najino potovanje je finančno poleg drugih sponzorjev podprla tudi Zveza paraplegikov Slovenije in najina odločitev je bila zato še lažja, za kar sva zelo hvaležna. Sama odprava ni bila vsakdanja, saj je bil zadan cilj prečkanje Sahare – največje peščene puščave na svetu. Spoprijeli naj bi se s 650 kilometri puščave brez možnosti kakršne koli oskrbe z vodo, gorivom in dobrinami, ki jih poznamo v sodobnem svetu. Sahara je podnevi tudi izjemno vroča – doslej najvišja uradno izmerjena temperatura na Zemlji je bila dosežena v libijskem mestu Al Azizjah na severu Sahare, in sicer 58 stopinj Celzija (22. 9. 1922).

Odločitev je torej padla. Greva, kaj nama pa sicer preostane, ko sva

se že vsem znancem pohvalila, da je odhod v Libijo na začetku aprila 2010. Spor Libije s Švico nam je precej otežil odhod. Trajekt je že bil rezerviran za 9. april, mi pa nismo dobili vizumov za vstop. Začeli smo se dogovarjati za Alžirijo in v zadnjem hipu je še bil kanček upanja, da libijske vizume prevzamemo na meji sami. Torej Libija. Kaj bosta pa počela tam, so naju vsi spraševali. Libijo so opisovali kot deželo nevarnosti, škorpionov, kač. Ne, to naju ni več zanimalo, sprejela sva tveganje in bila v svojem cilju trdno odločena. Ja, to bova napravila, saj zmoreva, kajne, sva bodrila drug drugega.

Najini vozili, štirikolesnik bombardier outlander 800 in jeep wrangler 2.5, sta bili pripravljene za pot. V italijanskem mestu Civitavecchia malo pred Rimom smo se vkrcali na trajekt Fantastic, ki sprejme 2000 potnikov in ogromno tovara. Postanek je bil na Siciliji in tam smo sprejeli še dodatne potnike za afriško celino. Naslednji dan smo ugledali kopno in preplavila so nas čustva. Afrika, saj ne moreva verjeti, tukaj sva. Počutila sva se kot Kristof Kolumb, ki je odkril Ameriko.

Vstop v Tunizijo je bil vse prej kot lahek. Carina, kup obrazcev, veliki rentgeni in končno smo bili vsi zbrani. Srečali smo tudi slovenske popotnike, ki so se vračali iz Čada s terenskim tovornjakom. Ko sva povedala, da sva prvič v Afriki, so nama dejali, naj se začneva navaja-

ti na svet, ki je za naše pojme narobe obrnjen, razmetan, brez omejitev in poln improvizacij.

Odpravili smo se v kamp Slovenka v mestu Nabeul, katerega lastnica je gospa Fani, naša izseljenka.

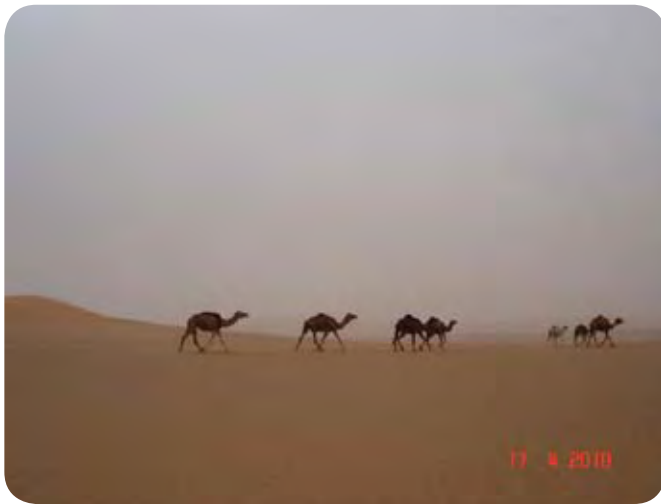

Robi v peščenem viharju.

Kamp je majhen in lepo urejen. Glede na to, da je naša odprava štela dva tovornjaka, štiri terenske avtomobile, štiri štirikolesnike in motorno kolo, je bil kamp praktično poln. Naslednji dan je bil naš cilj prevoziti vso Tunizijo, kar nam je tudi uspelo. Srečali smo ogromno policistov. Skoraj v vsakem križišču ali krožišču sta bila po dva. Večinoma so pozdravljali in mahali, kot da se poznamo že dolgo. Tudi ljudje so nas pozdravljali in prav lepo je bilo videti nasmejane obraze ljudi, ki so oddajali veliko pozi-

Naš vozni park.

Enogrbe kamele pri prečkanju puščave.

tivne energije. Hiše ob cesti so bile večinoma skromne, v glavnem iz betonskih zidakov, na cestah je bilo veliko taksijev in starih mopedov.

Ob cestah so na stojnicah prodajali sadeže, začimbe, pečene ovce, skratka vse, kar bi popotnik morda potreboval. Ko smo se zvečer približevali libijski meji, je bilo zadnjih dvajset kilometrov polno stojnic z gorivom, ki so bile kot kresničke v temi. To je bilo gorivo, pretihotajeno iz Libije, saj dobiš v Libiji za en evro več kot devet litrov bencina, v Tuniziji pa manj kot dva litra. Na meji so nas Tunizijci tri ure zadrževali s svojo birokracijo in končno smo dočakali težko pričakovan prihod v Libijo. Prišli smo nekaj po

polnoči. Prenočili smo na mejnem prehodu v negotovosti, kaj se dogaja. Nekateri so spali na tleh, nekaj nas je spalo v vozilih. Zjutraj sta naš vodič Milut in tajni policist Mohamed prinesla libijske registrske tablice in naše potne liste, ki so jih zadržali.

Za potovanje po Libiji je nujno spremstvo vodiča, ki ga dodeli državna agencija, in policista. Na glavnih cestah in tudi na vstopu v puščavo je ogromno mitnic z vojsko in policijo, kjer sta morala oddajati naše podatke in dokazilo očasni registraciji vozil.

Potem smo končno naleteli na prvo bencinsko črpalko, skoraj nisva mogla verjeti, kako poceni je bencin. Srečevali smo ogromno starih vozil iz sedemdesetih let, stare kamione in vozila, naložena s tovorom, ki je segal več metrov nad vozilo. Sama vožnja po cestah je bila spet neka nova izkušnja, saj je iz dvopasovnice ob prehitevanju kar hitro nastala štiripasovnica ali

po potrebi še več. Ob cestah je bilo ogromno gum, saj smo opazili, da gume menjujejo šele takrat, ko počijo.

Tudi vročina se je vsak dan stopnjevala in spoznali smo, da sončenje ne bo mogoče, saj odkrita koža peče po petih minutah. Po celodnevni vožnji smo prispeli do kampa na prostem. Imeli smo nekaj težav s krdelom divjih psov, ponoči smo doživeli celo nekaj dežja. Na cestah se je pojavil prvi pesek; srečali smo več kamel, ki so nevarno prečkale cesto.

Adolf popravlja pretrgane žice.

V mestu Ghadams, ki mu pravijo vrata v puščavo, smo prespali v hostlu, popravili okvare, ki so nastale na vozilih, natočili potrebno gorivo in se preskrbeli z vodo. Takoj za mestom smo se podali na pot v puščavo, po kateri ne potuje veliko popotnikov. Za vodenje čez puščavo smo dobili pravega Tuarega – Muso, ki se spozna na puščavo, ki ne uporablja satelitske navigacije, ampak živi in diha z naravo. Sprva smo bili malo nezaupljivi, toda hitro smo videli, da je profesionallec, mehanik in mojster preživetja v naravi. Kmalu so se pojavile prve zaplate peska v kamniti puščavi.

V pesku so se vozila pogreznila in kaj kmalu smo bili šokirani, koliko moči smo potrebovali za prečkanje puščave. Čedalje bolj je bilo vroče, vozili smo mimo zgorelih avtomobilov in kaj kmalu so se pojavila vprašanja: Bomo zmogli prečkati Saharo? Katere pasti nas čakajo?

Robi v Sahari.

Proti Sahari Hamada.

Ali bodo vozila zdržala obremenitve? Prvi kamp v puščavi je bil v lepi dolini z nekaj suhimi grmički. Srečali smo se s prvim vetrom, zjutraj sta nas obiskali dve kameli.

V pričakovanju sipin smo ves dan vozili po kamniti puščavi – hamadi. Vožnja je bila zelo naporna, dohitel nas je peščeni vihar in vidljivost je bila samo nekaj metrov. Toda vse je bilo poplačano, ko smo zvečer prispeli na rdečkaste sipine in postavili tabor. Musa je skuhal sladek čaj in zakuril ogenj. V pesku sva bila popolnoma odvisna od pomoči kolegov iz skupine. Oba imava vozili, ki uspešno premagujeta sipine, invalidski voziček pa ne. Sprejela sva nujno pomoč, ki sva jo res potrebovala. Naslednji dan smo ves dan premagovali sipine. Musa

Sardeles hišice v kampu.

je iskal najprimernejši prehod za tovornjaka, ki sta z težavo premagovala sipine. Paziti je moral, da ne zaidemo v Alžirijo, saj smo se približali do meje na manj kot petindvajset kilometrov. Toda vsi smo upali, da se jima posreči, saj je bila vsa oprema motoristov, voda in orodje

prav na njiju.

Spet smo doživeli peščeni vihar, imeli smo padec motorista, okvaro tovornjaka. Ko smo zvečer postavili tabor, je bilo s pogledom v zvezdno nebo vse poplačano. Koliko zvezd in kako svetle so – nočno nebo je v puščavi prav čudovito. Ko pomisliš, koliko stran smo od civilizacije, kakšna tišina je v puščavi, je prav srhljivo. Voda je bila tako vroča, da si jo ohladil v ustih, da si jo lahko pogoltnil, konzerve so bile brez gretja pripravljene za uporabo. Ampak lepota pokrajine odtehta vse napore. Srečali smo tudi nekaj ptic, ki so se nam približale tudi na dvajset centimetrov. Dobil si občutek, da sploh ne vedo, kaj je človek, da ga tako poredko vidijo in ne poznajo nobene nevarnosti.

V zadnjem kampu v sipinah smo bili veseli, da nam je uspelo kot ekipi, da smo varno prevozili vse strmine, čakalo pa nas je več kot dvesto kilometrov hamade – kamnite puščave. Sprasovali smo se, koliko vibracij še lahko zdržijo naša vozila in mi. Ko se je začelo mračiti in smo zagledali mesto Al Aweinat, smo si oddahnili.

Vsi smo morali kaj pritrditi, popraviti, zmanjkovalo nam je že vode, goriva.

V kampu Sardeles smo spali v slamatih kolibah, končno smo se oprhali, pripravili so nam lokalno jed, piščanca s kuskusom. Kljub temu da je zunaj divjal peščeni vihar, smo tako trdno spali, da do jutra sploh nismo opazili, da je strop prepuščal pesek. Toda zjutraj smo s ponosom nadaljevali pot.

Ko so domačini slišali, kje smo prečkali Saharo, smo bili zanje pravi junaki. Milut, lokalni vodič, je dejal, da invalidi v Libiji večinoma ne zapuščajo hiš. Rekel je, da njegovi ljudje ne bodo verjeli, ko jim bo pripovedoval, da sta dva paraple-

Tuš v kampu Sardeles.

gika prečkala puščavo. Tudi midva sva bila ponosna, sledila sva svojim sanjam in še nisva nehala sanjati. Treba je iskati nove poti in nikoli se ne smeš ustaviti. To je bilo devet dni našega potovanja, do prihoda 4. 5. 2010 nas je čakalo še kar nekaj dni potovanja in še ogromno prevoženih kilometrov (skupaj 7000).

Zelo sva hvaležna za nesebično pomoč Mojce in kolegov na tej poti, kajti to je omogočilo, da je najin cilj postal tudi realnost.

Adolf Košmrl
Robi Škarlovnik

TUDI PRAVLJICE ŽIVIJO

Nikoli si ne bi mislil, da bo slikanica Lev Rogi tako zaživela, kot je. Ko sva s prijateljico Lučko Zorko pred približno letom dni našla založbo, ki je bila pripravljena založiti slikanico, se nama ni niti sanjalo, kaj vse bo spremenila; predvsem v mojem življenju.

Najprej mi je dr. Vrabl, protibolečinski specialist, pomagal premagati neznosne nevropatske bolečine, ki sem jih imel vse od poškodbe pred približno dvema letoma. V Soči mi žal niso znali učinkovito lajšati bolečin. Zaradi tablet proti bolečinam sem dobil hudo vnetje želodčne sluznice in shujšal za skoraj 30 kilogramov. Omenjeni zdravnik me je kmalu po odpustu iz Soče poslal na nevrološko kliniko v Amstettenu v Avstriji (Landesklinikum Mostviertel Amstetten – Mauer).

Tam so mi opravili RF – fasetno roizotomijo. Po približno mesecu dni so se bolečine v desnem kolenu (tam so bile najhujše) zmanjšale za približno 80 %. To je bil napredek, ki ga je zdravnik napovedoval, jaz pa sem mu zares verjel šele takrat, ko sem napredek občutil na svoji koži. Bolečine so sicer še ostale, a so danes veliko bolj znosne. Najbolj pa

me veseli, da od septembra 2009 ne jemljam več protibolečinskih tablet. Tako se je izboljšalo tudi vnetje želodčne sluznice in posledično moje počutje.

Ker sem bil brez bolečin, sem se lahko posvetil slikanici in vsemu, kar je prinesla. Najprej sem se ob izidu slikanice (kar je omogočila tudi Zveza paraplegikov Slovenije in sponzor ACADEMIA) dobil z direktorico Založbe Pivec, gospo Mileno Pivec. Ko mi je podarila prvi izvod, se mi še sanjalo ni, kaj vse bo pravljica spremenila v mojem življenju. Milena Pivec me je še isti dan popolnoma presenetila. Povedala mi je, da se je odločila, da bo celoten izkupiček od prodaje, ko bo pokrila svoje stroške, namenila meni. Jaz pa sem se nato odločil, da polovico tega denarja podarim neki organizaciji, ki se ukvarja z bolnimi otroki. Po pogovoru z Danetom Kastelicem

V družbi otrok URI SOČA in OŠ Ledina.

je ilustracije. Vsakemu izmed njih sem v zahvalo za ilustracijo podaril izvod slikanice s posvetilom. Obiska so bili zelo veseli. Na knjigo, ki je nastala, pa ponosni.

Povabili so me tudi na Zvezo paraplegikov Slovenije, kjer smo posneli prispevek za oddajo Dobro jutro, ki jo predvajajo na RTV Slovenija. To je bila zame popolnoma nova izkušnja. Novinarica, ki je pripravljala prispevek, je bila zelo prijazna. Potrudil se je tudi snemalec, saj smo za dobrih pet minut prispevka snemali skoraj 2 uri. Zanimivo je bilo, da med snemanjem skoraj nisem imel treme. Bil sem v nekem veselem zanosu in pridih tega vzdušja nam je uspelo prenesti tudi na nastajajoči prispevek.

Po prvem obisku na OŠ Bojana Iliča so se začeli vrstiti tudi drugi obiski na naših šolah in vrtcih. Tako sem imel do danes približno 30 predstavitev Leva Rogija. Učenci zgodbo Leva, ki se je tako hudo poškodoval, da je postal paraplegik, navadno spremljajo z zanimanjem in zelo pozorno. Tudi tistih najmlajših v vrtcih se zgodba in ilustracije dotaknejo. Za populacijo otrok v vrtcih ter prvem in drugem razre-

Predaja donacije prim. Hermine Damijan, dr. med., predstojnici otroškega oddelka.

in Mileno Pivec sem se odločil, da denar namenim Soči, in sicer oddelku otroške bolnišnice za potrebe bolnih in poškodovanih otrok na oddelku.

Kmalu po izidu sem obiskal svoje nekdanje učence na OŠ Bojana Iliča, ki so za slikanico prispevali svo-

du osnovne šole imam pripravljeno predstavitev, ki je prilagojena njihovi razvojni stopnji. Seveda prilagodim tudi način podajanja zgodbe in komunikacijo z otroki.

Zelo rad jih vključim v predstavitev, tako da lahko tudi sami povedo čim več. Enako velja za starejše učence in dijake. Pri tem so mi v veliko pomoč pedagoška izobrazba in izkušnje, ki sem jih pridobil z delom v šoli. Najbolj mi je ostala v spominu prva prava predstavitev slikanice na IV. OŠ v Murski Soboti. Gre za osnovno šolo s prilagojenim programom. Tam me je prvič v življenju knjižničarka učencem predstavila kot pisatelja. Ne vem sicer, če si že pisatelj, če napišeš in objaviš eno pravljico. Sem pa bil na to zelo ponosen. Zdi se mi, da je zgodba Leva Rogija učencem na tej šoli ostala še dolgo v spominu.

V tem času sem dobil tudi nekaj prav pristržnih povratnih informacij od znancev in prijateljev, ki imajo majhne otroke in so jim podarili slikanico. Tako mi je neka mama povedala, da mora vsak večer znova in znova brati zgodbo Leva Rogija. Druga mi je povedala, da njen sin, odkar je prebral pravljico, opozarja vse, ki jih vidi na lestvi, da morajo biti zelo previdni. Slikanico sem predstavljal skoraj po vsej Sloveniji. Tako sem bil na Dolenjskem, Koroškem, v Ljubljani, Prekmurju in največkrat seveda doma na Štajerskem in v Prlekiji. Od oktobra do danes sem tako prevozil že 18.000 km. Res je, da ne vse v ta namen, veliko pa vendarle.

Najbolj me veseli, če lahko s slikanico komu pomagam. Sama zgodba ima vsekakor vzgojni pomen. Verjetno se zdaj marsikateri učenec bolj zaveda, da je v življenju vse relativno. Nihče ni varen pred nesrečami. Kljub hudi temi, ki jo obravnava, vseeno nosi optimistično sporočilo. Urednica Lučka Zorko je v spremni besedi zapisala, da je sreča v življenju odvisna od popolnosti duha in

Milena Pivec, direktorica Založbe Pivec, Igor Plohl, prim. Hermina Damijan, dr. med., predstojnica otroškega oddelka ter predstojnica klinike Uri-Soča in Dane Kastelic, predsednik Zveze paraplegikov Slovenije.

ne od popolnosti telesa. Jaz pa ob vsaki predstavitvi na koncu dodam, da je s prijatelji vse lažje. Zdi se mi, da sta to dve najpomembnejši sporočili, ki ju prinaša Lev Rogi.

Poleg duhovne koristi pa je slikanica lani prinesla tudi materialne koristi. Sam sem za zgodbo prejel avtorski honorar. Materialne koristi pa so imeli tudi drugi. Nikoli ne bom pozabil dobrodelne licitacije knjig v okviru Rotary Cluba Maribor Grad. Na tej licitaciji sem kot gost predstavil slikanico, s katero smo nato zbrali približno 1700 evrov za dobrodelne namene.

25. maja 2010 pa je bila predstavitev slikanice na otroškem oddelku Soče. Povabila me je učiteljica bolnišnične šole gospa Tanja Babnik. Povabilo smo z Založbo Pivec

izkoristili za predajo donacije. Prodali smo večino slikanic, ki so bile v prosti prodaji. Zveza paraplegikov je kot sozaložnik založila 1500 slikanic, ki niso bile v prosti prodaji. Zveza jih je uporabila za svoje člane in njihove otroke, saj so jih veliko razdelili po društvih. Podarjajo pa jo tudi ob drugih priložnostih, ko obiskujejo šole in mlade ozaveščajo o posledicah paraplegije. Založba Pivec pa je založila 1000 slikanic, ki so se prodajale po vsej Sloveniji in od katerih je izkupiček podarila meni, jaz pa polovico Soči.

V preteklem letu sem doživel še mnogo drugega. Večinoma lepe stvari. O tem mogoče kdaj drugič. Za konec pa le še to: tudi pravljice živijo.

Igor Plohl

MOJ LJUBI DRUGI DOM

Drugi del

Čeprav se ta dan nisem ravno dobro počutila, mi je šlo na smeh. Pomislila sem:

»Ah, le kaj si ta mladenič s sivimi lasmi predstavlja? Jaz sem vendar ves moški svet že davno odmisliła, saj me tare preveč tegob.«

Kmalu sem spoznala, da sem obkrožena z zdravstvenim in negovalnim osebjem, ki mi je v vsakem trenutku pripravljeno pomagati po svojih najboljših močeh. Tudi zvo-nec za nujno pomoč je ob postelji. Obdaja me občutek varnosti in zadovoljstva. Vsak dan znova se začne prijazno, ko sestra vstopi v sobo kot sončni žarek in z nasmehom pozdravi:

»Dobro jutro! Ste dobro spali? Kako se počutite? Je kaj novega?«

In če kaj potrebujem, sledi odgovor:

»V redu, se vidimo!«

Kadar je treba, sestra z oddelka s vso vestnostjo poskrbi, da pride zdravnica v sobo in zagotovi primerno pomoč ...

Dobila sem novo moč in vrnila se mi je volja do življenja. Udeležujem se različnih dejavnosti: od te-

lovadbe, skupine za samopomoč, vaj za ohranjanje spomina, izletov, kolesarjenja, literarnih uric, branja, pisanja, tekmovanj, medgeneracijskih druženj ... Obiskujem kulturne prireditve, tombolo, delovno terapijo ..., za katere poskrbi vestna delovna terapevtka s svojo ekipo in stanovalci doma.

Vsak dan znova se spominjam tudi svojih najbližjih, s katerimi smo si dolga leta delili veselje in žalost, doživljali vzpone in padce. Mož in oče sta se že pred leti za zmeraj poslovila od skupnega doma. Za otroke in vnuke, ki jih ljubim iz vsega srca in se neizmerno veselim stikov z njimi, pa zmeraj znova trdim:

»Kri ni voda. Moji so in bodo ostali moji najdražji do zadnjega diha. Srčno rada sem bila z njimi, toda zavedam se, da imajo svoje skrbi in potrebe in jih preprosto ne želim obremenjevati ...«

Vedno znova pa sem vesela, ko me obišejo – ne le moji najožji, ampak tudi mnogi drugi, s katerimi ohranjamo stike še iz mladosti, med njimi so sošolke, nekdanje sodelavke in prijateljice. Srečna sem,

ker nisem pozabljena.

In ne le to, poleg tistih, ki so mi stali ob strani tudi v težkih trenutkih, sem v Domu spoznala nove prijatelje in včasih se mi za nekatere zdi, kot bi z njimi preživljala že vse življenje. Še najbolj pa me seveda veseli, da se tudi tukaj najdejo sorodne duše in včasih zagori plamenček ljubezni med dvema, ki sta že skoraj pozabila na ta nagajiva in lepa čustva. In usoda je tako milostna z menoj, da mi zdaj prav tisti 'moški bas' nežno zaželi:

»Mirno noč in z menoj se vsakega dneva veseli.«

»Oh, moj ljubi, dragi Dom. Zares, rada te imam in vse vas, ki skrbite zame. Saj to je moj najlepši čas v življenju. Živim mirno, brezskrbno življenje. Za vse, kar sem morala prej skrbeti sama, tukaj postorijo zaposleni, ki so z dušo in srcem z nami, stanovalci.«

Angelca Fujs

Maribor, 31. avgusta 2009

PREDSTAVITEV KNJIGE

Benjamin Žnidaršič je na pobudo Maruše Zupanc pri bralkah in bralcih Bračnega krožka Sorško polje 14. aprila 2010 v gostišču Strahinc v Zgornjih Bitnjah na Gorenjskem predstavil svojo knjigo Govorico življenja.

V pogovoru smo se skupaj s prisotnimi pogovarjali o vprašanih življenja, ki jih knjiga obravnava in poskušali vsak s svojega življenjskega zornega kota iskati odgovore na postavljena vprašanja.

»O življenju invalidov se govori, kako da je nenavadno in nevsakdanje. Naše razmere so res nenavadne in nevsakdanje, nič posebno zanimivega ni v njih za zunanjega opazovalca, ki nas v vsakdanjem življenju komaj opazi.

Mi pa smo s takim življenjem kar zadovoljni, ker se nam zdi, da ga je pač treba prenašati. Kdor pa je trdoživ in vztrajen ter je zadovoljen s tistim, kar mu je življenje prineslo, živi dostojno in mu ni nič hudega.«

»V knjigi pred vami bom skušal razmišljanja o tistih vidikih svojega življenja, podkrepljenega z izkušnjami, ki so mi pomagale spoznavati skrivnosti mojega bivanja.«

Benjamin Žnidaršič

Odlomek iz knjige
Govorica življenja

SPREJEM NAŠIH ŠPORTNIKOV

V prostorih Zveze paraplegikov Slovenije smo 8. aprila sprejeli dva športnika, ki st v letošnjem letu še posebej zaznamovala šport paraplegikov Slovenije. To sta smučar Gal Jakič, ki je kot edini slovenski tekmovalec nastopili na paraolimpijskih igrah v kanadskem Vancouvru in v slalomu osvojil 29. mesto, ter Matej Brajkovič, ki je na 31. evropskem prvenstvu v biljardu v Zagrebu v kategoriji invalidov osvojil bronasto kolajno.

Vrhunska športnika je najprej pozdravil in jima za dobre rezultate in promocijo slovenskih športnikov paraplegikov in tetraplegikov čestital vodja športa pri ZPS Gregor Gračner, podpredsednica Zveze Barbara Gračner pa ju je povprašala o organizaciji športnih nastopov in rezultatih.

Gal Jakič je na paraolimpijskih igrah v Vancouvru v slalomu osvojil 29. mesto, v veleslalomu, kjer dosega boljše rezultate, pa je, tako kot se pri smučanju rado zgodi, odstopil. Pri tem je pripomnil, da tako dobro organizirane športne

prireditve, kot so bile paraolimpijske igre v Kanadi, še ni doživel. Dogodek je z nekaj besedami opisal; vse, kar se je dogajalo v Kanadi, je bilo za invalidnega športnika in njegovo počutje kar najbolje poskrbljeno.

Dobre občutke in odličen dosežek je na 31. evropskem prvenstvu v biljardu v Zagrebu, ki ga je pripravila evropska športna zveza, doživel tudi prav tako naš edini predstavnik Matej Brajkovič. Znova je med invalidnimi tekmovalci v svoji skupini osvojil bronasto kolajno. Na evropskem prvenstvu so igralci in igralke biljarda tekmovali v moški, ženski in konkurenci invalidov. To je že peto bronasto odličje, ki ga je Matej osvojil na evropskih prvenstvih.

Pri tem je pripomnil, da je eden

Gal Jakič (levo) in Matej Brajkovič sta z doseženimi izidi zadovoljna.

mlajših tekmovalcev in da ima še čas za boljše uvrstitve tako na domačih kot na tujih tekmovanjih. Gal pa je dodal, da se bo preizkusil tudi v najhitrejši disciplini – smuku. Seveda je to kar velik izziv, saj so hitrosti izredno velike in zato tudi nevarne.

Dodamo naj, da se šport pri nas v alpskih smučarskih tekmovalnih disciplinah kar hitro razvija, v prihodnje pa predvidevamo, da bomo tekmovanje razvili tudi v biljardu.

Jože Globokar

EVROPSKO PRVENSTVO V BILJARDU

Med 17. 3. in 28. 3. 2010 je v Zagrebu, potekalo evropsko prvenstvo v biljardu za moške, ženske in invalide. Nameščeni smo bili v centru mesta, v hotelu Westin, kjer je tudi potekalo celotno tekmovanje. Kljub temu da si hotel ne zasluži petih zvezdic, je bila organizacija odlična.

Tekmovanja so potekala vsak dan od devete ure zjutraj pa vse do enajste ure zvečer, na štiriindvajsetih biljardnih mizah. Od tega jih je bilo osemnajst pokritih s kame-

rami, tako da je lahko vsakdo v živo spremljal tekme po internetu. Tudi okolica hotela je precej prijazna do vozičkov in s krajšim sprehodom lahko vidimo večino mestnega centra. Biljard se zadnjih deset let močno

Biljard se zadnjih deset let v kategoriji invalidov močno razvija.

razvija. Ima celo velike možnosti, da se v naslednjih letih prebije na olimpijske igre. A kot povsod drugod so tudi tu težave z denarjem, zato je bila udeležba igralcev v moji konkurenci (vsi na vozičkih) na tem EP slaba. In verjetno nas je bilo prav zaradi tega le enaindvajset. Pogrešal sem Poljake, Čeha, Srbe, tudi igralcev nekdanjih sovjetskih držav ni bilo. Vseeno je bila navzoča celotna elita. S tem mislim Angleže, Finca, Šveda, Belgijca, Irca in tudi sebe.

Tekmovanje je potekalo v treh disciplinah – osmici, devetki, desetki. Letošnji uspeh je tretje mesto v devetki, kar je že moj peti bron z evropskih prvenstev. Zadnji dve leti biljardu ne posvečam dovolj časa, zato sem s tretjim in petim mestom (desetki) popolnoma zadovoljen.

Preostali naši člani, ki so bili letos številni (dve igralki v ženski in šest igralcev v moški konkurenci), so dosegli povprečne rezultate – končali so večinoma v drugi polovici udeležencev.

V slovenskem biljardnem prostoru vsako leto napredujem. Med približno 100 igralci sem trenutno na enajstem mestu, kar se mi zdi, glede na to, da sem edini hendikepiran, odličen dosežek. Vse o evropskem prvenstvu si lahko ogledate na uradni strani evropske biljardne zveze www.epbf.com (natančneje

Na evropskem prvenstvu v biljardu v Zagrebu, je Matej Brajkovič osvojil bronasto kolajno.

line.eu), slovensko sceno pa lahko najdete na www.biljardna-zveza.si.

Matej Brajkovič

PRVI TURNIR V BILJARDU

Zanimanje za ta »šport« je vsako leto raslo in organizacija ter potek prvega turnirja je uspela. Zahvala za uporabo kar šestih biljard miz gre Planetu Tuš iz Celja. Tako lepo so se odzvali na pobudo Davida Slačka. Ta je po razburljivem in napetem finalu na turnirju tudi zmagal. Udeležba članov z več koncev Slovenije je upravičila zanimanje, saj je nastopilo kar dvanajst tekmovalcev.

Turnir sem vodil sam, po sistemu, ki ga uporablja Biljardna zveza Slovenije že več let. Tako je tekmovanje potekalo brez večjih zapletov in vsi smo se strinjali, da je treba tako srečanje prirediti vsaj dvakrat na leto. Na slovenski in mednarodni sceni sem že vrsto let edini iz vrst paraplegikov Slovenije in s takimi turnirji lahko člani bolje spoznajo ta šport. Lahko se najde še kak igralec s potencialom, kot je npr.

Zmagovalci prvega turnirja v biljardu.

David Slaček in Slovenijo bomo ponosno zastopali v večjem številu tako na evropskih kot tudi na svetovnih prvenstvih.

Prvo mesto si je zaslužil David Slaček, Matej Brajkovič drugo, tretje

pa Simon Gračnar. Tudi preostali igralci so bili navdušeni nad tekmovanjem in mislim, da nas bo na naslednjem turnirju še več.

Matej Brajkovič

ANDREJA IN MATEJA OSVOJILI KOMPLET KOLAJN

V Laškem se je 8. maja v organizaciji ZŠIS-POK končal VII. mednarodni turnir v namiznem tenisu – Thermana Open 2010.

Na njem je tekmovalo 286 športnic in športnikov iz 37 držav, od teh jih je bilo več kot 150 na invalidskih vozičkih. Med njimi tudi igralke in igralci Zveze paraplegikov Slovenije – Mateja Pintar, Andreja Dolinar, Barbara Meglič, Bojan Lukežič, Ivan Lisac in Primož Kancler. Znova sta blesteli Andreja Dolinar z zlato ter Mateja Pintar s srebrno kolajno.

Andreja in Mateja sta osvojili komplet kolajn.

Odličen dosežek sta z osvojenimi bronasto kolajno zaokrožili še v ekipnem tekmovanju. Zelo spodbuden izid je z uvrstitvijo v četrtfinale dosegla Barbara Meglič, v če-

trtinalu pa sta nastopila tudi Bojan Lukežič in Ivan Lisac.

Letošnji turnir je imel izjemno kakovostne igralke in igralce. Nastopila je vrsta aktualnih posameznih

zmagovalcev in zmagovalcev s PAOI leta 2008.

Jože Globokar

KOLESARSKI MARATON ČEŠENJ

Že odkar sem si kupil handbike, je bila moja želja, da bi se udeležil kakšnega večjega kolesarskega maratona.

To željo sem izdal tudi svojemu prijatelju Tomu, s katerim sva večkrat skupaj kolesarila. On je že vozil maraton češenj in rekel, da bi po njegovo ta maraton prevozil

brez težav. Začel sem trenirati bolj v strmino – v Rebrnice. Videl sem, da mi gre v redu. Žal se je Tomi ta čas poškodoval, zato sem ga prosil, da je bil moj šofer. Tudi predsednik društva Boris me je spodbujal, ko sem mu povedal, kaj načrtujem. Tako sem se petega junija ob osmih zjutraj prijavil kar na startu v Ljubljani. Tu niso nič komplicirali in bili so zelo prijazni.

Ko smo startali, je zašumelo kot v panju. Pognal sem se in kar uspešno konkuriral kolesarjem. V vzponu sem šel kar dobro, kolesarji, ki sem jih prehiteval, so v šali spraševali, ali imam motor. Spust proti Colu je bil hud, malo me je bilo strah, saj sem v dolino peljal več kot 70 km/h. Na malici smo se ustavili v Ajdovščini pri Fructalu. Potem se je pot nadaljevala proti Novi Gorici. Nad Solkanom v hribu Sabotin pa se je začelo zares. Tu je bil vzpon 10-odstoten in vroče za umret. Tudi to sem uspešno premagal in precej utrujen prišel na cilj v Dobrovo. Deležan sem bil kar velikega aplavza, saj prevoziti 108 km na roke ni mačji kašelj.

Maraton mi bo ostal v lepem spominu in že delam načrte za naslednjega.

Marko Sever

Maraton je potekal iz Ljubljane prek Logatca, Ajdovščine, Nove Gorice v Brda.

FINALE NLB

Finalno tekmo sta ekipi KIK Sana in KK Stela odigrali v zagrebški Areni. V mednarodni ligi je zmagala KIK Sana.

S sedmim krogom, ki so ga ekipe odigrale 6. marca v Sanskem Mostu, se je za sezono 2009/2010 končal redni del tekmovanja v mednarodni košarkarski ligi na vozičkih. Pred tem so ekipe – Cestelvecchio (I), KKI Vodice (HR), KKIK Vojvodina (SRB), Slovenija (SLO), KK Stela (HR), KIK Zmaj (BiH) in KIK Sana (BiH) – posamična tekmovanja v sezoni pripravile in odigrale v svojih državah. Ostalo je še zaključno tekmovanje.

Prvo tekmovanje, tako imenovano mali finale oziroma tekmo za tretje mesto sta 10. aprila v športni dvorani v Zgornjem Kašlju pri Ljubljani odigrali ekipi Cestelvecchio in Slovenija. Ekipa Slovenije se je namreč v rednem delu tekmovanja uvrstila na tretje mesto, Cestelvecchio pa na četrto. Na sporedu naj bi bila tudi tekma za peto mesto, vendar je zaradi odpovedi ekipe KIK Zmaj odpadla. Zmaga je z izidom 20:0 pripadla ekipi KKI Vodice, s tem pa tudi 5. mesto.

V tekmi za tretje mesto so bili slovenski igralci enakovreden nasprotnik samo v prvih minutah, nato pa so se Italijani razigrali in suvereno obvladovali položaj tako v obrambi kot v napadu. Zmagali so z rezultatom 71:53.

Finalno srečanje za prehodni pokal mednarodne košarkarske lige je bilo 25. aprila v športni dvorani Arena v Zagrebu. Pomerili sta se prvouvrščena ekipa KIK Sana in drugouvrščena KK Stela. KIK Sana je ob polčasu vodila za 12 točk, nato nekoliko popustila, vendar

Finalno srečanje najboljših ekip.

tekmo suvereno končala z izidom 75:69. S tem je že drugič zapored osvojila prehodni pokal.

Najboljši strelec lige za sezono 2009/10 je Ante Štimac (KK Stela), ki je v sedmih krogih dosegel 157 košev, ob razglasitvi izidov pa je direktor lige NLB Roman Lisac igralcu iz ekipe KKI Vodice Sabahudinu Šušnjaru poklonil nov košarkarski voziček. Denar za nakup vozička sta prispevali NLB banka d.d. in Bauerfeind d.o.o. Kandidata za voziček so izbrali z žrebom. Vsaka ekipa je dala v

Nov košarkarski voziček je dobil igralec iz ekipe KKI Vodice Sabahudin Šušnjar.

boben ime enega svojih igralcev, nato pa je delegat lige Milan Lukan izžrebal srečnega dobitnika.

Finalno tekmo so vodili sodniki: Lakić (Beljina BIH), Ferizović (Bihač BIH) in Štrok (Varaždin HR). Pokale so podelili ob polčasu finalne tekme lige NLB med KK Partizan ter KK Cibona. Na tekmi, kjer je bilo 16.200 gledalcev, so tudi košarkarji na invalidskih vozičkih prejeli bučen aplavz.

KONČNE UVRSTITIVE:

1. KIK Sana
2. KK Stela
3. Cestelvecchio
4. Slovenija
5. KKI Vodice
6. KIK Zmaj
7. KKIK Vojvodina

Pokrovitelj tekem v mednarodni ligi je bila Nova Ljubljanska banka, medijski pokrovitelj pa www.kosarka.si – Tam, kjer je košarka doma.

Jože Globokar

MEDNARODNI TRADICIONALNI KOŠARKARSKI TURNIR V SLOVENSKI BISTRICI

Turnir v počastitev občine Slovenska Bistrica se je nekdanj dogajal v času, ko je bil praznik občine še v januarju. Vsa ta dolga leta se mu je uspelo obdržati, za kar so zaslužni dosedanji športni voditelji Športne zveze občine Slovenska Bistrica in seveda dosedanji župani občine, ki so bili skoraj vedno navzoči na turnirjih ali pa so jih zastopali njihovi namestniki.

Občina Slovenska Bistrica praznuje svoj praznik 12. marca, turnir pa se je dogajal v nedeljo, 14. marca 2010, v Športni dvorani Slovenska Bistrica.

Ker se je pred turnirjem igrala tudi odbojka, ki se je zelo razvlekla (odigrano je bilo 5 nizov), se je turnir začel s skoraj enourno zamudo.

Ob 14.20 uri se je prva tekma končno začela. Na njej so se pomerili igralci Maribora – torej gostitelji turnirja, saj v ekipi Maribora igrajo nekateri igralci, ki prebivajo v občini Slovenska Bistrica.

Pomerili so se z ekipo iz Avstrije (Carinthian Broncos). Po večkratnem izmenjavanju vodstva je domačinom z veliko muko in požrtimi živci svojih navijačev le uspelo

premagati avstrijsko ekipo, in sicer z izidom 66 : 64, ter se tako uvrstiti v finalno tekmo.

V drugi tekmi so se pomerili košarkarji DP JZŠ Celje z nasprotniki iz Zagreba.

Prvi polčas so se dobro upirali močni hrvaški ekipi. Na koncu pa so morali priznati njihovo premoč in tekma se je končala z zmago ekipe KK STELA ZAGREB z izidom 63 : 82. V tekmi za tretje mesto so Celjani v zelo zanimivi in na pogled lepi tekmi premagali avstrijsko ekipo z izidom 68 : 58.

Nato se je začela tekma, ki smo jo vsi nestrpnno pričakovali: DP SŠ Maribor proti KK Stela Zagreb. Tekma je bila zelo zanimiva, saj so se domačini dobro upirali močni hrvaški ekipi, ki je ves čas vodila.

Ko je trener mariborske ekipe Boris Klep uvidel, da se te zares odlične ekipe ne bo dalo premagati, je na igrišče poslal dva mlada igralca (še osnovnošolca), Urbana Iršiča in Mateja Malija.

Vsak od njiju je zadel po 1 x 2 koša, za kar sta bila nagrajena z burnim aplavzom občinstva. To so bile nju-

ne prve točke na mednarodni tekmi. Maribor pa je vseeno izgubil z 61 : 73.

Z velikim zanimanjem si je finalno tekmo ogledala tudi gospa županja občine Slovenska Bistrica Irena Majcen, ki je na koncu čestitala za borbene in lepe tekme vsem nastopajočim in podelila pokale in priznanja ekipam, ki so se uvrstile takole:

1. KK STELA ZAGREB
2. DP SŠ MARIBOR
3. DP JZŠ CELJE
4. CARINTHIAN BRONCOS CELOVEC

Vse tekme je korektno sodil naš stari znanec Franc Šafarič iz Murske Sobote. Tekme pa si je ogledala tudi podpredsednica Zveze paraplegikov Slovenije Barbara Slaček.

Zahvaljujemo se vsem, ki so kakor koli pomagali pri izvedbi turnirja. Še posebej hvala županji Ireni Majcen za veliko razumevanje in podporo pri izvedbi turnirja ter z obljubo, da se prihodnje leto spet vidimo.

Za DP SŠ Maribor
Miran Jernejšek

EKIPA DP MERCATOR LJUBLJANA DRŽAVNI PRVAK

V športni dvorani Franca Rozmana - Staneta v Ljubljani je v organizaciji Zveze za šport invalidov – POK potekalo državno prvenstvo paraplegikov v košarki na vozičkih. Na zaključnem tekmovanju so se 27. marca 2010 po petih krogih v državni ligi srečale štiri ekipe in se pomerile za naslov državnega prvaka.

V predtekmovanju sta prvo tekmo odigrali ekipi DP Kranj in DP Novo mesto. Boljši so bili Gorenjci, ki so Dolenjce ugnali z izidom 56 : 51. Druga tekma med moštvi DP Ljubljana Mercator in DP Maribor je zmago z izidom 46 : 34 prinesla boljšim Ljubljančanom.

V tekmah za končne uvrstitve je

tretje mesto osvojila ekipa DP Novo mesto, ki je z izidom 59 : 41 premagala moštvo DP Maribor.

Začetek finalne tekme med moštvi DP Mercator Ljubljana in DP Gorenjske je bil povsem enakovreden, toda že druga četrtina je pokazala, da so Ljubljančani boljši. Polčas so končali z izidom 34 : 28. V nadalje-

vanju so svojo dobro igro samo še stopnjevali in v zadnji minuti s trojko razpoloženega Ceglarja tekmo končali z izidom 71 : 55.

Končni vrstni red:

1. DP Mercator Ljubljana
2. DP Gorenjske
3. DP Novo mesto
4. DP Maribor

Tekme sta vodila sodnika Mitja Dečman in Franc Šafarič. Za najboljšega igralca državne lige so izbrali Janeza Učakarja iz gorenjske ekipe, najboljši strelec pa je postal Gregor Gračner iz moštva državnih prvakov.

Jože Globokar

Boštjan Ceglar je visoko dvignil pokal, ki mu ga je izročil predsednik ZŠIS-POK Emil Muri.

ATLETIKA ZA PARAPLEGIKE IN TETRAPLEGIKE V POSTOJNI

Društvo paraplegikov Istre in Kraša se je v sodelovanju z Zvezo paraplegikov Slovenije v sredo, 26. maja 2010, prvič spopadlo z organizacijo atletskega tekmovanja.

Prvo kolo atletskega tekmovanja za paraplegike in tetraplegike za

državno prvenstvo je s pomočjo Atletskega kluba Postojna in Športno-kulturnega društva Notranjc potekalo kar se da tekoče. Po besedah tekmovalcev naj bi se videlo, da ljudje, ki sodelujejo, delajo s srcem.

Zbor sodnikov Atletskega kluba Postojna v sestavi Milojka Klobasa, Emil Klobasa (Sežana), Eva Brumen, Kristina Česnik in Peter Urbančič (iB) so sicer prvič vodili tekmovanje paraplegikov, vendar organizatorji nismo bili deležni nikakršnih pritožb. Nasprotno, deževale so vse pohvale tudi tistim v ozadju: Gorazdu Petrovčiču, Andreju Bergincu, Edu Klemencu, Darku Bizjaku in Janezu Mandeljcu, ki so stari mački v organizaciji, saj vsako leto organizirajo veliko kolesarsko dirko ekstreminih kolesarjev okoli Slovenije.

Žal se zaradi obveznosti v državnem svetu upravičeno ni mogel udeležiti tekmovanja župan Jernej Verbič, ki pa je vsem tekmovalcem invalidom poslal sporočilo, da so

na atletskega stadionu v Postojni vedno dobrodošli. Zahvala gre tudi upravljavcu atletskega stadiona Zvezi za šport Postojna.

Uvrstitev prvih treh v disciplini DISK:

1. Jože Flere
2. Tatjana Ljubič - Majcen
3. Srečko Žlebnič

Uvrstitev prvih treh v disciplini KROGLA:

1. Tatjana Ljubič - Majcen
2. Tanja Cerkvėnik
3. Zdravko Grilc

Uvrstitev prvih treh v disciplini KOPJE:

1. Tanja Cerkvėnik
2. Tatjana Ljubič - Majcen
3. Zdravko Grilc

Uvrstitev prvih treh v disciplini KIJ:

1. Jože Flere
2. Srečko Žlebik
3. Branko Erjavec

Pri metu krogla.

Uvrstitev prvih treh v vožnji na 100 m:

1. Damjan Hovnik
2. Aleš Povše
3. Boris Klep

Uvrstitev prvih treh v vožnji na 200 m:

1. Mitja Breg
2. Boris Klep
3. Aleš Povše

Uvrstitev prvih treh v vožnji na 400 m:

1. Damjan Peklar
2. Janez Hudej
3. Mitja Breg

Uvrstitev prvih treh v vožnji na 800 m:

1. Damjan Peklar
2. Janez Hudej
3. Boris Žibert

Start tekmovalcev v vožnjah na 100 m.

Benjamin Žnidaršič

BUTALCI IN POTAPLJANJE MANJ ZMOŽNIH ALI ZGODBA O ROJSTVU PROBLEMATIČNEGA DETETA

I. del

Potapljanje za ljudi s poškodbo hrbtenjače se je v Butalah začelo še v prejšnjem stoletju. Sreča je, da se ni v času diktature in butalskega enoumja, saj bi bilo dandanašnji zagotovo prepovedano ali pa vsaj nič vredno.

V tistih turobnih časih je bilo potapljanje aktivnost, za katero ni bilo treba imeti kupov denarja, in če dobro pomislim, ga sploh ni bilo treba imeti. Z marljivim delom v klubih se je namreč dalo pokukati skoraj v vsak delček Jadranskega morja. Že res, da so obstajale sive in prepovedane cone, ampak tam je bila po navadi agresorska vojska, kot ji danes Butalci radi ljubkovalno rečemo. Ta je varovala pridobitve naše revolucije ter bratstvo in enotnost njihovih narodov. To pa je bil tudi edini razlog prepovedi. Amfore in druga kulturna dediščina se je veselo selila v večinoma

butalske domove, se pridno pralašila in na koncu končala bog ve kje. V teh svinčenih časih, ko demokracija ni imela dovolj kisika za svojo rast na sončni strani Alp pa vse do Vardarja, je ljudska armada (medtem ko je kmetom in zadrugam pomagala kopati krompir in pobirati zelje, rdečo peso ali kako drugo peso in medtem ko ni gradila cest in mostov) s tehniko pomagala civilistom, ki so bili, mimogrede, prvi zametki demokratske svetle prihodnosti, ustanavljati potapljaške klube.

Potapljači in inštruktorji so se valili v mornariških odre-

dih za težke in lahke potapljače po programu C.M.A.S., zvezdico za zvezdico, brez milosti. V potu znoja, v kvadratkih tabel majhne zelene knjižice, so pridno zbirali pluse in minuse in se po navadi po slabih dveh letih vrnili domov z novim poklicem. Doma v Butalah so ta čas v klubih potrpežljivo čakali na

Raziskovalni tabor Krk 2007.

príhod pomladi in na čas velikih zaslužkov. Tečaji so bili zaradi velikega brata dolgi in zoprni, treba se je bilo učiti, zaslužka pa za bratovščino iz zelene beležke ni bilo.

Težki časi, bi dejal butalski pesnik v svojih kratkih izpovedih. So pa zato lahko kmečki sinovi in sinovi revnih Butalcev, ki so študirali v velikih mestih, spoznali potapljanje in se ga najedli z veliko žlico, če so le hoteli. To so bili časi, ko je bilo vse butalsko in ko je bila klubska oprema last vseh potapljanja željnih Butalcev. Zgodba je na las podobna tisti o doktorjih znanosti, inženirjih, pravniki, pilotih in doktorjih, ki smo jim v hudih časih rekli zdravniki, le da so bili vsi ti v kakšni drugi knjižici, ki ni bila zelena, ampak rdeča in so lahko študirali, pa tudi če so bili samohranilci in samohranilke brez malega dela. Ja, v tistih brezpravnih časih se tudi invalidi, še posebej tisti s SCI, niso mogli potapljati, razen kakšen jugovzhodni Nmec iz okolice Dunaja, pa še tega so peljali na potop pripadniki prej omenjene oborožene sile. Težki časi, bi zapisal butalski novinar, ki je takrat urejal Pavliho, očeta vseh današnjih brezplačnikov, in ki je danes lastnik katerega izmed specializiranih magazinov. No, ker tudi vulkani ne bruhajo večno, tudi ta tiranska reč, ki je sili-la Butalce, da so živeli pod isto stre-

ho ali pa vsaj v sosednjem vikendu z onimi z juga in se kopal v istem Jadranskem morju, ni trajala dolgo. Prišla je pomlad in z njo demokracija. Liburnija, ki je desetletja vozila tudi Butalce v prekomando po celnem Jadranu, se je skupaj z agresorsko vojsko odpeljala v zgodovino. Butalci so planili po svobodi in potapljanje je postalo dobrina kot velik nemški avto, jahta v Monte Carlu, bančni račun na Cipru, obleke iz Milana, skratka, kot med in mleko, ki se izbranim Butalcem cedita že več kot dve desetletji.

Potapljanje je hitro postalo PADI, NAUI, SSI, PSS, se prelevilo v DIR, preskočilo v Nitrox v vsako vas, Trimix v velika mesta in danes v E-learning SCUBA v vsako garsonjero, ki ima wireless. Potapljanje ni več trpljenje in učenje, potapljanje je postalo Fun Diving. Ni več treh zvezdic, ki jih prigaraš v desetletjih ali pa nikoli, potapljanje je ta vesoljni trenutek: Want It, Live It, Dive It, Die Because of It – **Take the Master Scuba Diver Challenge.**

Kostrena 2008.

denar, omogoča postati Odprta voda, Divecon, Divemaster ali kar koli že kupijo na E- ali pa vikend tečajih.

In v teh srečnih časih so tudi potapljači invalidi krenili v svet Pozejdona, kot bi se izrazil Faca, skakalec iz zone smrti in državljan majhne galske vasi tam doli južno od nas.

Prve korake so naredili že malo pred koncem dvajsetega stoletja pod taktirko Smiljana Zavrtanika, ki mu ne moremo oporekati, da ni bil prvi butalski inštruktor HSA. Njegovo licenco je z obema rokama sprejela butalska zveza potapljačev in tako izpolnila kvoto, ki je potrebna, da se postaviš ob bok vsem, ki so jih polna usta razumevanja invalidov. Butalska potapljaška zveza je s tem postala čisto demokratična in ves svet je uvidel, da tudi majhni Butalci obvladajo z marketinškimi besedami povedano celovito potapljaško ponudbo.

Kjer koli so jih vprašali, ali imajo vse sorte potapljanja, povsod so z veseljem kimali, kljub temu da jim še dandanes uredba o potapljanju pravi drugače. Pa saj ni pomembno, če jo imamo edini v skupnem rajhu, uredbu namreč, ki pravi, da tisti malo čudni, ki niso supermeni, kot večina članov iz majhne zelene knjižice, nimajo pravice vstopa v podvodni svet. Kakor si lahko mislite, kako se stvari, ki se samo

Predstavitev potapljanja v Pacugu 2009.

PADI – Pay Another Dollar to Instructor – je postalo vodilo vseh. Iz zelene knjižice so poskakali vsi, ki so videli svojih pet minut. Razpasla se je trgovina, ki je ni mogoče zauzstaviti, saj tudi bebatim Butalcem, ki imajo

Če lahko vozim, se lahko tudi potapljam!

zaradi stvari samih, peljejo, če ni pravega šoferja, potem lahko ugotovite, da se invalidi razen dveh Zavrtanikovih učencev, ki pa spadata v malo drugačno kategorijo, niso začeli množično potapljati oziroma se sploh niso.

V belem svetu je bila zgodba podobna naši oziroma naša njihovi. Američani, ki iz vsega naredijo posej, so tudi tukaj pokazali svoje mojstrstvo. Po vietnamski vojni so njihovi marinci, »ramboti« in vsi drugi prinašalci demokracije, ki so bili po naključju tam in niso imeli sreče ter so končali na vozičkih, doživeli milost potapljanja z ustanovitvijo HSA. Ker pri največjih demokratih ne poznajo udarnišтва in zastojkarstva, kar je bila redna praksa v totalitarnih režimih, kot je bil naš, je zgodba ostala na obrobju vse do nove velike vojne, ki je prinesla novi material na štirih kolesih.

V rajhu so seveda ustanovili svojo »marelo« z imenom IAHD, ki je ponudila zavetje potapljanja željnim nehodečim, hendikepiranim, deprivilegiranim, caplnom ali kakor koli se že imenujejo oziroma se še niso dogovorili, kako naj jih Butalci kličemo. IAHD se je najprej naučila trikov, ki so si jih izmislili bratje onkraj luže in začela graditi marketing, saj na njem leži pohlepni

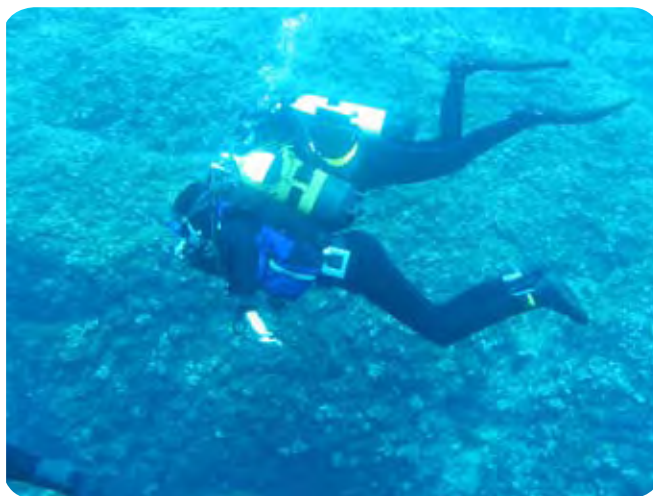
(s prednjimi svetlečimi) potapljača, inštruktorja, trenerja inštruktorjev, guruja in vse drugo, kar je potrebovala, da stopi ob bok onim prek velike luže v enaki zgodbi, ki so jo par let pozneje doživeli na butalski potapljaški zvezi.

Protreningi so si sledili kot po tekočem traku in mrežni marketing je poletel do neba. Fraser je bil, kot je nekoč omenil v nekem intervjuju, razpet med Londonom, Key Largom in Zrečami. Ja, prav ste prebrali, Zrečami, majhno vasjo, ki je nekoč postala mesto, vendar je obdržala zadržto butalsko vaško dušo tudi v novem mileniju.

Malu smo prehiteli zadevo, zato se bom vrnil korak nazaj v leto 2002. Pet let po Smiljanovem poizkusu, ki se je končal s kapitulacijo in preobrazbo HSA Vodan v kulturno-umetniško društvo, smo se pojavili mi in najprej analizirali obstoječe razmere in poskušali najti kraj, kamor so odšli butalski

dinozavri. Presenečeni smo ugotovili, da nikamor in da so še vedno v neki zvezi, kjer se ukvarjajo sami s seboj. Ko že omenjam »nas«, bom v tej maniri tudi nadaljeval, saj je neskromno govoriti v prvi osebi, zato bom počakal na čas, ko bo kronologijo pisal kdo tretji. Recept je bil torej preprost: skupina invalidov (opravičilo vsem, ki se imenujejo drugače, saj prostora ni dovolj, da bi naštel vse različice, na koncu pa niti ne bi vedeli, kdo je kdo, kljub temu da so vsi enaki) plus nekdo, ki ima rad invalide, plus potapljaško znanje, plus zdravniki (pri njih je Smiljan stopil na prvo mino), plus veliko ime iz evropske potapljaške scene – beri Fraser –, je garancija za brezpogojni uspeh in svetlo prihodnost, polno denarja.

Start projekta, ki bi nas izstrelil v invalidsko potapljaško orbito, je bil predviden v aprilu leta 2002 na velenjskem jezeru, kjer smo ponujali demonstracijo potapljanja Smiljanovih tečajnikov, dvig s toplozračnim balonom in tipično slovensko jed, čevapčiče, ter druženje do poznega večera. Lansiranje je, kot se to zgodi vsem velikim, preprečil tragičen dogodek, saj se je g. Pirc, ki nam je pomagal pri akciji, ponesrečil pri potapljanju vsega tri dni pred dogodkom. Seveda se nismo ustavili in zgodbo smo začeli v Pirovcu pri Murterju s skupino če-

Tabor Mlini pri Dubrovniku 2009.

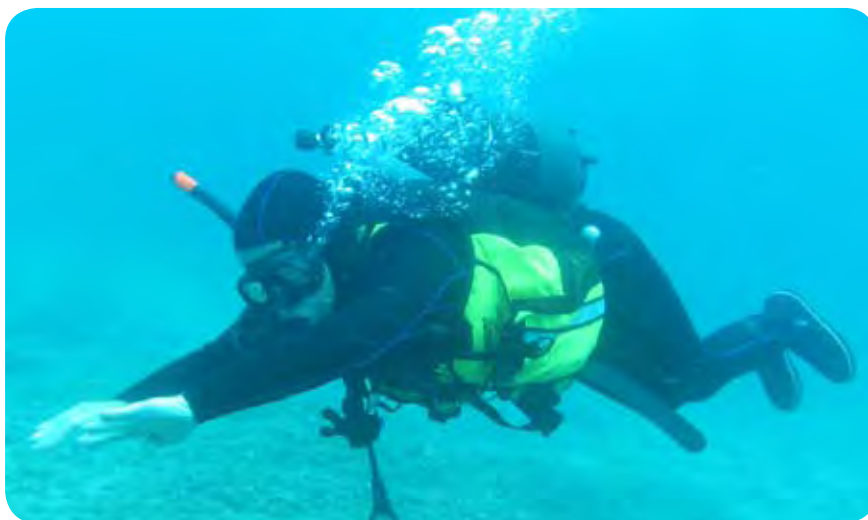

tverice na invalidskih vozičkih, ki so postali jedro prve organizirane skupine potapljačev s poškodbo hrbtenjače v jadranski regiji, in dete je bilo rojeno.

Kot je navada v Butalah, se rojstva novega otroka razen nas ni veselil nihče, saj je bilo do takrat vse zloženo v predalčkih in novo pospravljanje bi prineslo samo dodatne težave, s katerimi se ubadamo še danes. Da želimo svoj kos skupne potapljaške pogače, na začetku ni preveč skrbelo elite butalske potapljaške srenje. Šele ko smo se prvič predstavili na zboru Cipres, ki ga butalska zveza organizira enkrat na leto in na njem malo pokima, se zmeni za kakšen hiter biznis in nato vse leto moralno podpira svoje člane, so se prvič zavedeli, da bodo z novim detetom težave.

Ugotovili so, da se ne bomo preimenovali v kulturno društvo, in veselica je bila pred vrati. In kadar ima hudič mlade, je teh cel kup, zato se nam je zgodila še mati Evropa, ki nas je želela posvojiti. Norcev, ki bi brodili po mrzli vodi in zbirali podatke, in to vse brez »evropskih nepovratnih sredstev«, ni daleč naokoli. Zamerili smo se največji svetovni zavarovalnici DAN (enako kot PADI, le v drugem jeziku), ker smo rekli ne, in užaljenost traja še danes. Da smo težavni na vsakem koraku, se je pokazalo praktično povsod. Soči institute, kot največji in edini butalski hram, kjer te, če se hudo ali manj hudo obtolčeš, obnovijo kot vulkanizer gume od tovornjaka, je trdil eno, mi smo dokazali drugo, in konflikt je bil na dlani in je tam še danes.

Da bo slika popolna, smo poskrbeli še za zgago na ravni šolanja potapljačev s SCI, kjer smo postavili prakso, iz katere je izšla teorija, in z vsemi štirimi kolesi zapeljali do zadnje »akse« globoko. HSA, IAHD in par drugih »svetovnih« zvez na-

Krk 2008.

mreč že desetletja prodaja potapljanje invalidov »živim«, torej tistim, ki jih peče vest, da so njihovi dragi na vozičkih. Zgodba je blizu TV uspešnici Butalci imajo talent (kar jim ne gre oporekati), v kateri trije Butalci, ki mimogrede niti niso pravi Butalci, ocenjujejo talentiran vesoljni butalski potencial.

Ocenjujejo časom primerno, ko moramo biti demokratični in ko bebce ne smemo reči bebci, temveč ljudje, ki imajo motnjo, ko si invalidom ne upamo reči, da nimajo tistega, kar piše v naslovu prispevka, in jih kljub vsemu pošljemo v novi krog, kjer kljub temu, da ne morejo teči, vseeno tečejo skupaj maratonce, ki verjamejo, da lahko tudi, če si »glup kot kanta« in atraktiven kot Susan Boyle, na koncu, ko pokažeš butalskim ovcam vse, česar nisi sposoben, dobiš največjo nagrado – denar.

Ne boste verjeli, vendar je res, da vsi tisti s SCI (z izjemo članov IAHD Adriatic), ki se zares potapljajo, niso dobili znanja od sebi enakih, temveč so se v podmorje prigrizli sami. Zgodba o šolanju je pač takšna, da o rojevanju otrok ne govorijo tisti, ki so jih zares rodili, temveč oni, ki so to nekje prebrali. Tako so nastali tudi vsi standardi prej omenjenih organizacij. Teorija

je sila preprosta, saj lahko zaslužiš le od tistih prej zgoraj omenjenih, ki jim ni jasno, da nimajo nič s temi na vozičku. Ta zadnja reč pa je tudi temelj naše filozofije, ki je niti Butalci niti drugi v rajhu ne sprejemajo, kljub temu da jo baje razumejo.

Tudi hram, kjer se neguje zdravo telo v navezi z ubogimi na duhu, in kjer Butalci šolajo svoje najlepše doktorje športnih znanosti, ki mimogrede prekašajo ves svet, je razumevanje enako. V osmih letih po osmih mednarodnih simpozijih, po sprejemu v C.M.A.S., po predstavitvah našega dela tako rekoč po celem svetu, po največji aktivni skupini potapljačev s SCI v svetovnem merilu, ki so sposobni potapljanja do meje, ki velja za potapljanje s stisnjenim zrakom, po prvi mednarodni študiji in za zdaj edini, ki je bila objavljena v Spinal Cord, butalski doktorji športnih znanosti še vedno ne vedo, da se ljudje, ki plačujejo davke, se vozijo v službo, vozijo avtomobile, študirajo, smučajo, kolesarijo in počnejo še čuda drugih reči, med drugim tudi potapljajo.

Prihodnjič naprej ...
Branko Ravnak

DRŽAVNO PRVENSTVO ŠAHISTOV INVALIDOV

Na 19. državnem prvenstvu v hitropoteznem šahu, ki ga je 13. marca v prostorih DP Dolenjske, Bele krajine in Posavja pripravila Zveza za šport invalidov Slovenije – POK, je prvo mesto v ženski konkurenci osvojila Marija Barber (Murska Sobotna), druga je bila Pavla Košir (Kamnik), tretja pa Julka Burja (Domžale). V moški konkurenci je zmagal Hinko Jazbec (Trbovlje), drugi Edo Planinc (ZPS), tretji pa Matej Ušeničnik (Idrija).

Na črno-belih poljih se je pomerilo 14 šahistk in 31 šahistov iz sedemnajstih slovenskih društev in zvez. Za nastop na državnem prvenstvu so bile potrebne kvalifikacije, ki so jih šahisti in šahistke pridobili v svojih organizacijah na področnih tekmovanjih.

Ženske so po tehničnem pravilniku ZŠIS-POK in švicarskem sistemu odigrale sedem kol, moški pa devet. Veljala so pravila FIDE z dodat-

kom za pospešeni turnir, igralci pa so imeli na voljo deset minut igralnega časa. Pri tem naj dodamo, da je naš najboljši šahist Edo Planinc zbral enako število točk kot zmagovalec, vendar je zaradi točk v medsebojnih dvobojih osvojil drugo mesto. Turnir je bil precej naporen, saj so šahisti brez odmora morali odigrati devet hitropoteznih partij. In v takem tempu res ni težko prezreti usodne poteze.

Najboljšim šahistkam in šahistom sta ob razglasitvi izidov kolajne podelila gostitelja Jože Okoren in Mirko Sintič, tekmovanje pa je brez

Državni prvak Hinko Jazbec (levo) in podprvak Edo Planinc.

večjih zapletov vodil arbiter Ludvik Cvirn.

Pred začetkom tekmovanja je v imenu organizatorja dobre izide in dobro počutje šahistkam in šahistom zaželel podpredsednik ZŠIS-POK in predsednik DP Bele krajine in Posavja Jože Okoren.

Jože Globokar

ŠAH – 15. RADEJEV MEMORIAL

Društvo paraplegikov Dolenjske, Bele krajine in Posavja je 25. maja organiziralo šahovski turnir v

prostorih društva v Novem mestu.

Tekmovanje je v spomin na našega dolgoletnega predsednika društva Jožeta Radeja. Kljub različnim zadolžitvam je za igranje šaha vedno našel čas. Udeležilo se ga je 20 tekmovalcev šahistov iz lokalnih regijskih društev in Radejeva hči Alenka ter nečakinja Mojca.

bitra g. Ludvika Cvirna so po 7. odigranih krogih (švicarski sistem) osvojili prva tri mesta:

1. Mojca Grilc 6,5 točk
2. Alenka Radej 5,5
3. Marjan Gorjup 5,0

Prvi trije so prejeli kolajne, vsi navzoči pa spominske majice na 15. Radejev memorial. Prehodni pokal je drugič zapored osvojila Mojca Grilc, treba pa ga bo osvojiti še enkrat, da preide v trajno last.

Pod vodstvom ar-

Srečko Žlebnič

Žena in hči Jožeta Radeja za šahovsko desko.

ŠPORTNI RIBOLOV

Športni ribolov je za številne paraplegike ljubiteljska dejavnost, saj se ob razvijanju zdrave tekmovalnosti še sproščajo, razvedrijo in družijo.

V neposredni bližini ribiškega doma v Hrastje Moti so ribniki, kjer potekajo dnevna in nočna tekmovanja v ribolovu. Društvo paraplegikov Prekmurja in Prlekije je bilo tokrat organizator I. kola lige v športnem ribolovu, ki je 8. 5. 2010 potekalo pri ribniku Hrastje Mota v okviru Zveze paraplegikov Slovenije. Tekmovanja se je udeležilo šest ekip iz šestih regijskih društev, torej skupno 23 športnikov, ribičev. Naše društvo je zastopala ekipa treh članov:

- Slavko Dunaj iz Lokavcev

- Silvester Križanič iz Gornje Radgone
- Franc Borovnjak iz Murske Sobotе

Leon Jurkovič se je uvrstil kot tekmovalec za posamezno uvrstitev. Izidi tekmovanja:

1. DP jugozahodne Štajerske – 3880 g ulovljenih rib
2. DP Prekmurja in Prlekije
3. DP Koroške
4. DP severne Štajerske.

Sodelovali so tudi športni ribiči iz Kopra in Ljubljane. Naslednje, drugo kolo od skupno petih bo v Ljubljani. Ribičem je bilo vreme na tokratno soboto naklonjeno. Nekateri med njimi so preizkušali nove ribiške palice in upali na

Naši fantje vedo, da riba smrdi pri glavi in ne repu.

dober ulov. Med ribarjenjem so se ob sproščnem klepetu prepuščali čarom pomladnega prebujanja narave ter njen delček prinesli tudi k nam ...

Anita Trebše

MEDNARODNO SREČANJE V ČAKOVCU

Meddruštvena srečanja, ki jih glede na geografski položaj našega kraja gojimo tako z Madžari kot Hrvati, dobivajo tudi mednarodni značaj. Postala so že tradicionalna, saj z njimi ohranjamo dobre sosedske odnose.

Tako tudi prispevamo svoj delček za dobro sožitje med narodi in narodnostmi, posebno pa še k navezovanju stikov z rojaki invalidi zunaj naših meja. V torek, 26. 5. 2010, smo bili povabljeni na Hrvaško, da bi se udeležili tekmovanja v teku za mesto Čakovec. Glede na dolgoletno dobro sodelovanje vabila nismo zavrnili, temveč zbrali ekipo petih članov (Matija Merklin, Franc Borovnjak, Jože Gomboc, Ladislav Kepe, Anita Trebše) in se ga udeležili. Zbirno mesto je bilo na Trgu republike Čakovec, kjer so nas z veseljem pričakali gostitelji in organizatorji ter nam dodelili štartne številke in majice. Tekma se je začela ob 18.

uri. Proga, dolga 1000 m, je bila speljana po parku in trgu, ki sta bila dobro prilagojena za naše vozičke. Od skupno dvajsetih udeležencev v naši kategoriji invalidov na vozičku in vseh preostalih, ki jih je bilo 300, je naša ekipa dobila dve medalji, in sicer:

Moška ekipa:

1. mesto – David Šafarič (Čakovec)
2. mesto – Miljenko Sinjeri (Koprivnica)
3. mesto – Franc Borovnjak (Murska Sobotа)

Ženska ekipa:

1. mesto – Ljuba Vurušič (Čakovec)
2. mesto – Anita Trebše (Murska Sobotа)
3. mesto – Branka Marija Vrtarič (Čakovec)

Na koncu tekmovanja, ki je potekalo pri čudovitem vremenu v prelepem parku, smo se odpravili na sedež društva naših gostiteljev, kjer

smo izmenjali izkušnje ob prigrizku in osvežilni pijači. Razšli smo se skupni v misli, da je druženje potekalo v zdravem, tekmovalnem duhu, torej lepo, prijetno in za nas – ob dobljenih medaljah – tudi uspešno.

Kljub političnemu zaostrovanju in rušenju sinergije malega človeka s svojim sosedom sem se vračala domov z mislijo, da smo dan sklenili z drobnim, a dobrim dejanjem. Kajti blagost človeka spodbuja, da skuša spraviti nasprotja, svoje in tuje nemirne sanje in tako graditi – ne novega sveta, temveč nov dan. Še en dan, ki bo spolzel skozi nas in v katerem lahko storimo kakšno dobro dejanje. Saj ni treba, da je veliko. Naj bo majhno, ampak dobro! Včasih zadostuje, da si zaželimo storiti kaj dobrega, in tako prebudimo pozitivno naravnost, ki edina lahko reši ta, tako opotekajoči se svet.

Anita Trebše

LIKOVNA DELAVNICA OB SOČI V GABRJAH PRI TOLMINU

Društvo paraplegikov severne Primorske je 30. aprila 2010 v sodelovanju z Zvezo paraplegikov Slovenije organiziralo mesečno likovno delavnico v Gabrjah pri Tolminu.

V lepem spomladanskem vremenu in še lepšem okolju cvetoče narave so se ob reki Soči znova srečali naši slikarji in izmenjali slikarske izkušnje. Pod mentorstvom Rassa Causeviga so nekateri izkoristili še zadnji trenutek in ustvarjali za Zlato paletu – realistično slikarstvo na temo letnih časov, domačega kraja in panoramskega slikanja.

Slikarsko srečanje je ob delovnem vzdušju popestrilo Folklorno društvo iz Tolmina, s postrežbo in organizacijo pa se je izkazala družina Leban.

Naše poslanstvo je pomagati udeležencem likovnih delavnic oblikovati lastno likovno ustvarjalnost. Ta obsega oblikovanje osebnosti, učenje likovnih znanj, razvijanje likovnih zmožnosti in čuta, ki daje

Likovna ustvarjalnost naših slikarjev v sadovnjaku Klavdija Lebana v Gabrjah pri Tolminu.

podlago za oblikovanje stališč, vrednot ter lastnega estetskega izraza. Zavedamo se, da je likovna umetnost pri današnjem poudarjanju tehnologije in razumskega mišljenja pomembnejša kot kdaj prej. V naši kulturi, ki ji vladajo besede in števila, vzpostavlja nadvse potrebno ravnovesje.

Likovne veščine postajajo čedalje pomembnejše pri vsakdanjem življenju in uporabne tako v strokovnem, službenem kot zasebnem življenju.

Benjamin Žnidaršič

Ob slikanju so se predstavili tudi tolminski folkloristi.

JUBILEJNA, 10. LIKOVNA DELAVNICA V SEMIČU

Dom paraplegikov je od 3. do 8. maja znova gostil slikarje likovne sekcije pri zvezi. Na likovni koloniji, ki sta jo vodila mentorja Rasso Causevig in Jože Potokar, se je v različnih tehnikah slikanja izpopolnjevalo deset slikark in deset slikarjev, med njimi tudi trije, ki so člani mednarodnega združenja VDMFK.

Osnove slikarskih tehnik je pridobil tudi najmlajši udeleženec, osnovnošolec Erik Pibernik, ki riše z nogami. Slikarji so kar zavzeto ustvarjali, zato je nastalo kar nekaj kvalitetnih del. No, našli so tudi čas za sprostitev, ki jo je s kitaro popestrila slikarka Ljudmila Turk. Seveda je udeležence tudi tokrat obiskal semiški župan Janko Bukovec. Pripomnimo naj, da je bila to že deseta, jubilejna kolonija. Prvo je v letu 2001 pripravil takratni referent za kulturo Benjamin Žnidaršič, ki je v koloniji naredil prve poteze s čopičem, danes pa je že pridružen član VDMFK.

Miran Jernejšek in Franc Ekart pri slikarskem ustvarjanju.

Od takrat, ko je slikarstvo, kiparstvo in rezbarstvo med paraplegiki resnično zaživelo, smo odkrili slikarski talent pri najmanj dvajsetih paraplegikih in tetraplegikih.

V tistem času je Beno, ki ima gotovo največ zaslug za tako širok razmah slikanja pri naših članih, med drugim zapisal: »Spoznali smo, da risanje ni nikakršen tabu in da si lahko skoraj vsak najde tehniko, v kateri lahko upodobi svojo kreativnost.

Že od nekdaj je imel človek željo po likovnem izražanju. Uporabljal je vse vrste materialov, ki so mu prišli pod roko, in izdeloval večino predmetov, potrebnih za življenje ali kot dragoceno snov, vredno posebnega poveličevanja. Z njo se je človek občasno poistovetil, jo hranil kot dragotino in v njej iskal srečo.

V današnjem času je likovno ustvarjanje prvinskost, meditacija, hoja vase, mir ali potreba po občutku, da je človek koristen. In prav to se pri nas še posebno izraža.«

Joži Ameršek in Damjan Rogelj v ospredju si z nasveti pomagata pri reševanju likovnih problemov.

Jože Globokar

V ŽELEZNI KAPLI INVALIDI MED OSNOVNOŠOLCI

Evropska unija ima med letoma 2004 in 2010 na področju invalidnih oseb glavni dolgoročni cilj: Enake pravice za vse. Tako kot vsi drugi imajo tudi invalidne osebe pravico do človekovega dostojanstva, samostojnega življenja in možnosti različnih oblik pomoči ter sodelovanja na vseh področjih družbenega življenja.

Tako smo se na naši razstavi v Že-

Tudi otroci iz bližnjega vrtca so prišli gledat Vojka kako slika z usi.

lezni Kapli z društvom Zarja dogovorili o sodelovanju tudi pri vzgoji otrok do sprejemanja različnih oblik invalidnosti. Na povabilo direktorja Heinza Nečmerja in posre-

dovanjem društva Zarja in Willija Ošine smo 20. aprila 2010 pripravili otrokom prijetno presenečenje v obliki likovne delavnice, ki smo jo oblikovali člana Društva paraplegikov Istre in Krasa Vojko Gašperut in Benjamin Žnidaršič s slikanjem z usi ter Dragica Čadež z izdelavo monotipij.

Očitno začetno zadrego na začetku smo hitro obšli s predvajanjem filma Loredane Gec Zgodbe o volji in moči in pogovorom otrok o invalidnosti. Ob slikanju pa smo postali pravi prijatelji.

Namen naših likovnih srečanj, sodelovanja in srečanja z različnimi skupinami invalidov je seznanitev naših učencev z vrstami in oblikami invalidnosti, medsebojno druženje, razvijanje strpnosti, odpravljanje predsodkov in komunikacijskih blokad z ljudmi, ki so »drugačni«.

Razvijamo spoznanje, da smo invalidne osebe enakovredni člani naše skupnosti in imamo enake pravice

Slikanje otrok z usi, ki so se neizmerljivo zabavali, so z zanimanjem opazovali tudi učitelji.

pri odločanju o stvareh, ki se tičejo našega življenja in življenja v skupnosti, da imamo pravico do dostojanstva in zasebnosti.

Vse te oblike druženja otrok z invalidnimi osebami učijo videti, doživeti in spoznati, da so invalidne osebe osebnosti s čustvi, željami in potrebami ter da so ne glede na vrsto in stopnjo invalidnosti zmožne uspešnega sodelovanja, ustvarjanja in vključevanja na različnih področjih družbenega življenja.

Benjamin Žnidaršič

LIKOVNA DELAVNICA V NOvem MESTU

V ponedeljek, 12. marca 2010, smo na društvu pripravili slikarsko delavnico. Aktivnih udeležencev je bilo 20, šest slikark in štirinajst sli-

karjev, gledalci pa smo jih v številu krepko presegli.

Umetniki so združeni v Sekciji slikarjev Zveze paraplegikov Slovenije, najtežje gibalno ovirani, ki slikajo z usi, pa so člani mednarodnega združenja VDMFK. Pod vodstvom mentorja Rassa Causeviga so se izpopolnjevali v oljni, akrilni in pastelni tehniki.

nega programa OŠ Dragotina Ketteja. Vodja interesnih dejavnosti našega društva, Bernarda Zorko, jim je na kratko predstavila slikarje in njihovo delo. Z veseljem so nekateri tudi poizkusili z usi slikati na platno.

Delavnico so posneli tudi TV Vaš kanal, Studio D ter Lokalno.si. Organizatorji smo poskrbeli za okrepčilo, umetniki pa za prekrasne izdelke in tako zadovoljni sklenili srečanje.

Ustvarjanje so si ogledali tudi učenci OŠ Drska in učenci prilagojenega uč-

Srečko Žlebnič

Nekateri so tudi poizkusili slikati z usi.

RAZSTAVA OP-ART V OKVIRU KINETIČNE UMETNOSTI

V sklopu likovnih ur, ki jih že četrto leto z nami vztrajno nadgrajuje in dopolnjuje mentor, likovni pedagog Anton Tonček Černi, so v programu, napisanem za naše učne ure, tudi skupni ogledi likovnih razstav priznanih umetnikov.

Tokrat smo se udeležili retrospektivne razstave umetnosti Op-Art priznanega Ludwiga Wildinga, ki je preminil v letošnjem letu, star 73 let. Sodi med najpomembnejše umetnike Op-Arta v Nemčiji.

Mentor in pedagoški likovnik Anton Tonček Černi tudi to smer kinetične umetnosti zelo dobro pozna, saj nas je sam vodil po vsej razstavi in jo znal nam, laikom te umetno-

sti, približati in prevesti v preprost, razumljiv jezik.

Ob prihodu v galerijo je vsak obiskovalec zaznal diagonalno gibanje, ki je prihajalo iz objektov, a ko smo se jim približali, smo ugotovili, da je samo navidezno, iluzorno. Op-Art pomeni premik v drugačen svet razumevanja umetnosti kakor je tisti, ki smo ga ta trenutek navajeni spremljati po večini slovenskih in mednarodnih razstavišč sodobne umetnosti. Ni nam bilo treba razmišljati, kako deluje, kakšen je pomen, kaj je bistvo umetniškega dela. Preprosto sedeli smo pred sliko, ki nas je vabila, srkala, da ji prisluhnemo z očmi, ki opazovalca kaj hitro omamijo, prelisičijo. Primarnost njegovega izražanja

je uporaba linije. Z njo je Wilding v svojih delih pričaral navidezne prostore in z njimi ustvaril gibanje v sicer statičnih slikah.

S svojimi deli, vizualnimi pojavi, umetnik prisili opazovalca, da aktivno sodeluje, saj tako povzroča situacije in simulira gibanje ter zavestno doživi učinek vizualnega pojava.

Našemu mentorju, ki je tokrat prevzel vlogo vodiča, je razstavljenih dela uspelo začiniti z dobršno mero duhovitosti, da smo kljub omočitosti odhajali humorni in bogatejši za novo izkušnjo kinetične umetnosti.

Anita Trebše

11. MEDNARODNI EX TEMPORE V COSEANU

9. maja 2010 se je mednarodnega slikarskega srečanja v Italiji udeležil tudi Benjamin Žnidaršič, član Društva paraplegikov Istre in Krasa in član mednarodnega združenja slikarjev, ki slikajo z usti ali nogami – VDMFK.

Benjamin Žnidaršič ob slikanju na ulici, z obema nagajenima slikama.

Med 229 prijavljenimi slikarji iz petih držav – Italije, Slovenije, Nemčije, Avstrije in Hrvaške – je ponovil velik lanskoletni uspeh in dobil priznanje žirije za prineseno in za tam narejeno sliko. Med nagrajenci iz Slovenije sta bila tudi člana slepih in slabovidnih slikarjev Rezka Arnuž (za prineseno sliko) in Ivan Stojan Rutar (za prineseno sliko).

Na velikem zboru slikarjev, ki ga je pripravila občina Coseano, se je zbralo veliko zelo dobrih in uglednih umetnikov z namenom, da bi izmenjali izkušnje in pri tem predstavili svoja dela.

Dela je ocenjevala štiričlanska komisija, med njimi tudi

Skupinska slika slovenskih udeležencev po podelitvi.

slovenski umetnostni zgodovinar Dejan Mehmedovič.

Nagrajenci na skupinski sliki po podelitvi priznanj.

Benjamin Žnidaršič

RAZSTAVA DRAGICE SUŠANJ

26. marca zvečer so v prostorih VDC v Ilirski Bistrici odprli razstavo platen domače slikarke Dragice Sušanj iz Dolnjega Zemona. Dragica Sušanj je slikarka, ki slika z usti in že vrsto let svoja dela uspešno razstavlja tako na samostojnih kot skupinskih razstavah po vsej Sloveniji.

Večer otvoritve so prijetno popestrili učenci Glasbene šole Ilirska Bistrica, Tevž Semak in Urša Strle na kitari ter harmonikarja Matevž Sosič in Klemen Hribar. Slikarko in njena dela je predstavila umetnostna zgodovinarica Polona Škodič. Mnogoštevilni obiskovalci so bili navdušeni nad novimi deli avtorice, ki se tokrat predstavlja predvsem z izborom krajinskih upodobitev in različnih tihožitij. Dragica Sušanj slika dobrih osem let in je že kmalu dokazala, da ima talent, veliko volje in veselja. V precej kratkem času je usvojila likovno zna-

nje in pohvale vredno raven. Od leta 2006 je tudi štipendistka uglednega Mednarodnega združenja slikarjev, ki slikajo z usti ali nogami. Aktivna pa je tudi v likovni sekciji Zveze paraplegikov Slovenije.

Slika v glavnem v tehniki olje

na platno, preizkuša pa se tudi v drugih zvrsteh. Razstava prinaša tematsko in barvno slikovitost v slogu poetičnega realizma. V krajinskih slikah prepoznavamo motive iz njenega domačega okolja, primorske in obmorske pejsaže in nasploh podobe narave in podeželja, ki so avtorici zelo pri srcu. Za-

Večer otvoritve so prijetno popestrili učenci Glasbene šole Ilirska Bistrica, - Tevž Semak in Urša Strle na kitari ter harmonikarja Matevž Sosič in Klemen Hribar.

nimiva so tudi najnovejša cvetna tihožitja kot tudi tista, ki jih je sestavila v zahtevnejše kompozicije. Slikarstvo Dragice Sušanj izžareva veliko subtilnosti, topline in barvne zgovornosti. Razstava bo na ogled mesec dni.

Polona Škodič

CERTIFIKAT KAKOVOSTI ZA BENJAMINA ŽNIDARŠIČA

Zveza likovnih društev Slovenije je 2. marca v razstavišču Univerzitetnega kliničnega centra v Ljubljani pripravila razstavo za izbor Zlate palete 2010 – risba.

Med likovniki, ki so prišli v ožji izbor, razstavlja tudi trije člani likovne sekcije pri Zvezi paraplegikov Slovenije – Benjamin Žnidaršič, Vojko Gašperut in Ljudmila Turk. Na odmevni razstavi je Benjamin Žnidaršič prejel certifikat, Vojko Gašperut in Ljudmila Turk pa pohvale.

O ZLATI PALETI 2010 – RISBA je Ljubo Zidar, akademski kipar, restavrador in mag. umetnosti zapisal:

»Če se naslonimo na lanskoletne pripombe glede obvladovanja risanja in risarskih tehnik, je njihovo razumevanje precej slabo in ne moremo ugotoviti, da je letos dosti boljše. Še vedno se pojavljajo izdelki, v katerih posamezniki ne razumejo pojmov »črta«, »risanje«, »risba«. Če uporabljáš risarsko orodje, kot je svinčnik, ter z njim pretežno iščeš svetlobo in senco, je to slikanje v črno-belih tonih.

Lavirana risba ne pomeni, da narediš sliko z bolj ali manj razredčenim tušem brez označbe oblik motiva s črto, in še bi lahko naštevali primere, za katere ne moremo reči, da je risarsko delo. Naj se ob

tej priložnosti nekoliko spomnimo, kaj je sploh črta in risba. Po definiciji je črta ravno ali krivo zaporedje točk na slikovni ploskvi in iz tega sledi, da nam črta označuje oblike in preseke zelenega motiva, ki ga upodabljamo.

Če se spomnimo večine razstav risb v projektu Zlata paleta, moramo žal ugotoviti, da je v ustvarjalcah in ustvarjalcih pretirana želja po slikanju taka, da je večina risarskih poizkusov nekako plašnih, kar nam daje vtis, da se risba ne razume kot trdna osnova, skelet za sliko. Pri tem je treba poudariti, da vsi programi likovnih šol temeljijo na »risbi« in »risanju«, in

Naši udeleženci na področju risbe za Zlato paleto na sklepni slovesnosti v Galeriji Kliničnega centra.

šele potem ko učenci obvladajo vse osnovne zakonitosti upodabljanja iluzije prostora ali volumna, nastopi delo s polaganjem ali vnašanjem senc ali barvnih odtenkov.

Veliko je prinesenih del, ko avtorji za risbo izberejo hrapavo površino risarske podloge, saj hrapavost omehča že tako boječe risarske poteze, katerih mehkoča nas bolj napeljuje k opazovanju slike kot

pa na trdnost črtnih potez, ki so trden skelet upodobljenega motiva. Veliko je tudi del, v katerih avtorji s črtnim ali pikčastim rastrom iščejo izraz risbe, a se jim to v večini ne posreči, ker na koncu spet nastane črno-bela slika.

Žirija v sestavi Smiljana Škofič - Mayer, umetnostna zgodovinarica, Janez Kovačič, akademski slikar, mag. um., in Ljubo Zidar, akad. kipar, mag. um., je za glavne nagrade izbrala res tista dela, v katerih se pojem »risba« najčisteje izraža in nakazuje možnost nadaljevanja v sliko.

Jože Globokar

LIKOVNA DELAVNICA ZA SLEPE IN SLABOVIDNE

V soboto, 17., in nedeljo, 18. aprila 2010, smo na pobudo slikarja Stojana Rutarja v domu Zveze slepih in slabovidnih v Izoli pripravili likovno delavnico za slabovidne slikarke in slikarke. Mentor delavnice je bil akademski

slikar Izidor Jalovec, s svojimi organizacijskimi izkušnjami pa sta pomagala Benjamin Žnidaršič in Boris Šter.

Ustvarjali smo v akrilu na platno, v popoldanskih urah pasmo poskusili

Po slikanju je akademski slikar Izidor Jalovec spregovoril o narejenih delih.

ustvarjati v tehniki monotipije. Mentor je ustvarjalce obravnaval individualno in z nasveti pomagal graditi podobo od začetka do konca. Na koncu vsakega dneva smo skupaj odpravljali slikarske težave in izmenjevali izkušnje.

Benjamin Žnidaršič

Tudi slepi in slabovidni slikarji so se lotili likovnega izobraževanja.

ZAGREB – FESTIVAL ENAKIH MOŽNOSTI

Društvo telesnih invalidov Hrvaške je že devetič zapored organiziralo mednarodno manifestacijo urbane kulture z nazivom Festival enakih možnosti!

Festival predstavlja osebe z invalidnostjo, ki skupaj z drugimi umetniki nastopajo v glasbeno-scenskem in likovnem programu ter v izobraževalnih, rehabilitacijskih in športnih igrah. Namen festivala je javno pokazati ustvarjalne sposobnosti izvajalcev in udeležencev v programu.

Letošnji festival je potekal od 25. do 27. maja 2010 na Trgu bana Josipa Jelačića. V tridnevnom programu je nastopilo več kot 900 izvajalcev iz Hrvaške, Slovenije ter Bosne in Hercegovine, od teh je bilo 600 invalidov.

Med približno 40 razstavljalci je

bilo tudi nekaj naših avtorjev. Društva paraplegikov Istre in Krasa je možnost, da se predstavijo zagrebškemu občinstvu, ponudilo Dragici Sušan, Benjaminu Žnidaršiču, Jožetu Tomažiču, Dragici Čadež, Borisu Šteru, Jožetu Vodušku in Ljudmili Turk. Nekaj slovenskih avtorjev, ki so se tudi udeležili slikanja v živo, je s svojim znanjem navdušilo mimoidoče.

Na prireditvenem prostoru so potekale najrazličnejše predstavitve invalidskega športa, da bi ga popularizirali. Predstavljali so se športniki invalidi v sedeči odbojki, košarki, hokeju in tenisu. Tokrat sta se turnirskega dela tekmovanja v košarki poleg hrvaških ekip iz Slovenije

Likovni izdelki avtorjev, ki se razlikujejo tako po slogu, tematiki in invalidnosti kot generacijskih razlikah, so bili postavljeni na ogled na posebnih stojalih za razstavljanje na odprtem prostoru. Stvaritve si je ogledalo približno 15.000 mimoidočih.

udeležili košarkarski ekipi Društva paraplegikov severne Štajerske in Društva paraplegikov Dolenjske, Bele krajine in Posavja.

Benjamin Žnidaršič

RAZSTAVA V GORNJEM GRADU

Kulturno društvo Gornji Grad je 28. maja 2010 v galeriji Štekl v Gornjem Gradu organiziralo 16. samostojno razstavo Benjamina Žnidaršiča in predstavitev njegove poezije.

Interpretirala jo je dolgoletna voditeljica galerije Vika Venišnik. Na prireditvi se je zbralo presenetljivo veliko obiskovalcev, ki so spremljali tudi vrhunski glasbeni večer Barbare in Špele iz Glasbene šole Velenje. Župan Občine Gornji Grad Stanko Ogradi se je s knjigo Gornjegrajski Leonardo zahvalil avtorju za razstavo, akademska slikarka Terezija Bastelj pa je o avtorju povedala:

»Gornjegrajski Štekel nočaj gosti

posebnega razstavljalca; slikarja, pesnika in pisatelja Benjamina Žnidaršiča, ki pa ni toliko poseben zaradi dejstva, da je tetraplegik.

Poseben je, ker je, kljub temu da je izgubil veliko, znal obdržati tisto, kar je ostalo. In ne le to; pomnožil je svoje talente in jih velikodušno razdaja. V dolgih urah trpljenja je doumel, da noče ostati suha ali jalova veja na drevesu življenja. Če mu je bilo to že ohranjeno, si ga je želel narediti vredno in ga deliti z drugimi. V tem je zares uspešen.

Njegove slike pokrajin, vedut in tihožitij so mnogo več kot slikanje po naravi ali slikanje realnosti. So vse, kar nosi v sebi. Spomini

iz preteklosti, občutja iz otroštva, mladosti, hrepenjenja in gon po lepem. So svetloba in milina. So barvitost in otroška razposajenost, strastno oklepanje in meditativno lebdenje. Vmes je tudi ščepec grenkosti, vršiček pelina, da pač preostale sestavine pridejo bolj do izraza.

Ne bom razpravljala o njegovem slikarskem obvladovanju likovnih elementov. To znanje potrjujejo nagrade, priznanja in sploh vse njegovo delo na likovnoustvarjalnem pa tudi likovnoorganizacijskem področju. Bolj nas presenečajo njegovi drugi darovi, ki pa so danes žal redki tudi med takimi imenovanimi zdravimi ustvarjalci na

vseh področjih in celo njihovimi kritiki, teoretiki.

Benjamin Žnidaršič (in seveda njegove slike) je poln duha, poln vsega tistega, česar se ne da naučiti, lahko pa je podarjeno ali prisluženo s trpljenjem! Pogosto vse to lahko samo čutimo, doživljamo kot veselje, srečo, svetost, iskrenost, milino, lepoto, dobroto in ljubezen. In popolno odsotnost vsega slabega.

Ob prebiranju njegove avtobiografske knjige Govorica življenja sem se zelo strinjala z vsemi njegovimi spoznanji. Najbolj me je presenetilo poglavje o smehu in nasmehu. Rada verjamem, da sta nam oba potrebna kot kruh. Včasih še bolj. Iz svoje izkušnje vem, da so veselje, smeh, nasmeh največkrat

najžlahtnejši izraz duha. Izraz vseh tistih, ki so v življenju mnogo pretrpeli, a ohranili otroško dušo. Predvsem pa sami sebe.

Veseli smo lahko, da se smemo in moremo izražati v slovenščini, ki je v marsičem enkrat in čudovit jezik. Benjamin Žnidaršič doživlja ves svet

kot svet in vse nas tukaj zbrane, ki podobno čutimo, s svojo žlahtnostjo uvršča v svojo žlahto. Zato smo

lahko srečni, da smo ga srečali.

Iskrene čestitke!»

Župan Občine Gornji Grad Stanko Ogradi se je s knjigo Gornjegrajski Leonardo zahvalil avtorju za njegovo razstavo.

ZAHVALE

Zveza za šport invalidov Slovenije – Paraolimpijski komite se najlepše zahvaljuje Zvezi paraplegikov Slovenije za prispevek pri organizaciji in izvedbi 7. odprtega prvenstva Slovenije – Thermana Laško 2010, mednarodnega prvenstva v namiznem tenisu za invalide, ki je potekalo od 4. do 9. maja 2010.

Z veseljem Vam sporočamo, da je tekmovanje uspelo po organizacijski in tekmovalni plati, zasluga pa gre seveda tudi Vam.

V pričakovanju nadaljnega sodelovanja v obojestransko korist se priporočamo in vas lepo pozdravljamo.

Emil Muri,
predsednik ZŠIS-POK

Zvezi paraplegikov Slovenije se zahvaljujem za prispevek, ki ste mi ga primaknili ob doplačilu invalidskega vozička.

Jožica Ameršek

Zvezi paraplegikov Slovenije in Društvu paraplegikov jugozahodne Štajerske se iskreno zahvaljujem za finančno pomoč pri zgraditvi hišnega dvigala.

Anita Povše

Pred osmimi meseci smo na mojo pobudo začeli zbirati sponzorska sredstva za nakup kombija, prirejenega za prevoz invalida, za mojega invalidnega svaka, tetraplegika Andreja Plantana iz Vavte vasi. V aprilu smo kupili kombi trafic, ki smo

mu dodali še klančino, po kateri se bo Andrej lahko zapeljal v kombi. Ta akcija je uspela tudi z vašo pomočjo in dobrosrčnostjo. Za vaš prispevek ob nabavi kombija in s tem uresničitvi Andrejevih želja se v svojem imenu in imenu Andreja ter celotne družine Plantan najlepše zahvaljujem Zvezi paraplegikov Slovenije.

Maja Gimpelj Plantan

Od srca se zahvaljujem Zvezi paraplegikov Slovenije in Društvu paraplegikov ljubljanske pokrajine za finančno pomoč, ki sem jo porabila za adaptacijo stare hiške, in vam želim veliko uspeha.

Nada Begič

OGLASI

Prodam osebno vozilo znamke HYUNDAI, tip 1.1, letnik 2008, bencinski motor, kovinsko sive barve. Prva registracija 19. 9. 2008. Vozilo ima avtomatski menjalnik in prevoženih 25.130 km. Tržna vrednost vozila je ocenjena na 6.300 €. Informacije na 041/411 139, Jasna Urbanija

Prodam kolo za invalida nizozemskega proizvajalca M5. Poganja se na roke, v nasprotju z navadnimi kolesi ne izgublja trakcije pri pogonu navzgor zaradi pogona na zadnje kolo. Kompletan pogonski del se s patentom umakne naprej, zaradi česar je dostop do sedeža bistveno lažji. Cena 1200 evrov. Tel.: 064/125 625.

Prodam kolo za priklop na invalidski voziček (pogoj: nesnemljivi podnožniki) nemškega proizvajalca Stricker model Ultra 21. Kolo ima 42 prestav (cena 1600 evrov) ali 63 prestav (cena 1300 evrov). Servisirano, zelo lepo ohranjeno. Tel.: 064/125 625.

Prodam dirkalno invalidsko kolo nemškega proizvajalca Speedy tip Laser. Ima 27 prestav, servisirano, nove gume, vse deluje. Kolo ima odlično opremo (XT) in je zelo lahko. Je najkrajše kolo te vrste (okoli 175 cm), okretno in hitro. Cena 1200 evrov. Tel.: 064/125 625.

Zelo ugodno prodam dvigalo, ki je prilagojeno za vstop v kombi in izstop iz njega. Vhod je s strani. Dvigalo invalidni osebi omogoča, da se ni treba presedati. Tina Pavlovič, tel.: 041/897 144.

Prodam mehanizem za osebni avtomobil na ročni menjalnik. Mehanizem je atestiran in je star 6 let. Cena je 250 EUR. Informacije na telefon 040/461 439, Tanja Cerkvenik

Prodam ali oddam Jogi Hospital Super, dimenzije 200 x 140 cm. Tina Pavlovič, tel.: 041/897 144.

»Če v svojih težavah ne vidimo rešitve, vidimo samo temo. Nekdo drug pa v istih težavah vidi priložnosti, oziroma v temi vidi svetlobo - to so zvezde. In verjame, da bo za to majhno svetlobo prišla tudi velika svetloba - in to je sonce.«

Aleš B.

OPRAVIČILO

Ker nismo poznali avtorja drugonagrajene fotografije z naslovom Vozički pred koruzo, smo nagrado namenili Jožetu Globokarju, ki nam je fotografijo poslal in ki ima gotovo največ zaslug za izredno obsežen fotoarhiv zveze.

Toda po objavi v prejšnjem Paraplegiku se je oglasila prava avtorica

fotografije. To je Mirjam Kanalec, ki je posrečeno fotografijo poslala v letu 2002 na letališču Lesce. Seveda smo nagrado v višini 25 € poslali pravi avtorici.

NAŠI UMRLI ČLANI

Mihael EMERŠIČ,
član DP severne Štajerske,
rojen 18. 6. 1944

ŠALE IN SMEŠNICE

USTAVLJA SE

Urar vpraša možakarja, ki mu je pripeljal psa:

- Zakaj ste pripeljali psa k meni?
- Ne vem, kaj mu je. Vsakih pet minut se ustavi.

MINUTA

V raju je bilo Janezu zelo dolgočasno, zato se je pritožil samemu Bogu:

- Kako je mogoče, da se v nebesih tako dolgočasim?

Bog mu odgovori:

- Morda zato, ker jaz nimam občutka za čas. Za mene je tisoč let kot minuta!

Janez hitro vpraša:

- Kaj pa tisoč dolarjev?
- Malenkost! Kot deset centov!

Janez v pričakovanju:

- V redu, potem mi da posodi tisoč dolarjev!

Bog pa:

- Bom, ni problema, samo počakaj minutko!

VOŠČILO

Sosed pride k sosеду voščiti vesele praznike. Na vratih reče:

- Spoštovani sosed, želim vam vse tisto, kar vi želite meni.

Sosed zaloputne z vrati in odgovori:

- Da vas ni sram!

KOLEKI

Uradnik iz občine je, po hudem vnetju zoba, prišel k zobozdravniku in rekel:

- Joj, gospod doktor, zelo me boli zob. Prosim, pomagajte mi, sicer bom kar znorel.

Zdravnik ga posedi na stol in mu pregleda zobe, potem pa stopi do

mize, vzame formular in ga ponudi uradniku. Reče mu:

- Izvolite. Pojdite domov, izpolnite obrazec in mi ga pošljite s priporočeno pošto. Na obrazec nalepite upravne kolke za 10.000 tolarjev in v mesecu dni vas bom obvestil o rešitvi vaše prošnje in o nadaljnjem postopku.

SLAŠČIČARKA

Možakar sedi v naslonjaču in gleda televizijo. Žena ga prosi, da popravi vodovodno pipo, ker kaplja iz nje, on pa ji odgovori:

- Saj nisem vodovodar. Čez nekaj dni se prizor ponovi. V dnevni sobi je pregorela žarnica in ko žena prosi moža, da jo zamenja, ji ta odvrne:

- Saj nisem električar.

Ko se mož nekega dne vrne iz službe, opazi da je pipa popravljena in žarnica zamenjana. Takoj vpraša ženo:

- Ali si poklicala obrtnike?
- Ne, sosed mi je vse popravil.
- In koliko ti je računal?
- Nič. Želel je, da mu spečem torto ali pa seksam z njim.
- In? Si mu spekla torto?
- Saj nisem slaščičarka.

SOSED

Cigan in zdravnik kupita sosednji parceli enake velikosti. Zdravnik začne graditi in Cigan ga posnema. Ko pri zdravniku položijo tlakovce, jih tudi pri Ciganu. Ko pri zdravniku delajo kovano ograjo, čez en dan delavci delajo enako ograjo tudi pri Ciganu. In tako po nekaj mesecih stojita v ulici popolnoma enaki hiši s popolnoma enako urejeno okolico. Zdravnik tako nekega dne

na ulici sreča cigana in ga vpraša:

- No, kaj misliš, koliko sta vredni najini hiši, če bi ju prodala?

Cigan odgovori:

- Tvoja je vredna trideset, moja pa šestdeset milijonov.

Zdravnik začudeno:

- Zakaj pa je tvoja vredna še enkrat toliko kot moja, saj sta vendar povsem enaki?
- Zaradi sosedov.
- Kako, zaradi sosedov?

Cigan pojasni:

- Moja hiša ima za soseda zdravnika, tvoja pa Cigana.

ZASLIŠANJE

Na sodišču sodnik zaslišuje pričó:

- No, povejte, kaj ste storili, ko ste zagledali obtoženko, kako tepe moža z metlo?

Priča odgovori:

- Takoj sem poklical zaročenko in ji sporočil, da sem si premislil glede poroke.

OBVESTILO

Direktor vpraša tajnico:

- No, kaj ti je rekla moja žena, ko si ji sporočila, da se bom iz službe vrnil pozneje?

Tajnica odgovori:

- Vprašala me je, če lahko stoodstotno računa na to obvestilo.

ČISTO

Gost v restavraciji reče šefu strežbe:

- V vaši restavraciji imate pa vse zelo čisto.

Šef reče:

- Hvala za pohvalo. Kako pa ste to ugotovili?

Gost pa nejevoljno pove:

- Vsa hrana in pijača imata okus po čistilih.

KVIZ ZA RAZVEDRILLO

17	5	18	10	3	9	5	5	4	5	7	1	10	7	3	9	11	5
1	13	1	11	6	12	4	7	1	10	14	4	2	15	9	12		
17	16	4	15	4	3	7	1	10	8	4	3	9	15				

Pri vsaki številki so navedeni trije odgovori. Odločite se za pravilni odgovor in s črko, ki je pri njem, nadomestite povesod v liku tisto številko. Vse črke v liku, brane vodoravno, dajo slovenski pogovor.

1. Kateri od 14 najvišjih vrhov ni v Himalaji?

- O - K2
- U - Lotse
- P - Makalu

2. Tokata ni skladba za:

- L - klavir
- E - orgle
- Š - tolkala

3. Kdo ni dobil kolajne na OI?

- B - Jure Košir
- K - Jure Franko
- R - Bojan Križaj

4. Črka Q je v abecedi med črkama:

- I - K in L
- C - U in V
- E - P in R

5. S katere strani piha tramontana?

- D - z juga
- J - s severa
- A - z vzhoda

6. Kdo je dobitnik viktorja za življenjsko delo 2009?

- F - Bernarda Jaklin
- D - Dragan Bulič
- Ž - Jonas Žnidaršič

7. Kateri brat ima najraje moške?

- T - samostanski
- Z - vinski
- K - topli

8. Koliko dni je med pepelnico in binkošti?

- B - 95
- Č - 87
- V - 100

9. Omejen človek je:

- Š - drejček
- A - pepček
- G - franček

10. Kje je Pilonova galerija?

- T - v Ajdovščini
- L - v Piranu
- M - v Kostanjevici

11. Katera ura nikdar ne tiktaka?

- Ž - žepna
- O - stenska
- L - peščena

12. Kateri zlog moramo potrojiti, da dobimo ime plesa?

- B - fa
- N - ča
- T - ga

13. Katera reka se izliva v Savo pri Brežicah?

- P - Krka
- Č - Kolpa
- I - Savinja

14. Kateri je zadnji praznik v letu?

- M - dan samostojnosti
- J - dan državnosti
- U - dan reformacije

15. Turkizna barva je:

- P - siva
- Č - modra
- Ž - rdeča

16. Zdravilna rastlina materina dušica je:

- A - kolmež
- F - tavžentroža
- V - timijan

17. Kaj je deža?

- Z - posoda za shranjevanje masti
- H - deževnikova samica
- Ž - voda, ki pada iz zraka

18. Kaj je HRESTAČ?

- A - tkivo, ki pokriva sklepe
- I - pasma psov
- U - balet Petra Iliča Čajkovskega

Albin Rožman

Rešitev kviza iz 120 številke:

IGRAJO V SUŠCU SE MUŠICE, MALEGA TRAVNA VZEMI ROKAVICE.

				NAJVEČJI FRANČOSKI FIZIK, ZAČETNIK ELEKTRODINAMIKE (ANDRE MARIE, 1775-1836)		GLAVNO MESTO SAVDSKE ARABUJE	FILMSKI ZVEZDNIK FLYNN	Avtor: GEORG GIDER	OBLIKO-VALEC MODELOV	KRAJ POD FRUŠKO GORO	LASTNOST TOZLIJVEGA	OSNOVNA SOLA			
				VELIKE TROPSKE PAPIGE		SLOVENSKI STATIK (1879-1962)		RAJ		BIVSI TV VODITELJ TREFALT ODPRT DEL KAMIONA					
				DEL NOGE POD GLEZNIJEM										GESLO KRIŽANKE	
2679 m VISOKA GORA V JULJSKIH ALPAH NA SLIKI		SPECI-LISTKA ZA ALERGIJE	NEMŠKI SKLADATELJ (FRANZ, 1819-1885)	RONALD REAGAN	RIMSKO BOŽANSTVO, VARUH DOMAČIH OGNJIŠČ NEPOMEMBNEŽ		ROCK KITARIST CREME KIPAR KALIN		JULIO IGLESIAS						
UGASLI VULKANSKI KRATER Z JEZEROM				POTEG S SKALPELOM VZDEVEK SOCIOLOGA VIDMARJA				DEZNA PLOHA ŽIGA LESKOVŠEK							
NEKDANJA AMERIŠKA ZUNANJA MINISTRICA (MADELEINE)						DENIS ŽVEGLJ KRATICA ITALIJAN, RTV		SIROTA REDKA, TEZKA KOVINA (Er)							
ZAKOVICA (NAREČNO)				NOCNA PTICA 19. GRŠKA ČRKA		TOKOVNI POSREDNIK KRAVJA ANTILOPA		KOPANJE ŠVIČARSKO MOSKO IME							
GIANNI RIJAVEC		OTROŠKA DRŠALNICA MOČVIJSKA RASTLINA						AMERIŠKA FILMSKA IGRALKA IN FOTOMODEL (RENE) KAČA, UDAV							
INDIJSKO MESTO S PALAČO TADŽ MAHAL				APNENEC (ZASTAR.) NASTJA CEH				ŠVEDSKA IGRALKA EKLAND							
VZHODNI SOSED SRBOV				OBČA UPRAVA ALOJZIJ SUŠTAR		PRIHOD V GOSTE				MAJHNA ROČKA NOVINARKA VONTA S POPTV					
SPODNJA POVRŠINA PROSTORA		ČETRTRA DIMENZIJA NEGATIVNI IONI				ARTHUR (KRAJŠE) NATALIJA NOVAK OLGA JANČAR EKSPERT ZA GEOLOGIJO		ENOTNI VEKTOR V MATEMATIKI ILUSTRATOR MAVEC							
		TORKOVA PRILOGA DELA UDELEŽENEC ALKE		ŽELEZNI DROG (POGŌV.) PLAT LISTA V KNJIGI				GAMSIJI BIVOL GRŠKI MITOLOŠKI PEVEC							
DEJAVNIK, FAKTOR				SL. BILOG HODALIČ ANCONA				OSKAR CERGOL IZUMITELJ TELEFONA (ALEXANDER)		ČRTOMIR MIHELJ VŠITI DEL BLAGA					
PONUDNIK NA LICITACIJI, DRAŽITELJ						PREBIVALKA OBROVA ŠVEDSKO MOSKO IME									
KRISTJAN NOVLIJAN		REKA V FRANCIJI DRAGAN BULIČ				1. HEBREJSKA ČRKA NOSILEC KOLESA				ŠIRJAVA NINA IVANIČ					
SLOVENSKA GORA NAD ŽIROVNICO				DOKOLENSKA PREVLKA ZA ČEVLIJE, GAMAŠA											
JUDOVSKI DUHOVNIK				GESLO KRIŽANKE											

ENIGMATKOV
Ugankarski slovar
www.enigmatko.com

ABT - Franz, nemški komponist, ROŠ - Mirko, slovenski statik, AGENS - faktor, ANOA - gamsji bivol, RMANEC - vodna zelika, ALEF - hebrejska črka, ORNE - reka v Franciji, IRIG - mesto v Sremu

Pravilno geslo križanke iz št. 120 se glasi: PRAZNIČNE DOBROTE, VELIKA NOČ, PIRHI

Nagrajenci križanke iz Paraplegika šte. 120: Jože SIMONČIČ, Gor. Vrthpolje 85, 8310 ŠENTJERNEJ, Silvana GOMBAČ, Harije 5, 6250 ILIRSKA BISTRICA, Emil FILIPIČ, Podgorska 4, 1330 KOČEVJE. Vse tri nagrade so v vrednosti 20,00 EUR.

Pravilno geslo križanke napišite na dopisnico in pošljite najpozneje do 20. avgusta 2010 na naslov: Zveza paraplegikov Slovenije, p.p. 5714, 1001 Ljubljana.

ZA ŽIVLJENJE BREZ BOLEČIN... vrhunska rehabilitacija v Termah Zreče

- **Terme Zreče** (naravno termalno zdravilišče z akrotermalno vodo, ki vsebuje kalcij, magnezij in hidrogenkarbonat ter temperaturo 34,5°C na izviru).
- **Rogla, klimatsko zdravilišče** (naravno klimatsko zdravilišče na nadmorski višini 1.517 m).
- **Samoplačniške ambulante** (specialistična ortopedska ambulanta, specialistična internistična srčno žilna ambulanta, specialistična nevrološka ambulanta, specialistična ambulanta za prostatno in erekcijske motnje, specialistična varikološka ambulanta, specialistična revmatološka ambulanta, ambulanta za plastično kirurgijo).
- **Strokovno usposobljeno zdravstveno osebje** (programi zdravljenja in rehabilitacije se izvajajo v sodobno opremljenem medicinsko centru s strokovno usposobljeno ekipo zdravnikov, fizioterapevtov in medicinskih sester).
- **Pohorska šota** (naravni vir zdravja in dobrega počutja ter edinstveno naravno zdravilo, ki ga odlikujejo ekološka čistost ter učinkovitost pri zdravljenju in lajšanju revmatičnih in drugih obolenj).
- **Kinezioterapija** (individualne vaje, proprioceptivne vaje, vaje za ravnotežje, raztezne vaje in uporaba posebnih terapevtskih tehnik Cyriax, Mulligan, Trigger).
- **Elektroterapija** (protibolečinska elektroterapija, terapija z DD, interferenčnimi tokovi, elektrostimulacije)
- **Hidroterapija** (vodena vadba v terapevtskem bazenu temperature 36° C ali v rekreacijskem bazenu temperature 32° C, razgibavanje v kadi s terapevtsko vodo, podvodno masažo, biserno kopel, štiricelične kopeli).
- **Mehanoterapija** (terapevtske ročne masaže, limfne drenaže, ultrazvok masažo, mikromasažo oz. hipobarično terapijo Vacusac, motorizirano intermitentno trakcijo, lasersko terapijo in magnetno terapijo).
- **Termoterapija** (fango obloge, šotne obloge in šotne kopeli, parafinske obloge, obloge z ledom ali termo vrečkami).

Terme Zreče

Najdi svoj nasmeš!

PODARIMO

40 minut Tajske masaže

ob nakupu Tajske masaže (50 minut) v Sawaddee, centru tradicionalne tajske terapije v Termah Zreče.

**PODARIMO
40 minut
TAJSKE MASAŽE**

Kupon velja za 1 osebo.
Veljavnost kupona do vključno 30. 6. 2010
ter od 15. 9. do 27. 11. 2010.

Rogla

Najdi svoj nasmeš!

PODARIMO

3 vožnje po sankališču Zlodejevo na Rogli

po sistemu kupiš 3 vožnje,
prejmeš 6 voženj.

**KUPIŠ 3,
PREJMEŠ 6**

Kupon velja za 2 osebi.
Veljavnost kupona do vključno 31. 8. 2010.

Terme Zreče

Najdi svoj nasmeš!

PODARIMO

1 x šotno oblogo v Termah Zreče

po sistemu kupiš 1 šotno oblogo,
prejmeš 2 šotni oblogi.

**KUPIŠ 1,
PREJMEŠ 2**

Kupon velja za 1 osebo.
Veljavnost kupona do vključno 31. 8. 2010.

Rogla | Terme Zreče

Najdi svoj nasmeš!

PODARIMO

50,00 €

pri rezervaciji in plačilu katerega koli
(najmanj 3-dnevnega) programa iz cenika
Poletje, jesen 2010.

**PODARIMO
50,00 €**

Kupon velja za 2 osebi.
Veljavnost kupona do vključno 27. 11. 2010.

